

E

JAARVERSLAG 2015

Bundeling van de
jaarverslagen van het
Expertisecentrum Dementie
Vlaanderen vzw en de
regionale expertisecentra
dementie, erkend als
partnerorganisaties van
de Vlaamse overheid

expertisecentrum
dementie
Vlaanderen

INHOUD

Voorwoord — 3

Organisatie Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw — 4

1 | Missie en visie — 4

2 | Gerealiseerde activiteiten — 7

► Strategische doelstelling 1: Afstemming met de regionale expertisecentra dementie — 7

► Strategische doelstelling 2: Ontwikkeling en verspreiding van wetenschappelijke expertise en innovatie — 8

Algemene acties — 8

Expertise verwerven en bundelen — 8

Thema ondersteuning van mensen

met dementie in de thuissituatie — 11

Innovate Dementia — 12

Jongdementie — 12

Dementie en muziek — 13

Vroegtijdige zorgplanning — 13

Kennisknooppunt kleinschalig genormaliseerd wonen — 13

Kennisagenda — 13

► Strategische doelstelling 3: Deskundigheidsbevordering — 14

Algemene acties — 14

Deskundigheidsbevordering — 14

Nieuwe, vernieuwde vormingsinitiatieven in het kader van het transitieplan — 14

Open vormingsaanbod — 15

Vorming op vraag van het Sociaal

Fonds (Fe-Bi) — 15

Vormingen op maat — 15

Handboek 'Dementie, van begrijpen naar begeleiden' — 15

Concretisering: actieplan — 16

Actie 1: Opmaak van een vormingsprogramma — 16

Actie 2: Vorming medewerkers van de regionale expertisecentra dementie — 16

Actie 3: Vorming op maat — 16

Actie 4: Fazodem — 16

► Strategische doelstelling 4: Sensibilisering en uitbouw communicatie — 17

Uitvoering van het Dementieplan Vlaanderen inzake beeldvorming — 17

Interregionale Werkgroep Dementievriendelijke Gemeenten — 18

Voorstellingsbrochure — 18

De Alzheimer Code — 19

► Strategische doelstelling 5: Informatieverspreiding en adviesverlening — 20

Vlaams documentatiecentrum dementie — 20

Portaalsite dementie.be en sociale media — 20

Structurele integratie van sociale media binnen het globale communicatiebeleid — 21

Uitwerking prototype mobiele applicatie dementie — 22

Nieuwsbrief — 22

► Strategische doelstelling 6: Signaalfunctie — 23

Advies aan de overheid — 23

Media — 23

Regionale expertisecentra dementie — 24

brOes — 27

Contact — 33

Foton — 43

Meander — 55

Memo — 65

Orion ism PGN — 77

Paradox — 93

Sophia — 103

Tandem — 113

v.u.: Wino Baeckelandt, voorzitter

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw, Lokkaardstraat 8, B-2018 Antwerpen

Correcties: Olivier Constant, Peggy Van Nerum, Jurn Verschraegen

Foto's: met dank aan de regionale expertisecentra dementie

Foto voorpagina: New Energy for Young Dementia, Nepal

Vormgeving: EPO drukkerij & vormgeving, t +32 3 239 61 29, www.epo.be/drukkerij

VOORWOORD

Omdat de persoon met dementie er toe doet

“Wat staat er op het spel in de zorg en begeleiding voor mensen met dementie?” Het is de uitspraak van een zorgerthicus op het einde van zijn betoog. “Dàt moet centraal staan in jullie houding naar mensen met dementie.” De zorgprofessionals in de zaal slikten. Tijdsgebrek, personeelstekort, anderen die de agenda bepalen, nog teveel een eenzijdig medisch model in de werking, ... waren argumenten om het even niet eens te zijn met de deskundige. En toch ... we zien dat volgehouden inspanningen lonen, ook op de werkvloer. Doordat referentiepersonen dementie in gesprek gaan met het team, doordat zorgorganisaties verbindend willen veranderen, door de nieuwe inzichten in dementiezorg die stilaan beginnen door te sijpelen.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra hebben een boeiend jaar achter de rug. De grootste uitdaging was om het transitieplan verder uit te rollen en de deskundigheid in de zorgsector zo maximaal mogelijk te triggeren: stimuleren wat goed is, bijschaven wat beter kan en motiveren om de persoon met dementie en zijn uitgebreide netwerk steeds voor ogen te houden. Gemotiveerd zorgpersoneel zorgt ook voor een meer tevreden cliënt. De Wereldgezondheidsorganisatie hield in maart een ministeriële conferentie waar het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen aanwezig mocht zijn. De intenties naar data-deling, wetenschappelijk onderzoek, zowel fundamenteel als inzake zorg werden er duidelijk geformuleerd.

We zagen ook nieuwe initiatieven ontstaan op het vlak van het aanbod bij jongdementie: buddyprojecten, zorgcirkels, ... en telkens opnieuw valt de dynamiek van de trekkers op. Dat is broodnodig. Van energie gesproken: onder de titel ‘New Energy for Young Dementia’ stapten mensen met jongdementie en hun partner in de Himalaya, een grensverleggende activiteit om dementie op jonge leeftijd meer bespreekbaar te maken. De ervaring leerde ons dat de impact van dementie op partners zeer ernstig moet genomen worden. In de vluchtige contacten van alledag hebben we amper zicht hoe dit doorwerkt in menselijke relaties. Werken aan deze bewustmaking is een belangrijke taak. Die is niet vrijblijvend. We zijn het aan onze huidige en toekomstige generaties verschuldigd zolang dementie bij een belangrijk deel van onze verouderende bevolking voorkomt. Wij blijven werken aan een dementievriendelijke samenleving waarbij eenieder kan rekenen op de expertisecentra dementie als een adequate partner. Omdat u en de mensen die aan u zijn toevertrouwd er toe doen. We zijn ervan overtuigd dat u deze dynamiek in het voorliggende jaarverslag terugvindt.

Jurn Verschraegen
directeur

Wino Baeckelandt
voorzitter

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw
Lokkaardstraat 8 | B-2018 Antwerpen

info@dementie.be | t +32 (0)3 609 56 14 | f +32 (0)70 224 777

www.dementie.be | www.omgaanmetdementie.be | www.onthoumens.be | www.jongdementie.info
www.dementie.vlaanderen

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw werd vanuit een reeds bestaande feitelijke structuur opgericht op 17 december 2007 en werd erkend als partnerorganisatie van de Vlaamse overheid in 2014. Ze onderschrijft, samen met de regionale expertisecentra, volgende visie en missie.

1 | Missie en visie

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de negen regionale expertisecentra dementie willen dementie in de samenleving op de agenda plaatsen om de kwaliteit van het leven van mensen met dementie en hun omgeving te behouden en te verbeteren. Zij doen dit door het samenbrengen en uitbouwen van expertise, in samenwerking met andere actoren in het werkveld.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie willen onder meer:

- ① Op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt. Wij willen voor personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit mogelijk maken. We zijn betrokken bij de talrijke praatcafés dementie in Vlaanderen en stimuleren de uitbouw van 'dementievriendelijke gemeenten', samen met diverse partners. Zo willen we personen met dementie en hun mantelzorgers de plaats geven die ze verdienen: te midden van een warme samenleving en niet in de marge!
- ② Deskundigheid rond dementie verhogen door een rijk infoaanbod voor de zorgsector. We willen de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren zodat iedereen op zijn/haar vragen een deskundig antwoord krijgt.
- ③ Via een breed en toegankelijk aanbod van publicaties en vormingspakketten wetenschappelijke informatie vertalen naar de dagelijkse zorgpraktijk van professionele hulpverleners en families.
- ④ De beeldvorming over dementie nuanceren en zo het taboe rond de aandoening de wereld uit helpen door verduurzaming van de missie van de campagne 'Vergeet Dementie. Onthou Mens' van de Vlaamse overheid en permanente sensibilisering op maat van diverse doelgroepen.
- ⑤ Actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van onze functie in de zorgsector zodat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse kennis kunnen delen.
- ⑥ Alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin zodat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseren. Bovendien zijn onze regionale expertisecentra een permanent aanspreekpunt voor al wie met dementie te maken krijgt. Zij houden de vinger aan de pols op lokaal niveau. We willen mensen een luisterend oor bieden, perspectief geven, informatie op maat aanreiken en mee op weg helpen om zo lang mogelijk een kwaliteitsvol leven te leiden.

Tijdens een bijeenkomst met alle regionale expertisecentra op 2 oktober werd bepaald om de visie vooral doelgroepsgewijs te verfijnen. Er werd vastgesteld dat er ook een doelstelling was ten aanzien van de eigen beleidsorganen en naar elkaar als expertisecentra. De complementariteit van de centra komt op die manier beter uit de verf.

Erkenning als partnerorganisatie door de Vlaamse overheid

Sedert 2014 zijn de regionale expertisecentra dementie en het Vlaamse centrum gevat door het Vlaamse Besluit van de Vlaamse Regering tot vastlegging van de regels voor de erkenning en de subsidiëring van partnerorganisaties ter uitvoering van artikel 68, § 1, van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009.

Raad van Bestuur en Algemene Vergadering

De leden van de Raad van Bestuur van de vzw zijn tevens eindverantwoordelijke binnen de organisatie die het regionaal expertisecentrum dementie vertegenwoordigt. Deze leden zijn:

- Katrien Aerts (ECD Meander)
- Wino Baeckelandt (ECD Sophia)
- Bart Deltour (ECD Foton)
- Dirk Dhondt (ECD Paradox)
- Griet Robberechts (ECD Memo)
- Julien Mertens (ECD Contact)
- Ellen Moermans (ECD Orion)
- Stefaan Voet (ECD Tandem vzw)
- Julienne Wyns (ECD Broes)
- Alex Moens (enkel lid van de Algemene Vergadering)

De Algemene Vergadering bestaat uit de leden van de Raad van Bestuur aangevuld met de heer Alex Moens. Het voorzitterschap van de Raad van Bestuur is in handen van de heer Wino Baeckelandt. Hij is algemeen directeur van de Zorggroep Heilig-Hart in Kortrijk en eindverantwoordelijke van het regionaal expertisecentrum dementie Sophia in Kortrijk (zorgregio Kortrijk). Alle bestuurders zijn benoemd voor een periode van zes jaar.

De Raad van Bestuur kwam samen op 6 maart, 8 mei, 18 september en 11 december. De Algemene Vergadering vond plaats op 8 mei.

De voorzitter van de vzw staat in permanent contact met de directeur. Onderstaande formele overlegmomenten staan in functie van afstemming en voorbereiding van de Raad van Bestuur door het dagelijks bestuur van de vzw.

a) Bureau

28 mei, Gent

b) Kabinet en administratie Vlaamse Gemeenschap

Diverse vergaderingen in de loop van het jaar in functie van transitieplan en dossiervorming bij de evolutie van het Vlaams expertisecentrum dementie en de regionale expertisecentra dementie als partnerorganisaties.

c) Wallonië

Op 27 januari werd overlegd met een vertegenwoordiger van de Waalse overheid rond de dementieplannen in Wallonië. Tijdens de ministeriële conferentie in Genève (16-17 maart) werd er samengewerkt met de Service Publique van Wallonië, meer specifiek om de eindtekst mee vorm te geven in overleg met de Belgische vertegenwoordiger. Op die manier kon het belang van vorming mee worden opgenomen, een aandachtspunt dat ook reeds geformuleerd werd door het KCE.

Locatie en medewerkers

De kantoren van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw zijn gelegen op de derde verdieping van de Lokkaardstraat 8 in Antwerpen.

Volgende medewerkers zijn er actief:

- Dhr. Jurn Verschraegen, directeur (100%)
- Dhr. Patrick Verhaest, projectmedewerker in freelance statuut
- Prof. Jan Steyaert, PhD, wetenschappelijk medewerker (90%)
- Mevr. Patricia Wildiers, VTO-medewerker (73,6% - 80%), vanaf 1 oktober in freelance statuut
- Mevr. Peggy Van Nerum, administratief medewerker (73,6%)
- Dhr. Olivier Constant, communicatiemedewerker (100%)
- Mevr. Eline Moors, apotheker (100%)

Jurn Verschraegen is bij K.B. als expert benoemd binnen de Hoge Gezondheidsraad tot 2020.

Vrijwilligersploeg:

- Mevrouw Marianne De Keyser (steun bij diverse projecten) – tot mei 2015.
- Mevrouw Christianne Schmitt (documentatiecentrum)
- Mevrouw Nina Van Goeye (grafische vormgeving websites www.jongdementie.info en www.dementie.be)

Samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw

De Alzheimer Liga Vlaanderen is de natuurlijke partner van de expertisecentra dementie. Zo werd samengewerkt rond de ontmoetingsdag jongdementie en bij de opvolging van het psycho-educatiepakket Dementie en nu. De Liga doet nu ook in het vormingsprogramma van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen een bijdrage (deel sociale kaart). In het voorjaar schreven we een bijdrage voor het jaarboek van Alzheimer Europe voor wat betreft de dementiezorg in Vlaanderen. De publicatie ervan volgde in het najaar.

Tijdens de langdurige afwezigheid van de directeur om gezondheidsredenen nam Jurn Verschraegen mee de belangen waar van de Liga, waar gewenst, dit in nauwe communicatie met de voorzitter van de patiëntenorganisatie. Ook voor perscontacten werd afgestemd.

2 | Gerealiseerde activiteiten

Strategische doelstelling 1

Afstemming met de regionale expertisecentra dementie

Het opgestarte overlegorgaan met de regionale expertisecentra wordt gecontinueerd, zodat binnen de samenwerking met de regionale expertisecentra, de werking van de tien centra verder op elkaar wordt afgestemd. Daarnaast worden vergaderingen met de medewerkers, de Raad van Bestuur en de Algemene Vergaderingen georganiseerd of bijgewoond.

Beoogde resultaat:

De negen regionale expertisecentra dementie en het Vlaams Expertisecentrum werken complementair aan elkaar. De functie van dementie-expert wordt in de basiswerking van elk regionaal expertisecentrum dementie opgenomen.

Het team van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw heeft zich over de regionale beleidsplannen van de regionale expertisecentra dementie geïnformeerd en deze werden met elkaar afgestemd. Hierdoor konden wij komen tot een complementariteit aan de Vlaamse werking.

Er werden 5 vergaderingen gehouden onder de noemer coördinatie-overleg: op 22 februari, 11 april, 6 juni, 6 september en 29 november. Van elke vergadering werd een verslag gemaakt en bijgehouden voor alle leden en de leden van de Raad van Bestuur.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw faciliteert bij de inbouw van de dementie-expert in de regionale expertisecentra dementie. Hierbij wordt gewerkt met de functiekaart zoals deze door de Vlaamse overheid werd goedgekeurd (transitieplan).

De functie van dementie-expert werd in elk regionaal centrum ingebouwd. Er werd voorzien in drie bijeenkomsten met de dementie-experts (5 mei, 2 oktober en 15 december). Doel van dit overleg is de nood aan casusbespreking te voldoen, vanuit de vastgestelde noden bij hulpverleners en/of referentiepersonen dementie. Voor wat de deskundigheidsbevordering betreft, werd dit voorlopig geagendeerd op de werkgroep maar omwille van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst door de VTO-medewerker niet verder behandeld.

Verder werd een digitaal document ontwikkeld ter registratie van de acties ten behoeve van de regionale expertisecentra en bij uitbreiding zichzelf met als doel zicht te krijgen op de aard, frequentie en evolutie van de gestelde vragen. Deze tool staat ter beschikking in de Office 365-omgeving

voor alle regionale expertisecentra en is operationeel. Verder werd ook afgesproken om de tevredenheidsmeting eind januari van komend werkjaar te realiseren. De inhoud ervan was reeds klaar, maar de technische implementatie liet even op zich wachten.

De teammedewerkers ondersteunen elk op hun expertisecentrum-domein de regionale expertisecentra vanuit een adviserende rol, op hun vraag of pro-actief. Deze actie heeft geenszins een sturend karakter en wordt volbracht vanuit de complementariteit van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw met alle respect voor de regionale autonomie. Concreet informeert het Vlaamse centrum de regionale collega's voor zover er linken zijn met de regionale werking en wordt met hen afgestemd over de te volgen strategie of werkwijze. Doordat het Vlaamse expertisecentrum contacten onderhoudt met bovenlokale structuren en organisaties, wordt telkens getoetst welke contacten er op welk niveau gelegd werden in functie van een vlotte informatie-doorstroming. In de regel worden contacten met regionale partners steeds gecommuniceerd aan de regionale expertisecentra.

Op 30 juli werden de nieuwe medewerkers ingeleid in de werking van de expertisecentra met een dagvullend informatief programma. Hierbij wordt, naast de historie, ook stilgestaan bij de werkwijze en de relatie tussen het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale centra.

Tijdens een van de vergaderingen van het coördinatie-overleg werd info gegeven over time-management door de heer Wim Van Looke.

Strategische doelstelling 2

Ontwikkeling en verspreiding van wetenschappelijke expertise en innovatie

Het betreft het verwerven, bundelen, toegankelijk maken en verspreiden van beschikbare expertise, zijnde kennisontwikkeling, kennisuitdraging en kennisdoorstroming en in voorkomend geval het signaleren van onderzoeksthema's en goede praktijken.

Algemene acties

Expertise verwerven en bundelen door:

a. Deelname aan studiedagen en congressen;

Aan volgende studiedagen werd deelgenomen:

- Als organisator en spreker:

- Langer thuis met dementie, Leuven, 1 oktober (alle ECD-medewerkers). Naar aanleiding van dit congres brachten we ook een boek uit: Steyaert, J. & Meeuws, S. (2015). *Langer thuis met dementie, de (on)mogelijkheden in beeld*. Antwerpen: EPO

- Vormingsdag hulpmiddelen en woningaanpassingen bij dementie, Leuven, 8 mei (J.S.)
- Coördinatie + lezing keuzedag referentiepersonen dementie Dementievriendelijke gemeenten en genuanceerde beeldvorming, Hasselt, 23 april (O.C.)
- Coördinatie, lezing + moderator interview boekvoorstelling 'Wat Alz?', Antwerpen, 25 april (O.C.)

- Als spreker:

- Zuyd Hogeschool Heerlen, Congres Barsten in het brein, 27 januari (P.V.)
- KMSI, interne vorming, Retie, 26 februari (J.V.)
- Innovate Dementia congres, Turnhout, 4 maart (J.S.)
- Kleinschalig genormaliseerd wonen, leergang, Antwerpen, 18 maart (J.V.)
- Lezing boekvoorstelling 'Brood en Bomen', Antwerpen, 26 maart (O.C.)
- Opleiding jongdementie Arteveldehogeschool, Gent, 30 maart (J.V.)
- Congres jongdementie, De Reehorst, Ede, 17 april (J.V.)
- Wat is dementie? CM, Sinaai, 20 april (J.V.)
- North Sea Dementia Group, Treviso, 22-23-24 april (J.V. en J.S.)
- Grenzeloze dementiezorg: uitdagingen en lessen uit 8 E.U.- landen, Leuven, 21 april (J.V.)
- AAL-Congres Zukunft Lebensräume, Frankfurt, 29-30 april (P.V.)
- Ouder worden (met dementie), Garant, Antwerpen, 7 mei (J.V.)
- Het transitieplan: visie en uitgangspunten, Dagverzorgingscentra Oost-Vlaanderen, Gent, 7 mei (J.V.)
- Slotconferentie Innovate Dementia, Eindhoven, 3 juni (J.S.)
- Interregionale Werkconferentie: coördinatie + begeleiding groepsdiscussie verduurzaming dementievriendelijke projecten, Steenberghe, 3 juni (O.C.)
- Lezing + coördinatie studiedag genuanceerde beeldvorming dementie, Aalst, 9 juni (O.C.)
- Internationale Fachtagung, Dementievriendelijke woonomgevingen, Zürich, 22 juni (P.V.)
- Masterclass dementievriendelijke communicatiestrategie, Best, 23 juni (O.C.)
- Lezing 'Dementia-friendly communication & awareness raising' – project development meeting, Tilburg, 18 augustus (O.C.)

- o Praatcafé Dementie. Zinnige tijdsbesteding, Lille, 2 september (P.V.)
- o Congres Alzheimer Europe, posterpresentatie 'Dementia-friendly communication: a win-win for everybody', Ljubljana, 2-4 september (O.C.)
- o Lezing studiedag Heemkunde Vlaanderen - erfgoed, zorg en communicatie, Mechelen, 14 november (O.C.)
- o Studiedag tuintherapie PXL en Terra Therapeutica, Hasselt, 19 november (P.V.)

• Als deelnemer:

- o Wintermeeting, Oostende, 27 februari (J.V.)
- o Voeding en dementie, Breda, 10 maart (J.V.)
- o Sympoosium mantelzorg, Brussel, 12 maart (J.S.)
- o Lezing Emily Grundy, Universiteit Antwerpen, 24 maart (J.S.)
- o Studienamiddag 'Communicatie Troef', Antwerpen, 2 april (O.C.)
- o Inspiratiedag 'Een dementievriendelijke leefomgeving: een gedeelde zorg', Brugge, 28 april (O.C.)
- o Lustrum congres ECD Sophia, Kortrijk, 28 mei (J.S.)
- o Doctoraatsverdediging Iris Van Steenwinkel, Leuven, 10 juni (P.V.)
- o Ethics in Dementia Care, Leuven, 1-3 juli (J.V. en J.S.)
- o Werelddag Alzheimer, Brussel, 19 september (J.S.)
- o Congres Zorg.Saam, Leuven, 23 oktober (J.S.)
- o Ontmoetingsdag Jongdementie Alzheimer Liga Vlaanderen, Raversijde, 28 november (J.V.)

b. Tekstueel en audiovisueel materiaal verzamelen, ordenen en desgevallend aanmaken

Verstevigen van het expertisedomein in functie van de ondersteuning van de kennis inzake dementie-expertise in de regionale expertisecentra dementie: tweedaagse kennisopbouw op 1 en 2 juni in samenwerking met het Interreg IV-b-programma Innovate Dementia en de universiteit Antwerpen;

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw volgt de ontwikkelingen op vlak van (niet-medisch-farmacologisch) wetenschappelijk onderzoek en innovatie op door deelname aan wetenschappelijke projecten, sessies, studies en het opvolgen van Vlaams, nationaal en internationaal onderzoek. De verspreiding hiervan gebeurt via de website, het intranet en binnen het Vlaams documentatiecentrum dementie.

In de nieuwsbrief van dementie.be wordt regelmatig een recensie van een onderzoeker of recente publicatie over dementie(zorg) opgenomen.

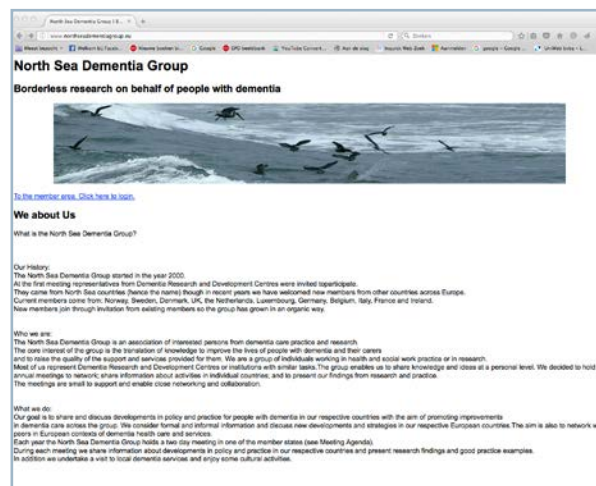
We bouwden ook verder onze samenwerking met diverse hogescholen uit, vaak in het kader van een eindwerk of masterscriptie. Kwamen o.m. in beeld: de AP-hogeschool, de Erasmushogeschool, Odisee, Thomas More-hogeschool, de Karel de Grote Hogeschool, de UCLL (voorheen KhLim), Vives, HOWEST, de Arteveldehogeschool, de universiteit Leuven (via LUCAS en via Huisartsgeneeskunde) en Universiteit Antwerpen (master sociaal werk en master verpleegkunde).

Het Vlaams expertisecentrum maakt deel uit van de adviesraad van CRETECS, het expertisecentrum zorgtechnologie, in de schoot van de Vives-hogeschool. Op 29 april werd met hen samengewerkt bij IMEC rond nieuwe technologie (project Care Full Technology) die het leven van mensen met dementie beter zou kunnen maken; op 28 mei werd geparticipeerd aan de adviesraad.

c. Opbouwen en onderhouden van nauwe contacten met buitenlandse experts via:

• deelname aan de werkzaamheden van de North Sea Dementia Group.

De wetenschappelijk medewerker en de directeur namen deel aan de 15de conferentie die plaats vond in Treviso van 22-24 april. Op deze bijeenkomst werden o.m. de ontwikkelingen rond het Vlaamse dementiebeleid, en 'langer thuis met dementie' als thema centraal geplaatst.

De domeinnaam www.northseadementiagroup.eu wordt vanaf deze conferentie gehost vanuit het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen.

- **Alzheimer Europe** via de schriftelijke inbreng voor het jaarboek dementie 2015 (in press). Samen met de Alzheimer Liga Vlaanderen vulden we het Vlaamse aanbod aan.

d. Bijdragen aan de ontwikkeling van expertise als lid van externe stuurgroepen en adviescommissies bij Vlaamse, nationale of internationale onderzoeken, onderzoekscentra of expertgroepen

- **VONK3 (empowerment, inclusie, technologie)**

VONK3 is een onderzoeksgroep van Thomas More hogeschool. Vonk3 richt zich op praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek dat sociale inclusie en empowerment van ouderen, in al hun diversiteit, bevordert. Vanuit ECD-Vlaanderen nemen we sinds dit jaar deel aan de externe gebruikerscommissie van VONK3. We namen deel aan de vergaderingen van 20 januari en 19 maart.

- **FTD Expertgroep Nederland – Vlaanderen**

Deelname aan de informatie-uitwisseling via e-mail.

- **FLIECE (onderzoeksproject van VUB, UGent en LUCAS omtrent levenseinde en ACP)**

De FLIECE studie werd afgewerkt en in boekvorm uitgegeven. Op 29 januari namen we deel aan het panelgesprek over palliatieve zorgnoden bij personen met dementie (J.V.). Op 27 november 2015 namen we deel aan de stuurgroep van de opvolger van Fliece: Integrate (J.S.).

- **Belgian Dementia Council vzw (BeDeCo)**

Deelname aan de vergaderingen van deze groep artsen-specialisten: 18 maart en 23 september.

- **Dementia Care Mapping België**

Dementia Care Mapping is een methodiek ontwikkeld door de Engelse Professor Tom Kitwood met als doel: het evalueren en verbeteren van een kwaliteitsvolle zorg voor personen met dementie.

Kitwood omschreef DCM als: “a serious attempt to take the standpoint of the person with dementia, using a combination of empathy and observational skill”. De methode kijkt vooral naar het effect van het handelen van de zorgverlener op de persoon met dementie. Tom Kitwood was één van de medestichters van de Bradford Dementia Group. Na zijn dood werd deze methodiek verder ontwikkeld aan de Bradford University. De toepassing van DCM is inmiddels wereldwijd verspreid. Sinds februari 2007 is ook België toegetreten tot de internationale groep van gebruikers van Dementia Care Mapping. Het Expertisecentrum Dementie volgt DCM van nabij op.

Samen met de woonzorggroep KMSI werd een audit-traject besproken dat zijn beslag kent in 2016.

Voor leidinggevenden werd een DCM-sessie georganiseerd op 11 september. Met het regionaal expertisecentrum dementie Meander werd op 31 augustus de toekomstige werking rond DCM in Vlaanderen verkend.

- **LicaLab**

LiCalab is gecreëerd om ouderen langer zelfstandig of ondersteund thuis te laten wonen. Nieuwe diensten en producten die kleine en grote problemen van oudere mensen oplossen, maken dit makkelijker. In LiCalab worden deze innovaties van bedrijven of zorgorganisaties getest door echte gebruikers. Zo kunnen er betere producten en diensten ontwikkeld worden en draagt LiCalab bij aan het realiseren van een betere levenskwaliteit van ouderen en zorgbehoevenden.

Vanuit ECD-Vlaanderen nemen we deel aan de externe gebruikerscommissie van Licalab. In 2015 waren er echter geen vergaderingen waaraan we effectief konden deelnemen. Wel onderhielden we bilaterale contacten.

- **TETRA-project Wearables**

Het TETRA-project P-wearables, een samenwerking tussen Erasmushogeschool Brussel en Hogeschool PXL, onderzoekt de intelligente integratie van programmeerbare wearables in leef- en werkomgeving. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen maakt deel uit van de adviserende gebruikersgroep, met specifieke focus op de mogelijke toepassingen voor mensen met dementie en bij uitbreiding de (ouderen)zorg. Hier toe werd deelgenomen aan de gebruikerscommissies die plaatsvonden op 12 februari, 4 juni en 29 oktober. Daarnaast vond op 8 december overleg plaats in functie van de opstart van een pilot-onderzoek in 2016 rond de mogelijkheden van wearables specifiek voor de doelgroep mensen met jongdementie.

- **Hoge Gezondheidsraad**

Actieve deelname aan de opmaak van een advies voor de minister van Volksgezondheid. Meer specifiek focust dit advies op de implementatie van de Alcove-aanbevelingen (Alzheimer Cooperative Valuation in Europe) betreffende epidemiologische data over dementie, de diagnose, gedragsproblemen en de rechten, autonomie en waardigheid van personen met dementie, inclusief de risico's van neuroleptica. Er was een bijeenkomst op 18 augustus en we schreven mee aan de aanbevelingen o.m. rond zorgdiagnostiek en monitoring.

- **D-Scope**

We maken deel uit van de begeleidingscommissie van dit project en deden een actieve inbreng in de gebruikerscommissie op 3 april. D-Scope onderzoekt hoe we de kwetsbaarheid bij ouderen kunnen voorkomen. In het D-SCOPE onderzoek benaderen we deze onderzoeksvraag vanuit een multidisciplinair en vraaggestuurd perspectief: fysiek, cognitief, psychologisch, sociaal én vanuit de eigen leefomgeving van ouderen. Dit moet een antwoord bieden op de noden van ouderen zoals ook zij die percipiëren. We leggen daarbij een sterke nadruk op preventie en empowerment.

- **Wetenschappelijke adviesraad meetinstrument mantelzorg, HOOM, Breda**

We maken deel uit van de wetenschappelijke adviesraad van een project van stichting HOOM uit Breda en omstreken. In dit project wordt een meetinstrument ontwikkeld en getest om overbelasting van mantelzorg te detecteren en tegen te gaan. We namen deel aan de vergaderingen van 30 april 2015 en 18 juni 2015.

- **Stuurgroep EFRO-project DIVERS elderly care**

We maken deel uit van de stuurgroep van het net opgestarte project DIVERS elderly care van de Erasmus hogeschool in Brussel, gefinancierd via EFRO. In dit project zal tot 2021 gewerkt worden rond het thema (super)diversiteit en dementie. We namen deel aan de startvergadering van het project op 18 december 2015.

- **We namen contact met Universiteit Gent rond de studie inzake respijtzorg via Baluchon Alzheimer.**

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen zetelt in de begeleidingsgroep en volgt de werkzaamheden op via gericht advies.

Thema ondersteuning van mensen met dementie in de thuissituatie

Zie hoger (boek Langer thuis met dementie en congres).

- **Opvolging en verdere uitrol van het psycho-educatieprogramma 'Dementie en nu' in partnership met de Alzheimer Liga Vlaanderen vzw en in samenwerking met regionaal expertisecentrum dementie Contact (Limburg), en dementie-experten van de regionale expertisecentra dementie. Actie in samenwerking met Innovate Dementia (Interreg IV-b).**

- De website www.dementieennu.info werd ontwikkeld als aanvulling op het pakket, met gesloten en open gedeelte voor gebruikers. De website werd plechtig geopend door minister Jo Vandeuren op het congres over Langer thuis met dementie in Leuven (1 oktober).
- Er werden drie opleidingen tot coach 'Dementie en nu' georganiseerd (23 januari, 12 maart en 9 oktober).
- Randvoorwaarden follow-up mantelzorgers en trainers via LUCAS werden verkend. De vragenlijsten zijn klaar en het idee van monitoring werd besproken

met LUCAS. Gezien privacy-issues en een financieel kader dat onze mogelijkheden te boven gaat, kunnen we voorlopig niet voorzien in een wetenschappelijk valide opvolging.

- In het vaktijdschrift *Denkbeeld* publiceerden we over het psycho-educatie initiatief: Steyaert, J., & Verschraegen, J. (2015). Psycho-educatie voor de mantelzorger. *Denkbeeld*, 27(4), 22-24.

- **Initiatieven inzake dementievriendelijke architectuur: advies en consult voor woonzorgcentra en bij uitbreiding ziekenhuis en thuissituaties.**

- Er werden consultgesprekken gevoerd omtrent zes WZC-nieuwbouwprojecten, vier WZC verbouwings- en renovatieprojecten en 1 renovatieproject in een voorziening voor personen met een verstandelijke beperking.
- Opname van de thematiek in het vormings-, opleidings- en trainingsaanbod (zie 3.2.). Er werd voorzien in twee studiedagen en een keuzedag binnen de opleiding tot referentiepersoon dementie.
- Bijdrage op het congres Barsten in het brein, Zuyd Hogeschool Heerlen op 27 januari.
- Verzorgen van een vorming voor medewerkers van OCMW Dendermonde naar aanleiding van de realisatie van Zorgcampus Baasrode op 22 april.
- Deelname aan de Breinstormsessie 'anders bouwen voor een betere zorg' van vzw Zorg-Saam.
- Bijdrage op het AAL-Kongress, Zukunft Lebensräume te Frankfurt op 30 april.
- Internationale Fachtagung, Dementievriendelijke woonomgevingen, Wohnbaugenossenschaften Schweiz, Zürich, 22 juni (P.V.)
- Bijdrage op de studiedag tuintherapie PXL en Terra Therapeutica, Hasselt, 19 november (P.V.)
- Deelname aan de ideeënwerkstatt Zukunft wohnen, pflegen, demenz, op uitnodiging van Demenz Support Stuttgart, 2 december (P.V.)

We stellen vast dat in opleidingen ergotherapie dementievriendelijke woonomgeving regelmatig als thema voor de bachelorproeven wordt opgenomen. We verleenden advies en informatie op vraag van enkele van deze bachelorstudenten en namen deel aan de jury van een van deze bachelorproeven.

- **Verkenning van optimalisatie en beschikbaarheid van hulpmiddelen.**

- In kaart brengen van de nationaal en internationaal beschikbare hulpmiddelen en woningaanpassingen

die langer zelfstandig thuis mogelijk maken

- Verkennen of de bekendheid en beschikbaarheid van deze hulpmiddelen en woningaanpassingen in Vlaanderen voldoende is, zoeken waar bekendheid en/of beschikbaarheid verbeterd kan worden.

We kiezen ervoor om zelf geen hulpmiddelen aan te bieden, dan wel toe te leiden naar de mediotheken. Aan alle uitleendienst van ziekenfondsen werd gecommuniceerd dat we met hen hierover in overleg wensten te gaan (communicatie via het intermutualistisch overleg). Dit resulteerde in een afstemmingsoverleg met Thuiszorgwinkels van de CM in Tielt op 13 oktober. Samen met de medewerker van het regionaal expertisecentrum dementie Broes lichtten we de mogelijkheden toe.

De basisinformatie dementie werd kritisch bekeken, maar zal pas in een herwerkte versie verschijnen in de loop van 2016

Innovate Dementia

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen werd in 2013 partner van het Innovate Dementia project. Het Innovate Dementia project is erop gericht om innovatie en werkgelegenheid te bevorderen door het versterken van de internationale samenwerking. Innovatieve, duurzame oplossingen worden ontwikkeld en getest in Living Labs waarbij rekening gehouden wordt met de sociaaleconomische uitdagingen die samenhangen met vergrijzing en dementie.

Het Innovate Dementia project was opgezet met acht partners uit de Noord-West Europese regio. Brainport Development uit Eindhoven was de Lead Partner van het project. Het project liep tot zomer 2015.

Jongdementie

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen werkt inhoudelijk en sensibiliserend rond het thema jongdementie. De werkgroep jongdementie kwam op 19 mei bijeen onder voorzitterschap van het Vlaams expertisecentrum dementie. Informatie en expertise wordt via een mailgroep verspreid.

De website www.jongdementie.info die samen met regionaal expertisecentrum dementie Memo uitgebouwd werd, kreeg een onderhoudsbeurt en werd gedurende 4 maanden up to date gehouden in samenspraak met de andere partners. Bijkomende partners zijn de Alzheimer Liga Vlaanderen en het Alzheimercentrum Limburg (NL). De werkgroep

die instaat voor de coördinatie, inhoudelijke invulling en het beheer van de website vergaderde op 3 maart, 27 mei en 18 november.

We deden een inhoudelijke inbreng tijdens het congres over dementie op jonge leeftijd in Ede (De Reehorst – zie hoger) en in de posthogeschoolopleidingen van Hasselt en Gent.

In oktober vond de grote sensibiliserende actie 'New Energy for Young Dementia' plaats: drie mensen met jongdementie en hun respectievelijke partner namen deel aan de eerste expeditie van jonge mensen met dementie in Nepal. Er werden filmopnames gemaakt met de bedoeling een documentaire te maken. De actie was een samenwerking van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen, UZ Leuven, Te Gek?!, Alzheimer Liga Vlaanderen en werd ondersteund door Deme4Life Foundation en Music for Life. Daarnaast werd tussen 23 oktober en 6 november voorzien in dagelijkse updates van de expeditie via de blog <http://newenergy.jongdementie.info/#home> en relevante sociale media (Facebook, Twitter en LinkedIn).

Dementie en muziek

'De stem van het geheugen' werd verdergezet. Er werd vooral onder impuls van Koor&Stem gewerkt aan een opschaling van het project. Na het ontslag van de medewerker werd mevr. Katrien Van Geystelen aangeworven. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen hielp bij de selectie. Op het einde van het jaar vernamen we de goedkeuring van een dossier, ingediend bij VLAIO, rond de promotie van contactkoren in woonzorgcentra. Aan de stuurgroep werd eveneens VSPW als partner toegevoegd gezien de belangrijke rol van de animator in het woonzorgcentrum bij de verdere uitbouw.

Vroegtijdige zorgplanning

Bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een richtlijn rond vroegtijdige zorgplanning en dementie en onderzoeken hoe deze richtlijn kan worden vertaald naar de zorgpraktijk van (huis)artsen in samenwerking met de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen vzw.

We namen deel aan vergaderingen over deze richtlijn op 5 februari, 18 maart, 27 mei, 17 juni, en 2 september 2015.

Kennisknooppunt kleinschalig genormaliseerd wonen

Het kennisknooppunt KGW werd opnieuw 'werkgroep kleinschalig genormaliseerd wonen'. Hierin is het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vertegenwoordigd als adviseur. Op 4 en 5 juni werd in Oostende met de hele groep de verdere strategie bepaald en de toekomstplanning uitgewerkt.

De groep kwam verder nog bijeen op 23 november en op 3 december.

De website www.kleinschaligwonen.be verwijst naar een pagina op www.dementie.be en biedt een overzicht van het lerend netwerk KGW.

Kennisagenda

Signaleren en aanbrengen van onderzoeksthema's, het expliciteren van de kennisvragen vanuit de Vlaamse zorgpraktijk en van naasten van personen met dementie via de opmaak van een kennisagenda dementie voor onderwijs (hogescholen en universiteiten), ruime verspreiding begin januari 2015.

Strategische doelstelling 3 Deskundigheidsbevordering

Hiermee beogen we de professionalisering van de gezondheids- en welzijnssector en het verhogen en/of weerbaarder maken van de mantelzorgers, professionele medewerkers en vrijwilligers door middel van het uitbouwen van een vormingsprogramma dementie voor Vlaanderen in functie van de vastgestelde noden. Het transitieplan is hierin richtinggevend.

Algemene acties

- Opmaak en organisatie van een eigen vormings- en opleidingsaanbod dementie;
- Faciliteren van de uitbouw vorming voor dementie-experten;
- Opmaken van vormings- en opleidingspakketten (waar in onder meer het 'train-de-trainer'-principe kan worden gehanteerd);
- Faciliteren van de regionale vormingsactiviteiten;
- Organisatie en coördinatie van opleiding en permanente vorming voor de medewerkers van de regionale expertisecentra.
- Volgende opleidingen worden door het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw uitgewerkt en ter beschikking gesteld van de woonzorgactoren uit het woonzorgdecreet die dit willen integreren in hun dagelijkse werking :
 - workshop psycho-educatie voor mantelzorgers van thuiswonende personen met dementie (zie eerdere algemene acties bij strategische doelstelling 2)
 - opleiding dementiekundige basiszorgverlener
 - opleiding dementiekundige basiszorgverlener, werkzaam in de ziekenfondsen
 - opleiding referentiepersoon in de thuiszorg (integratie module in bestaande opleiding).

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen ontwikkelde een map voor de trainers en een map voor de cursisten, in overleg met de klankbordgroep met vertegenwoordigers uit de sector van de woonzorgactoren (Robert Geeraert (directeur van de Vlaamse Vereniging Diensten voor Gezinszorg), San Cooreman (Familiehulp), Filip Demortier (Familiezorg Oost-Vlaanderen), Claire Meire (Familiezorg West-Vlaanderen en regionaal expertisecentrum dementie en thuisbegeleidingsdienst Foton), Leen Peeters (VWSG), Ingrid Rollé (Solidariteit voor het Gezin), Kathleen Frits (Familiehulp), Ellen Meersmans (Familiehulp), Linda Luyts (Gezinszorg Villers vzw) en Angelique Van den Neste (Thuishulp vzw).

Deskundigheidsbevordering

Nieuwe of vernieuwde vormingsinitiatieven in het kader van het transitieplan

Psycho-educatie 'Dementie en nU'

Zie hoger

Dementiekundige zorgverlener

In navolging van het transitieplan werd het materiaal voor het train-de-trainerprogramma voor dementiekundige zorgverlener in de thuiszorg afgewerkt. Er vonden drie train-de-trainerdagen plaats voor medewerkers in de diensten voor gezinszorg.

Het pakket verscheen bij Politeia als:

Verhaest, P. (2015). *Zorg verlenen bij mensen met dementie thuis. Samen in transitie naar excellente zorg. Cursus*. Brussel/Antwerpen: Politeia en Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw, 268 pp.

Verhaest, P. (2015). *Zorg verlenen bij mensen met dementie thuis. Samen in transitie naar excellente zorg. Handleiding*. Brussel/Antwerpen: Politeia en Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw, 78 pp.

Dementiekundige zorgverlener, werkzaam in de ziekenfondsen

We volgden een gelijkaardig pad voor de opleiding dementiekundige zorgverlener, werkzaam in de ziekenfondsen. Ook dit materiaal werd afgewerkt en ter beschikking

gesteld in een virtuele omgeving waar de trainers na het volgen van de train-de-trainer toegang toe krijgen. Er vonden drie train-de-trainerdagen plaats voor medewerkers uit de ziekenfondsen.

Het materiaal werd samengesteld in overleg met een klankbordgroep met vertegenwoordigers van de verschillende ziekenfondsen. Iris Janssens (CM), Nancy Brocken en Nicolas De Vos (SocMut), Annemie Coëme, Dominique Buytaert (Onafhankelijke ziekenfondsen), Laura De Brandt (Liberale Mutualiteit) en Veronique Van Moer (Neutraal Ziekenfonds) namen delen aan deze werkgroep.

De opleiding referentiepersoon dementie, vanaf het najaar 2014 expliciet ook voor de woonzorgactoren

De opleiding tot *Referentiepersoon Dementie* vond in 2015 plaats in Brugge, Hasselt, Leuven en Dendermonde. De doelgroep van de opleiding werd in navolging van het transitieplan verruimd naar de woonzorgactoren. Sedert september 2014 bestaat de groep cursisten uit hulpverleners uit de residentiële, semi-residentiële en ambulante sector.

In totaal studeerden 122 professionele hulpverleners, werkzaam in diverse sectoren, in 2015 af als referentiepersoon dementie.

Open vormingsaanbod

Het open vormingsaanbod wordt opgemaakt door de VTO-werkgroep, samengesteld uit de VTO-medewerkers van de regionale expertisecentra dementie en voorgezeten door de VTO-medewerker van het Vlaamse expertisecentrum dementie.

Meer informatie over het open vormingsaanbod is te vinden via de website (vormingsbrochure).

Vormingen op vraag van het Sociaal Fonds (Fe-Bi)

Met het Sociaal Fonds (Fe-Bi) werd uitvoering gegeven aan de overeenkomst afgesloten in functie van vorming voor basiswerkers in de niet-openbare woonzorgcentra.

Er zijn 2 vormingen afgesproken:

- inzicht in dementie: 1 dag
- training in het omgaan met personen met dementie: 3,5 dag.

De aanvragen voor de vormingen in huis vanuit Fe-Bi:

- in 2012: 27 inzichten en 16 trainingen
- in 2013: 30 inzichten en 11 trainingen
- in 2014: 39 inzichten en 17 trainingen
- in 2015: 28 inzichten en 17 trainingen

Vormingen op maat

Vormingen op maat aan de vzw Zorgzaam

Op vraag van de vzw Zorg-Saam Zusters Kindsheid Jesu, die 12 woon- en zorgcentra bevat, gaven we samen met de regionale expertisecentra dementie, Dr. Petrovic en Dr. Sieben vorming op maat aan de verpleegkundigen. In de voormiddag brachten we een algemene inleiding over dementie en in de namiddag verdiepten we via workshops de kennis rond de thema's omgaan met familie, zinvolle activiteiten voor en met personen met dementie, voeding en omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag. We organiseerden 3 vormingsdagen. Na deze positief ervaren samenwerking planden we een vervolg voor de doelgroep verzorgenden.

Vormingen op maat binnen de zorg en begeleiding aan personen met een verstandelijke beperking

We gaven in 2015 vorming op maat aan verschillende organisaties, waarbinnen zorg en ondersteuning geboden wordt aan personen met een verstandelijke beperking. Gezien de stijgende levensverwachting van hun doelgroep krijgen meer en meer cliënten met een verstandelijke beperking dementie.

Patricia Wildiers ging vorming geven in volgende organisaties:

- 08 oktober: De Rusthuif, vzw De As in Arendonk
- 19 oktober: Openlucht opvoeding in Brasschaat
- november, december 2015 en januari 2016: vormings-traject aan vzw Den Brand in Mol
- 25 november: vorming aan het Vlaams Samenwerkingsverband Basale Stimulatie in Gierle

Handboek 'Dementie, van begrijpen naar begeleiden'

Om de referentiepersonen dementie nog meer te ondersteunen in hun opdracht geven we sinds 2012 het handboek 'Dementie, van begrijpen naar begeleiden' uit voor afgestudeerde referentiepersonen (en andere betrokkenen).

Het handboek is enerzijds een tastbare neerslag van de vele inzichten en instrumenten die deelnemers aan de opleiding tot referentiepersoon dementie meekrijgen. Anderzijds biedt het ook na en buiten de opleiding een nooit opdrogende bron van informatie. We putten daarvoor uit

de rijkdom van Vlaamse initiatieven en goede praktijken rond dementie, zonder de buitenlandse expertise uit het oog te verliezen.

Via een abonnementsformule ontvangt de abonnee tweemaal per jaar (in juni en in december) nieuwe bijdragen met de meest actuele inzichten, methodieken, casussen en uiteraard de meest recente wijzigingen in wet- en regelgeving.

In 2015 konden we het handboek verrijken met vier nieuwe bijdragen voor de abonnees en werd een online gedeelte ontsloten via de uitgever.

Concretisering: actieplan

Actie 1: Opmaak van een vormingsprogramma

Vormingsprogramma aan de professionelen in de residentiële zorg

We organiseerden in het voorjaar 4 opleidingen tot referentiepersoon dementie.

We organiseerden in 2015 studiedagen, 4 opleidingen, en diverse workshops en praktijkmodules.

Vorming aan de professionelen in de sector van de woonzorgactoren

Volgende opleidingen (curricula) werden, in overleg met de betreffende sectoren, door het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen uitgewerkt en onder meer via de regionale expertisecentra dementie aangeboden:

- train-de-trainer psycho-educatiepakket 'Dementie en nU' voor mantelzorgers van thuiswonende personen met dementie
- opleiding dementiekundige zorgverlener (voor professionele hulpverleners met een bachelordiploma, zorgkundigen en verzorgenden)
- opleiding dementiekundige zorgverlener, werkzaam in de ziekenfondsen
- opleiding referentiepersoon in de thuiszorg

Actie 2: Vorming medewerkers van de regionale expertisecentra dementie

Hierbij verwijzen we naar de tweedaagse in oktober en het dementie-expertenoverleg dat we organiseerden voor en samen met de regionale expertisecentra dementie.

Actie 3: Vorming op maat

We organiseerden een vormingscyclus op maat voor de voorzieningen van de vzw Zorg-saam met lesgevers uit verschillende regionale expertisecentra dementie.

Actie 4: Fazodem

Onder meer met de financiële ondersteuning van het provinciebestuur Antwerpen kon het FAZODEM-project van start gaan. Dit innovatieve project beoogt op diverse terreinen een meerwaarde te bieden voor apothekers en huisartsen. We hebben hiervoor (in samenspraak met KAVA) een apotheker aangeworven vanaf november (Eline Moors). Zij zal gedurende 15 maanden instaan voor de ontwikkeling van een kennispakket, een MFO-pakket en voorlichtingsmateriaal voor de huisapotheker. Hiervoor wordt samengewerkt met KAVA, Domus Medica, het Vlaams Apothekers Netwerk en de KULeuven.

Elke medewerker (met uitzondering van de administratieve kracht) werkte één of meerdere dagen in een setting naar keuze i.f.v. blijvend contact met de werkvloer. Op die manier blijven we de vinger aan de pols houden inzake de zorg- en begeleidingsnoden van personen met dementie en hun omgeving.

Strategische doelstelling 4

Sensibilisering en uitbouw communicatie

Sensibilisering beoogt het thema dementie op de agenda te plaatsen bij diverse actoren in de samenleving: de oorzaken van de aandoening, de prevalentie, de preventie, de symptomen, de mogelijkheden inzake diagnosestelling en behandeling, het herkennen van het ziektebeeld, het omgaan met veranderend gedrag en de totaalzorg van de persoon met dementie en/of zijn omgeving. De sensibilisering beoogt destigmatisering en het erkennen van de veerkracht van personen met dementie zelf en hun omgeving. Hiervoor streven we zoveel mogelijk naar de integratie van de persoon met dementie in de samenleving inclusief een kwaliteitsvolle communicatie en omgang. Ook het bevorderen van een genuanceerde beeldvorming ten aanzien van personen met dementie en hun omgeving maakt deel uit van de sensibilisering.

Uitvoering van het dementieplan Vlaanderen inzake beeldvorming

In 2015 werd de **missie van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'** verder uitgedragen en verduurzaamd en in de communicatie van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen blijvend ingezet op het thema '**dementievriendelijke communicatie**'. Dit gebeurde o.a. via:

- Advisering en ondersteuning bij taboedoorbrekende projecten.
- Faciliteren van gevalideerde campagnes die de beeldvorming over mensen met dementie bijstellen via de (online) communicatiekanalen van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen.
- Het geven van lezingen rond genuanceerde beeldvorming en dementievriendelijke communicatie.
- Het begeleiden van eindwerken rond genuanceerde beeldvorming en dementievriendelijke communicatie.
- Onderhoud, inhoudelijke prospectie en geregelde updates via de sociale media van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'.

@Onthoumensbe

<https://twitter.com/#!/Onthoumensbe>

<http://www.facebook.com/#!/groups/vergeet-dementieonthoumens>

- In de loop van 2015 verdrievoudigde het aantal leden van de Facebook-groep van 1100 tot meer dan 3500 leden!
- Ook de twitteraccount blijft een gewaardeerd sensibiliseringskanaal. In 2015 groeide het aantal volgers van 2000 tot meer dan 2300.
- Opvolging fotobestellingen, aanvragen tot getuigenissen en inhoudelijke info vanuit de website www.onthoumens.be.

- Verankering van de engagementsverklaringen en concrete initiatieven in het kader van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' in samenspraak met de doelgroepenorganisaties.
 - De teller van het aantal ondertekende **engagementsverklaringen** stond aan het einde van de campagne in 2014 op meer dan 200, maar ook in 2015 bleven mensen zich engageren, zodat we eind 2015 meer dan 250 engagements mochten tellen. Dit engagement werd geconcretiseerd in talloze kleine en grotere taboedoorbrekende projecten. Vanuit het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen werd visueel materiaal, communicatieadvies en projectondersteuning/promotie voorzien indien gevraagd.
 - Het **Bibliotheekproject** waarbij n.a.v. de Werelddag Dementie in de loop van de maand september alle bibliotheken van de provincie Antwerpen werden uitgenodigd om hun steentje bij te dragen aan de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens', werd ook in 2015 uitgerold. Opnieuw was het doel het opzetten van inspirerende en uitnodigende infostands in zoveel mogelijk steden en gemeenten. We mochten meer dan 45 deelnemende bibliotheken noteren, opnieuw een stijging t.o.v. 2014.

Ook in andere provincies was er groeiende interesse. Zo werden in verschillende andere provincies infostands ingericht. Dit gebeurde in nauwe afstemming met de regionale expertisecentra dementie. Verduurzaming en verdere uitbreiding is ook in 2016 de ambitie. Daartoe blijft ook de 'Inspiratiegids Dementie' voor bibliotheken en geïnteresseerden (digitaal) beschikbaar. Deze laagdrempelige brochure met relevante lees- en kijksuggesties rond het thema dementie krijgt tevens een jaarlijkse update.

Deelname aan de Interregionale Werkgroep Dementievriendelijke gemeenten

Naast een adviserende functie, zorgt het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen voor inhoudelijke invulling van de conferenties, redactionele bijdragen en ondersteunende communicatie. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de PG-raad en regionaal expertisecentrum dementie Tandem vzw. Hiervoor vond overleg plaats op 30/01, 25/03, 13/05, 17/06, 16/07 en 31/08.

Deelname aan en begeleiding bij de Interregionale Werkconferentie Vlaanderen-Nederland i.s.m. regionaal expertisecentrum dementie Tandem vzw

In 2015 vonden twee conferenties plaats op 03/06 (Waalwijk, NL) en 24/09 (slotconferentie in Herentals, B). Persteksten en verslaggeving werden ter beschikking gesteld. Daarnaast zorgde de communicatiemedewerker van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen voor de eindredactie van het magazine 'Dementievriendelijk, de toekomst'. Deze publicatie blikt terug op het vierjarig interregionaal traject aan de hand van interviews met de belangrijkste stakeholders, 'good practices' en de kernthema's van de conferenties.

Dossieropbouw en prospectie mogelijkheden Europees programma rond dementievriendelijke gemeenten

In de loop van 2015 vonden hiervoor voorbereidende gesprekken en werkmeetings plaats met de relevante stakeholders uit BE en NL op 30/01, 25/03, 27/05 en 10/06. Van 18 tot 20/08 kende het dossier een verdere doorstart met een driedaagse werkmeeting in Tilburg samen met potentiële partners uit het Verenigd Koninkrijk (Devon/Plymouth). Verdere (online)-afstemming en dossieropbouw vonden plaats op 31/08, 18/09, 7/10, 14-16/10, 4/11, 9/11 en 17/11. In de eerste helft van 2016 zal het dossier ingediend worden bij de oproep van het Intereg North-West Europe Programma.

In 2015 werd gestart met de inhoudelijke en strategische prospectie in functie van een (digitale) sensibiliseringspublicatie dementievriendelijke communicatie voor het brede mediaveld

Hiertoe vond op 6 oktober een verkennend overleg plaats met de coördinator van Teleonthaal, een organisatie die samen met de Zelfmoordlijn erg actief was en is op niveau van mediasensibilisering. Daarnaast werden inhoudelijke aandachtspunten opgelijst, een proactief aanbod op de

vernieuwde website dementie.be ontworpen en een finaliseringstraject uitgetekend. Dit zal in 2016 verder resulteren in een sensibiliserend (online-)aanbod voor het brede mediaveld dat complementair wordt opgezet aan onze andere sensibiliserende acties.

In 2015 werd de inhoudelijke en vormelijke outline opgemaakt van een voorstellingsbrochure

die het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie verder op de kaart zal zetten en mensen gericht op weg helpt naar verdere informatie en hulpverlening. Deze outline zal, in nauwe afstemming met de regionale expertisecentra dementie, in de eerste helft van 2016 resulteren in een voorstellingsfolder en een flyer die door de regionale expertisecentra in functie van de eigen huisstijl en inhoudelijke klemtonen generiek kan worden aangewend. Zo bundelen we naast de vernieuwde website dementie.be ook offline meer dan ooit de krachten om elkaars werking te versterken en breder bekend te maken.

Expertisecentra dementie

Gedreven
Vakkundig
Verbindend

expertisecentrum
dementie
Vlaanderen

In september-oktober 2015 liep in Vlaanderen en Brussel het kunstenaarsproject De Alzheimer Code

Het was een sociaal-artistiek initiatief: artistiek van opzet en idee, sociaal van inhoud. De Alzheimer Code bood een uitgebreid programma aan: tentoonstellingen in het M HKA (Antwerpen), het Museum Dr. Guislain (Gent), M-Museum (Leuven) en Muntpunt (Brussel), films en documentaires op Canvas, workshops en interactieve voorstellingen voor kinderen en jongeren, momenten van reflectie, ... Op 18 september schoot De Alzheimer Code uit de startblokken met de 'Ouverture' in deSingel (Antwerpen). Meer dan 650 mensen gaven present voor een avond vol poëzie, film, muziek en ook een stukje duiding rond dementie.

De ambitie van het project was een dementievriendelijke communicatie uitdragen die recht doet aan de dagelijkse realiteit van mensen met dementie. Soms confronterend,

vaak verrassend, maar altijd met een open blik op de diverse realiteit die dementie is. Daarmee onderschreven de initiatiefnemers van De Alzheimer Code (Hellebosch vzw, Alzheimer Liga Vlaanderen en Expertisecentrum Dementie Vlaanderen) ook de blijvende beleidsinspanningen om dementie bespreekbaar te maken en de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen was als één van de initiatiefnemers zowel inhoudelijk, als op niveau van communicatie actief binnen de werkgroep die het project op poten zette. Daartoe vond onder andere overleg plaats op 10/02, 08/06, 15/07, 21/08, 25/08 en 16/12. Na de succesvolle editie van 2015 en positieve evaluatie volgt mogelijk een vervolg van dit initiatief in 2017.

Strategische doelstelling 5

Informatieverspreiding en adviesverlening

Het betreft hier het verzamelen, selecteren, ter beschikking stellen en actueel houden van informatie en de actieve en gerichte informatieverstrekking over alles wat met de zorg voor personen met dementie en hun omgeving te maken heeft. Via deze doelstelling worden de volgende doelgroepen bereikt: alle Vlaamse zorgactoren, de regionale expertisecentra, de persoon met dementie en zijn omgeving, de Vlaamse overheid.

• Vlaams documentatiecentrum dementie

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen bouwt samen met de regionale expertisecentra Foton, Paradox en brOes aan het Vlaams documentatiecentrum dementie. De gestaag groeiende collectie van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen is bedoeld aanvullend te zijn op de bestaande collecties van de regionale expertisecentra. Dat betekent dat we met name meer focus leggen op internationale publicaties en artikelen uit wetenschappelijke tijdschriften.

Tijdens 2015 werden de aanwinsten van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen ingebracht in de digitale catalogus (Bidoc bibliotheekprogramma). We konden hiervoor rekenen op de medewerking van Christianne Schmidt (vrijwilligster). Ook de collectie van de regionale expertisecentra Foton, Paradox en brOes zijn hierin opgenomen. Bovendien werd opnieuw werk gemaakt van het opnemen van informatie over artikelen in de relevante internationale wetenschappelijke tijdschriften (zoals Dementia, Ageing & Society, ...).

Eind 2015 bevatte de catalogus in totaal 11.558 titels

	eind 2012	eind 2013	eind 2014	eind 2015
boeken	767	1108	1390	1605
deeltitel			289	479
tijdschriften	28	36	39	41
artikelen	1632	2198	6942	7933
afdruk artikelen	440	457	563	600
dvd's	103	167	190	211
brochures	264	324	442	498
eindwerken	60	65	74	92
electronische documenten	40	40	49	49
handboeken	39	37	39	42
losbladige werken	25			
diverse	48			
totaal	3446	4432	10017	11558

We zijn ook gestart met het algemene mail-adres:

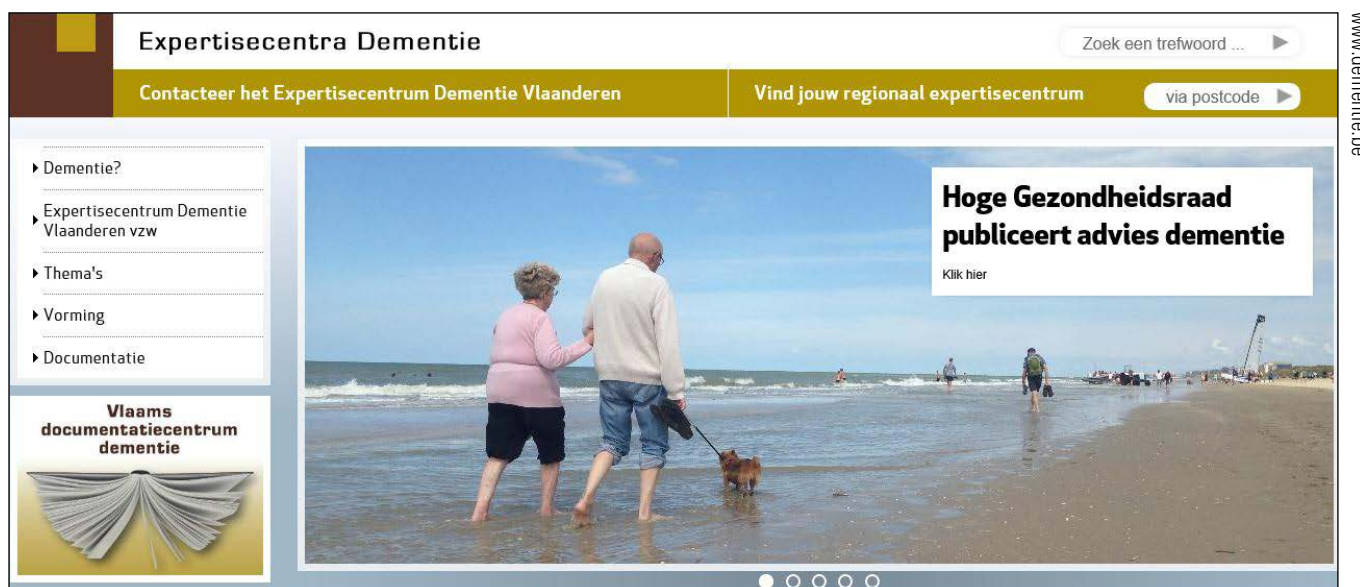
doc@dementie.be. Daarop komen vragen naar informatie binnen van zowel professionals uit zorg en welzijn als studenten. Thema's waarover vragen binnen kwamen in 2015 omvatten onder meer: preventie, euthanasie, dementievriendelijke tuinen, wearables, wondzorg, palliatieve zorg, lewy-body dementie, cognitieve revalidatie, probleemgedrag, rouw, overbelasting van de mantelzorger, voeding.

• Portalsite dementie.be en sociale media

De webstek www.dementie.be trok 80.233 unieke bezoekers. Dat is opnieuw een stijging t.o.v. 2014. Het betekent een dagelijks bezoekersaantal van ca. 220 mensen. Ook de hits kenden een stijging van 1% t.o.v. 2014, tot 207.887 op jaarbasis.

Evolutie bezoek

	Hits	Unieke bezoekers
2002	39 800	12 722
2003	80 668	30 565
2004	74 318	41 066
2005	84 069	49 959
2006	307 491	54 269
2007	201 710	59 696
2008	68 815	42 471
2009	61 453	40 239
2010	81 207	37 572
2011	175 436	57 965
2012	199 603	71 271
2013	210 622	78 534
2014	203 966	79 758
2015	207 887	80 233

In de loop van 2015 werd de grafische, inhoudelijke en structurele basis voor de herwerking van de website www.dementie.be uit 2014 vertaald naar een gloednieuwe website. Op 6 februari 2015 vond met de in 2014 opgerichte werkgroep (waarin vrijblijvend één deelnemer per regionaal ECD kon meedenken over de toekomstige website) een overleg plaats waar het eerste webdesign werd besproken. Op basis daarvan werd het ontwerp verder verfijnd wat resulteerde in een voorlopige versie eind mei. Op 29 april vond een beknopte vorming plaats over het nieuwe CMS-systeem om de toekomstige website en de regionale subwebsites te beheren. Contentinput gebeurde in de maanden juli en augustus om uiteindelijk op 21 september, Werelddag Dementie, de compleet herwerkte website publiek te lanceren. Hiertoe werd ook een persbericht verstuurd en ruim gecommuniceerd via sociale media. We mochten rekenen op heel wat positieve feedback en aandacht binnen de brede zorgsector en de media.

Naast een vernieuwde structuur, look & feel en inhoudelijke invulling, werd er expliciet werk gemaakt van een zo toegankelijk mogelijke website. Daartoe werd ook een audioapplicatie geïntegreerd, die het met één muisklik mogelijk maakt artikels voor te lezen voor mensen met een visuele beperking. Implementatie gebeurde door de firma Readspeak. Hiertoe vond overleg plaats op 12 juni en 13 juli. Na de lancering werden de technische en inhoudelijke functionaliteiten verder op punt gesteld. Work in progress, waar op basis van een eerste tussentijdse evaluatie in januari 2016 samen met de collega's van de regionale expertisecentra dementie waar nodig bijgestuurd zal worden.

De website www.omgaanmetdementie.be werd gepromoot op plaatsen waar mantelzorgers informatie

zoeken, zoals de praatcafés dementie. Het topjaar 2012 (Music for Life) werd niet meer geëvenaard. Het aantal bezoekers daalde tot 12 907. Die dalende trend is opvallend en vergt nauwgezette aandacht.

	Aantal bezochte pagina's	Unieke bezoekers
2010	14 560	11 559
2011	19 848	16 033
2012	24 350	19 931
2013	22 163	17 856
2014	18 107	14 686
2015	16 134	12 907

De **chatmogelijkheid** met vrijwillige chatmoderatoren was gedurende het hele jaar actief, maar had vrij beperkte interesse. Twee vrijwilligers bemannen deze chat.

De **Facebook-groep** van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen telde eind 2015 maar liefst **3000 leden**. Dit betekent na de stijging in 2014 opnieuw een forse toename. Ook op **Twitter** steeg het aantal volgers aanzienlijk: van bijna 1200 (eind 2014) tot **meer dan 1500 volgers** eind 2015. Daarbij mogen we zowel op nationale als op significant stijgende internationale interesse rekenen en worden de tweets vanuit het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen ook actief gedeeld onder de volgers.

• **Structurele integratie van sociale media binnen het globale communicatiebeleid**

In 2015 werd verder gebouwd aan een geïntegreerd sociale mediabeleid m.b.t. de communicatie van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Hierop wordt hoog ingezet i.f.v. een infoaanbod op maat van diverse doelgroepen en laagdrempelige hulpverlening en doorverwijzing. Volgende stappen werden ondernomen:

- Uitbreiding frequentie en systematisering updates en monitoring bestaande sociale mediakanalen (Twitter, Facebook en LinkedIn).
- Prospectie inhoud van een eigen YouTube-kanaal en uittekening structuur. Bedoeling is online sneller toe te leiden naar gevalideerde audiovisuele informatie rond dementie en online het informatieaanbod te verrijken. In 2016 zal dit YouTube-kanaal verfijnd worden en volwaardig geïntegreerd worden binnen alle onlinecommunicatie.
- Vervolg quickscan van de belangrijkste Wikipedia-pagina's met betrekking tot het werkerterrein van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra i.f.v. adequate kennisdeling, bronnen en doorverwijzing en opmaak werkplan tot uitrol herwerking Wikipedia i.f.v. duurzame aanvulling/herwerking van relevante Wikipedia-pagina's.

- **Uitwerking prototype mobiele applicatie dementie (o.b.v. partnership Erasmus-hogeschool Brussel, afdeling multimedia en communicatietechnologie)**

In de loop van 2015 werden opnieuw twee prototypes van mobiele applicaties opgeleverd door de studenten van de Erasmushogeschool Brussel. Doelgroep waren deze keer mensen met jongdementie. Hierbij werd complementair gewerkt aan de ontwikkelde prototypes in 2014. De presentatie van de twee prototypes vond plaats op 29 mei, waarbij de directeur en communicatiemedewerker van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen deel uitmaakten van de jury. In 2016 zal dit project een mogelijk vervolg krijgen waarbij bekeken zal worden hoe de succesfactoren en belangrijkste functionaliteiten van de prototypes kunnen vertaald worden in een 'state-of-the-art'-prototype met het oog op de realisatie van een effectief downloadbare en beschikbare mobiele applicatie.

- **Opvolging van en communicatie rond de actualiteit**

In 2015 is niet overgegaan tot uitbreiding van de in 2014 opgestarte maandelijkse persoverzichten omwille

van prioriteit aan opvolging van en communicatie rond de actualiteit via sociale media en website. Door intensieve en systematische follow-up van de actualiteit via onze bestaande onlinekanalen is de noodzaak van bijkomende persoverzichten geen prioriteit gebleken. Bijkomend is er een systematische follow-up van de mediaberichtgeving waarin het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en/of de regionale expertisecentra dementie duiding, interviews of opiniebijdragen leveren. In de toekomst blijven we met betrekking tot een (proactieve) duiding bij en opvolging van de mediaberichtgeving het vizier openhouden om ons intern en extern informatiebeleid verder te optimaliseren.

- **Handboek dementie voor referentiepersonen dementie**

Publicatie van katern 2x/jaar voor het handboek dementie voor referentiepersonen dementie en alle betrokkenen (zie eerder).

- **Opvolging en dispatch van telefonische vragen** via info@dementie.be en het algemeen oproepnummer naar de regionale expertisecentra dementie, de woonzorgactoren en/of Alzheimer Liga Vlaanderen vzw.

- **Programma studiebezoek**

We maakten een programma voor een studiebezoek van een Franse zorggroep uit Agen (Regain coordination), op vraag van de Fondation M  d  ric Alzheimer uit Parijs (21/9/2015 - 25/9/2015) en we begeleidden hen die week.

- **Intervisie buddyproject Het Ventiel vzw**

We begeleidden op 10 juli een intervisie van de buddy's van Het Ventiel vzw (buddyproject (jong)dementie). De directeur maakt deel uit van de RvB van Het Ventiel.

- **Nieuwsbrief**

Publicatie van **nieuwsbrief** 10x/jaar met actueel lokaal, regionaal, nationaal en internationaal nieuws inzake dementiezorg, inspirerende projecten, interviews en boekrecensies, verslagen van studiebijeenkomsten, ...

www.hetventiel.be

Strategische doelstelling 6

Signaalfunctie

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw vervult een signaalfunctie ten aanzien van de diverse overheden, besluitvormers en beleidsmakers, de regionale expertisecentra dementie en de media teneinde trends, ontwikkelingen en knelpunten te duiden, te interpreteren en te expliciteren in verband met de zorg voor en begeleiding van de persoon met dementie en zijn omgeving.

Advies aan de overheid

- Advies inzake inhoudelijke dementiegerelateerde aspecten op vraag van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (continu, heel het jaar door).
- Hoge Gezondheidsraad: bijdrage aan te publiceren document inzake dementie, zorgdiagnostiek, enz.
- Provinciebestuur Antwerpen: twee vergaderingen van de expertengroep, jongdementie.
- Overleg met administrateur-generaal rond 'groenboek' jongdementie (in Kortrijk, De Korenbloem).
- Voorstelling op het kabinet van de werking en desiderata expertisecentra dementie, samen met de Raad van Bestuur van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw.
- Advies rond dossier farmaceutische zorg voor personen met dementie naar aanleiding van goedkeuring FA-ZODEM door Provinciebestuur Antwerpen.

Media

- Mede-positionering van het contactpunt dementie, voorbereiding persconferentie met intermutualistisch overleg
- Artikel in Artsenkrant (30 januari) over de kennisagenda dementie
- Ochtendnieuws VRT over de aandachtspunten op de ministeriële conferentie in Genève (17 maart)
- Radio 2 over prevalentiecijfers dementie (25 augustus)
- Live-interview op Radio 1 naar aanleiding van de start van De Alzheimer Code (19 september)
- Nepal: twee persconferenties over New Energy for Young Dementia (2 en 4 november)

DE ALZ HEIMER R CODE

Naar aanleiding van het verzenden van de kennisagenda was er contact met twee politieke formaties over het gevoerde en te voeren dementiebeleid. We gingen in op de vraag vanuit onze signaalfunctie.

Sedert de erkenning als partnerorganisatie door de Vlaamse overheid wordt structureel contact gerealiseerd met het kabinet en het Agentschap Zorg en Gezondheid van de Vlaamse Gemeenschap met als doel afstemming van het gevoerde en te voeren dementiebeleid. Dit beleid wordt ook verzameld op www.dementie.be onder de knop: 'Thema's' > dementiebeleid > Vlaanderen.

Regionale expertisecentra dementie

brOes

regionaal expertisecentrum dementie Brussel

zorgregio Brussel Hoofdstedelijk Gewest

Haachtsesteenweg 76 – 1210 Brussel | t 02 778 01 70 | f 02 771 72 00 | broes@dementie.be

broes, v. (m), de van vele gaatjes voorziene trechter (bron: Van Dale). II. de beginletters br, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als werkterrein. III. de grote O in brOes, de geheugenproblematiek van de persoon met dementie.

Medewerkers

Sam Van de Putte, maatschappelijk werker en politicoloog (38u/week) tot 30/09/2015

Greet Reynders, ergotherapeut (30,5u/week)

Cathérine Parzys, psycholoog (8u/week)

Myriam Verhulst, administratief medewerker (8u/week)

Stuurgroep

De stuurgroep van brOes die de dagelijkse werking ondersteunde en de werking van het expertisecentrum toetste aan de praktijk van het Brusselse werkveld hield in 2015 op met bestaan. Het overlegplatform dementie nam de taak van de vroegere stuurgroep over.

Voelschort uit hulpmiddelenkoffer met dementiespecifieke hulpmiddelen (zie p.30)

Strategische doelstelling 1

Afstemming met de regionale expertisecentra dementie en ECD Vlaanderen

ECD brOes neemt deel aan het overlegorgaan tussen de regionale expertisecentra en ECD Vlaanderen, zodat binnen de samenwerking met de regionale expertisecentra, de werking van de tien centra verder op elkaar worden afgestemd.

Beoogd resultaat:

De negen regionale expertisecentra dementie en het Vlaams Expertisecentrum werken complementair aan elkaar. De functie van dementie-expert wordt in de basiswerking van het regionaal expertisecentrum dementie opgenomen.

ECD brOes informeerde zich in 2015 over de beleidsplannen van de regionale expertisecentra dementie en over het Vlaams beleidsplan zodat we onze werking op elkaar konden afstemmen.

Gelet op de regionale dynamiek en autonomie, was het niet de bedoeling dat elk regionaal centrum een kopie werd van een ander. Ieder ECD behield een bepaalde eigenheid.

In 2015 participeerden we aan het VTO-overleg, het coördinatieoverleg en het dementie-expertenoverleg dat door ECD Vlaanderen georganiseerd werd.

Strategische doelstelling 2

Ontwikkeling en verspreiding van wetenschappelijke expertise en innovatie

Het betreft het verwerven, bundelen, toegankelijk maken en verspreiden van beschikbare expertise, zijnde kennisontwikkeling, kennisuitdraging en kennisdoorstroming en in voorkomend geval het signaleren van onderzoeksthema's en goede praktijken

In 2015 volgde ECD brOes de ontwikkelingen op vlak van (niet-medisch-farmacologisch) wetenschappelijk onderzoek en innovatie door het bevragen van de wetenschappelijk medewerker van ECD Vlaanderen en het raadplegen van de website www.dementie.be, het intranet van de ECD's en het Vlaams documentatiecentrum dementie. Die informatie werd gebundeld en is beschikbaar voor geïnteresseerde professionelen, mantelzorgers, studenten, ...

In het documentatiecentrum van ECD brOes vindt u boeken, artikels, brochures, beeld- en spelmateriaal...over diverse thema's zoals 'medische aspecten van dementie', 'omgaan met personen met dementie', 'dementie in de samenleving', ... Het overgrote deel is Nederlands-talig. De catalogus is online te raadplegen via deze link: www.dementie.be/documentatiecentrum

Strategische doelstelling 3

Deskundigheidsbevordering

Hiermee beogen we de professionalisering van de gezondheids- en welzijnssector en het verhogen en/of weerbaarder maken van de mantelzorgers, professionele medewerkers en vrijwilligers door middel van het uitbouwen van een vormingsprogramma dementie in functie van de vastgestelde noden. Het transitieplan is hierin richtinggevend.

Jaarlijks ontwikkelt en verspreidt ECD brOes een eigen vormings- en opleidingsaanbod rond dementie in aanvulling op het bestaande Vlaamse aanbod.

In 2015 gaf ECD brOes volgende vormingen en informatiesessies aan professionelen in de residentiële zorg, aan professionelen in de sector van de woonzorgactoren, aan vrijwilligers en mantelzorgers:

- Filmvoorstelling 'Ik ben de kluts kwijt' met nabespreking op 11 februari
- Symptoomherkenning bij ouderen op 16 maart
- Seksualiteit bij ouderen op 18 maart
- Filmvoorstelling 'Still Alice' met inleiding en nabespreking op 19 maart
- Symposium Narratieve Zorg op 26 maart
- Interne intervisie over Alzheimer op 30 april
- Filmvertoning ('The savages' met nabespreking op 22 september)
- Infosessie over dementie op 23 september
- Filmvertoning 'Mum and me' met nabespreking op 23 september
- Infosessie over de sociale kaart op 24 september
- Infosessie over dementie op 24 en 25 september
- Filmvertoning 'Van binnenuit' met nabespreking op 26 september
- Basisvorming dementie op 15 oktober
- Infosessie over dementie op 28 oktober en 12 november
- Beweging en andere zinvolle activiteiten op 19 november
- Infosessie over depressie op 24 november en op 9 december over dementie

Navorming en intervisie voor referentiepersonen dementie

ECD brOes organiseerde 4x een ontbijtoverleg met de referentiepersonen dementie uit Brussel om hen op de hoogte te houden van actuele tendensen en informatie uit het werkveld te vergaren. Zo ontstond er een wisselwerking en informatie uitwisseling tussen de referentiepersonen op het terrein en de medewerkers van brOes. In 2015 kwamen volgende thema's aan bod: seksualiteit, beweging, casusbespreking (intervisie) en vond er een tweetalig overleg plaats met de Franstalige referentiepersonen uit Brussel.

Vorming eigen medewerkers

De medewerkers van brOes volgden in 2015 regelmatig relevante studiedagen en congressen om hun kennis te verbreden:

- Kwaliteitsvolle aandacht en zorgpraktijk op 11 februari in Brussel
- Dag van de psycholoog op 12 februari in Brussel
- Ouderen en seksualiteit op 12 maart in Leuven
- Train the trainer: Psycho-educatie Dementie en nu op 12 maart in Gent
- Ergotherapie en herstel op 19 maart in Gent
- REVA-beurs op 24 april in Gent
- Ethics in Dementia Care 3 daagse van 1-3 juli in Leuven
- Suïcidepreventie bij ouderen op 11 juni en 29 september in Haacht
- Ouder worden is geen theater op 16 juni in Brussel
- Congres ECD Vlaanderen Langer thuis met dementie op 1 oktober in Leuven
- Creatief omgaan met agitatie en agressie bij personen met dementie op 16 oktober in Brussel

Strategische doelstelling 4

Sensibilisering en uitbouw communicatie

Via sensibilisering plaatst ECD brOes het thema dementie op de agenda van diverse actoren in de samenleving. De sensibilisering beoogt destigmatisering en het erkennen van de veerkracht van personen met dementie zelf en hun omgeving. Hierdoor beogen we zoveel als mogelijk de integratie van de persoon met dementie in de samenleving inclusief het streven naar een kwaliteitsvolle communicatie en omgang. Ook het bevorderen van een genuanceerde beeldvorming ten aanzien van de personen met dementie en hun omgeving maakt deel uit van de sensibilisering.

Voor het derde jaar op rij organiseerde brOes een themaweek 'dementie in de bibliotheek' waarbij de Nederlandstalige Brusselse bibliotheken hun materiaal over het thema dementie ter beschikking stellen. De week vond plaats van 21 t.e.m. 26 september naar aanleiding van de Wereld Dementiedag. Dit jaar wekten we samen met vzw Hellebosch waardoor het openingsmoment bestond uit een vernissage van kunstwerken in het kader van 'De Alzheimer Code'.

Twaalf Nederlandstalige Brusselse bibliotheken plaatsten hun aanbod rond dementie in de kijker: Jette, Schaarbeek, Muntpunt, Sint-Jans-Molenbeek, Koekelberg, Anderlecht, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Pieters-Woluwe, WABO, Oudergem, Ukkel en Laken. Behalve in de laatste vier bibliotheken werd er in elke bib een activiteit voorzien. Dat ging van een contactmoment, waarbij bezoekers met hun vragen over dementie terecht konden bij een medewerker van ECD brOes, over een infosessie tot het vertonen van een documentaire.

Affiches verspreid via de bibliotheken, de lokale dienstencentra, de gemeenschapscentra, de deelwerkingen van het CGG, de gemeentehuizen en OCMW's, het Lakenhuis, het Brussels Ouderenplatform, de geheugenkliniek en de VGC, maakten de themaweek bekend. Net zoals voorgaande jaren plaatste brOes ook een advertentie in Brussel Deze Week. Daarnaast verscheen de themaweek ook in nieuwsbrieven van Zorgzoeker, de BWR en de Vlaamse Ouderenraad en werd de themaweek vernoemd in Plus3Magazine en in Skrab.

De deelnemende bibliotheken ontvingen naast een inspiratiegids dementie ook een postpakket met promomateriaal om de stand met hun aanbod rond dementie (boeken, dvd's, ...) mee in te kleden. Deze postpakketten bestonden uit: affiches met gedichten over dementie, bladwijzers

met gedichten over dementie, kaartjes met verwijzing naar informatieve websites, kaartjes van ECD brOes, flyers van het eigen documentatiecentrum en balpenningen.

Strategische doelstelling 5

Informatieverspreiding- en adviesverlening

Het betreft hier het verzamelen, selecteren, ter beschikking stellen en actueel houden van informatie en de actieve en gerichte informatieverstrekking over alles wat met de zorg voor de personen met dementie en hun omgeving te maken heeft. Via deze doelstelling worden de volgende doelgroepen bereikt: alle zorgactoren, de regionale expertisecentra, de persoon met dementie en zijn omgeving, de Vlaamse en Brusselse overheid.

BrOes realiseerde mee de verdere uitbouw van het documentatiecentrum dementie en integratie van de documentatiecentra van de regionale expertisecentra dementie in het digitale BIDOC-documentatieprogramma. In 2015 werden er 60 boeken en 7 dvd's en 1 aangekocht voor het documentatiecentrum van ECD brOes.

In het najaar van 2015 ontwikkelde brOes een **hulpmiddelenkoffer met dementiespecifieke hulpmiddelen**. De voornaamste doelstelling is om mensen te informeren over het aanbod aan hulpmiddelen: Wat bestaat er? Waar is het te verkrijgen en tegen welke prijs? De hulpmiddelenkoffer is een dynamisch gegeven. De koffer zal op regelmatige basis toe zijn aan een update omdat er nieuwe hulpmiddelen en applicaties zullen ontwikkeld worden.

BrOes volgde en registreerde telefonische vragen en vragen die via broes@dementie.be werden gesteld. Er werd doorverwezen naar de andere regionale expertisecentra dementie, ECD Vlaanderen, de woonzorgactoren, de Vlaamse Alzheimer Liga vzw en/of andere zorgactoren.

Bij het inloophuis dementie, waarbij een medewerker van brOes op regelmatige tijdstippen aanwezig is binnen een organisatie, konden mantelzorgers en personen met dementie met hun vragen terecht. De medewerker geeft advies en verwijst eventueel door. In 2015 stonden er 6 inloophuizen gepland in LDC Ado Icarus in Neder-over-Heembeek. Gezien het beperkt aantal vragen zal de organisatie van het inloophuis onderworpen worden aan een evaluatie.

Aangezien de familiegroep voor mantelzorgers in bij woonzorgcentrum Huize Sint-Monika geen succes was, werd

brOes uitgenodigd om samen met 4 andere partners (Alzheimer Liga Vlaanderen Huize Sint-Monika, WZC Magnolia en het Mantelzorg Overleg Komitee) na te denken over de opstart van een Nederlandstalig praatcafé dementie. In het najaar werden de eerste twee praatcafé's georganiseerd: op 10 oktober in DVC Huize Sint-Monika over 'wat is dementie?' en op 28 november in LDC Zoniënzorg over 'omgaan en communiceren met personen met dementie'.

BrOes ondersteunde de klinische teams van CGG Brussel bij cliëntbesprekingen indien nodig. De medewerkers van brOes nemen wekelijks deel aan het overleg van Elder. Het aantal specifieke adviesmomenten werd echter niet geregistreerd.

De in 2014 gefinaliseerde versies van de sociale kaart over dementie in Brussel werden dit jaar verder verspreid en geüpdatet.

Tijdens de themawEEK 'dementie in de bibliotheek', waarbij de Nederlandstalige Brusselse bibliotheken hun materiaal over het thema dementie ter beschikking stellen, werden er verschillende activiteiten georganiseerd waarbij telkens een medewerker van ECD brOes aanwezig was. Op een laagdrempelige manier konden mensen zo terecht met hun vragen over dementie.

Strategische doelstelling 6

Signaalfunctie

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw vervult een signaalfunctie ten aanzien van de diverse overheden, besluitvormers en beleidsmakers, de regionale expertisecentra dementie en de media teneinde trends, ontwikkelingen en knelpunten te duiden, te interpreteren en te expliciteren in verband met de zorg voor en begeleiding van de persoon met dementie en zijn omgeving.

In 2015 nam een medewerker van ECD brOes deel aan de stuurgroep ouderenmisbehandeling, aan de stuurgroep mantelzorg en aan de info- en adviesvergaderingen van het Brussels Overleg Thuiszorg om vragen over dementie op te vangen en te beantwoorden.

Binnen de stuurgroep ouderenmisbehandeling worden projecten besproken rond het thema van ouderenmisbehandeling en is er ruimte voor casusbespreking.

De stuurgroep mantelzorger verzamelt de mantelzorgverenigingen en andere organisaties die zich richten op

mantelzorgers. De voornaamste verwezenlijking van deze stuurgroep is de organisatie van de Week van de Mantelzorg. BrOes organiseerde binnen deze week 3 activiteiten: een tentoonstelling, een panelgesprek en een praatcafé dementie.

Dit jaar organiseerde ECD brOes ook de eerste OPD's (overleg platform dementie) in samenwerking met het BOT (Brussels Overleg Thuiszorg):

- OPD 10/02/2015: Startvergadering, 31 aanwezigen
- OPD 26/05/2015: Zorgpad dementie in Brussel? 19 aanwezigen
- OPD 17/11/2015: Rol van apotheker in zorg voor dementie, 16 aanwezigen

Contact

**regionaal expertisecentrum dementie provincie Limburg
zorgregio's Hasselt en Genk**

A. Rodenbachstraat 29 bus 9 - 3500 Hasselt | t 011 30 88 51 | f 011 30 87 08

e-mail: ecd.contact@ocmw Hasselt.be | ecd.limburg@dementie.be | website: www.ecdcontact.be

Medewerkers

Directie: Julien Mertens, directeur Expertisecentrum Dementie Contact, OCMW Hasselt

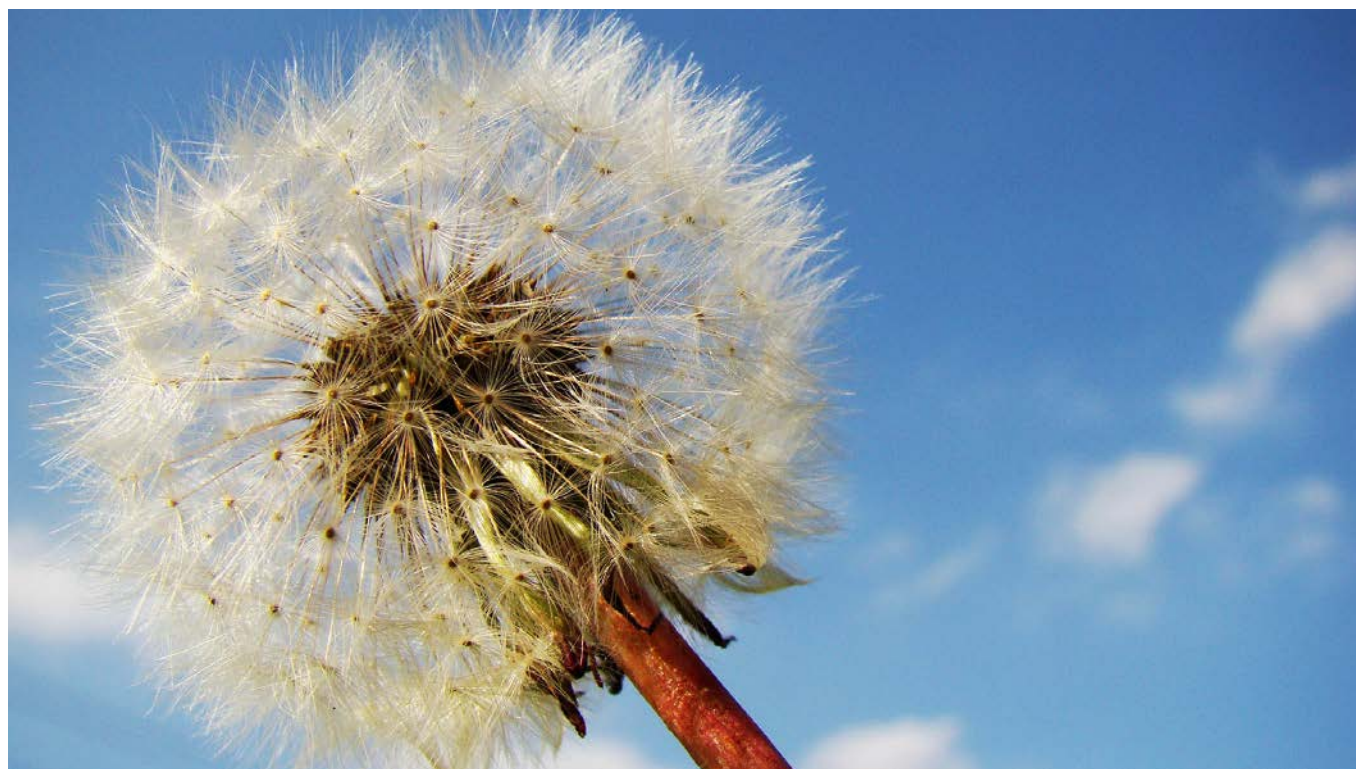
Co-partner: Johan Abrahams, algemeen directeur woonzorgcentra vzw Bejaardenzorg Grauwzusters Limburg

Chantal Grauwels: ergotherapeut, halftime werkzaam als consulente en dementie-expert van ECD Contact, halftime werkzaam in het woonzorgcentrum Zonnestraat van OCMW Hasselt

Anneleen Janssens: klinisch neuropsycholoog, ¾-de time werkzaam als consulente en dementie-expert van ECD Contact

Greta Mekers: maatschappelijk werkster, halftime werkzaam als consulente en dementie-expert van ECD Contact

Katrien Moors: ergotherapeut, sinds 1/09/2014 halftime werkzaam als consulente van ECD Contact.

Strategische doelstelling 1

Afstemming met ECD Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie en eigen medewerkers

Afstemming met ECD Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie

Raad van Bestuur van Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw: de directeur vertegenwoordigde ECD Contact op dit overleg op 6/3, 8/5, 18/9 en 11/12/2015.

Coördinatieoverleg: de directeur vertegenwoordigde ECD Contact op dit recent opgestart overleg (ECD Vlaanderen) op 2/2, 2/4, 8/9 en 1/12/2015.

Dementie-expertenoverleg: ECD Contact was vertegenwoordigd op elk dementie-expertenoverleg in 2015 (ECD Vlaanderen).

Werkgroep Vorming-Training-Onderwijs (VTO): Een consulente van ECD Contact nam deel aan de VTO-werkgroep (ECD Vlaanderen).

Werkgroepen: medewerkers van ECD Contact namen in 2015 deel aan de Vlaamse werkgroep jongdementie, de werkgroep die zich buigt over de vernieuwing van de website www.dementie.be en de werkgroep ergotherapie en dementie.

Dementiekundige zorgverlener in de gezinszorg: de 4 medewerkers van ECD Contact volgden de train-de-trainer aangeboden door ECD Vlaanderen.

Interne vorming: Op de 2-daagse interne vorming, inclusief het congres 'Langer thuis met dementie', op 1/10 en 2/10/2015 waren alle medewerkers van ECD Contact aanwezig.

Expo 60+: in oktober 2015 bemande een medewerker van ECD Contact gedurende één dag mee de stand van ECD Vlaanderen op Expo 60+.

Afstemming met eigen medewerkers

Maandelijks vindt er een overleg plaats tussen de medewerkers van ECD Contact en de directeur om de interne werking te bespreken en in goede banen te leiden. Daarnaast worden in tweemaandelijks zogenaamde 'teamplanningen' vormingen, projecten, studiedagen, etc. concreter uitgewerkt door het team.

Strategische doelstelling 2

Deskundigheidsbevordering

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal vormingen en het aantal deelnemers (professionelen en niet-professionelen) van de vormingen die door ECD Contact uitgewerkt en gegeven werden in 2015.

	Aantal vormingen	Aantal aanwezigen	Professionelen	Niet-professionelen
2015	55	2198	1920	278

Actie 2.1: Opmaak en uitvoering van een vormingsprogramma voor professionelen

Reflectiedagen voor Limburgse referentiepersonen dementie

ECD Contact organiseerde in 2015 voor het tweede jaar op rij terugkomdagen of 'Reflectiedagen' voor Limburgse referentiepersonen dementie. 32 Deelnemers volgden vier dagen waarbij in de voormiddag een inhoudelijk gedeelte en in de namiddag intervisie werd aangeboden. Er werd gewerkt rond thema's als: juridische aspecten bij dementie, dementie op jonge leeftijd, palliatieve zorg bij personen met dementie.

Vormingsbox met laagdrempelige vormingen over dementie voor hulpverleners, vrijwilligers en mantelzorgers

De medewerkers van ECD Contact ontwikkelden een vormingsbox met laagdrempelige vormingen over dementie voor hulpverleners, vrijwilligers en mantelzorgers. De box, die kan gehuurd worden bij ECD Contact, bevat heel wat materialen waaronder powerpoint-presentaties, methodieken en de dvd 'Geprikkeld door dementie', waarmee

hulpverleners zelf aan de slag kunnen in hun eigen organisatie. De vormingsbox werd positief onthaald en werd meerdere malen verhuurd.

Vorming in samenwerking met Sociaal Fonds FE.BI

In 2015 verzorgde ECD Contact driemaal een eendaagse basisvorming “Inzicht in dementie”: in Residentie Karen te Koersel-Beringen alsook in WZC Coham te Kwaadmechelen-Ham voor 2 groepen. In laatstgenoemde organisatie werd deze vorming ook enthousiast en leergierig voortgezet met een 3,5 daagse training ‘Omgaan met dementie’ voor diezelfde twee groepen.

Euregionale vormingen vanuit ECD Contact

Naar jaarlijkse traditie mocht ECD Contact afgelopen jaar weer de grens oversteken om in Maastricht toelichting te geven aan mantelzorgers en vrijwilligers binnen Steunpunt Mantelzorg-Zuid-Limburg over “Zinnvolle activiteiten bij personen met dementie in de thuissituatie”.

Regionale studiedag: “Als eten moeilijker wordt bij personen met dementie ... “

Tijdens deze dag lieten we de talrijk opgekomen deelnemers proeven van een uitgebreid en gevarieerd menu voor personen met dementie, op tafel opgediend door paramedische Limburgse kokkinnen (succesvolle samenwerking ECD Contact met Paramedisch Centrum Bree en Wit-Gele Kruis Limburg). Het multidisciplinair menu was opgesteld voor een zeer ruim publiek van paramedici tot zorgkundigen, werkzaam in zowel de thuiszorg als in de (semi-) residentiële setting. Naast de theoretische basis, werd ook een grote waaier aan tips en praktische ideeën aangereikt om nadien binnen ieders werkterrein als het ware van elke maaltijd een feestmaaltijd te maken.

Ontwikkeling van een instrument voor “Belevingsgerichte en persoonsgerichte zorg vanuit het levensverhaal”

Dit instrument ten behoeve van hulp- en zorgverleners werd in 2015 inhoudelijk volledig afgewerkt.

Expertendag 2015: ‘Moeilijk hanteerbaar of eigen-aard-ig gedrag van personen met dementie’

Op 19 november organiseerden de partners van het Limburgs Netwerk Dementie de ‘Expertendag’ rond het thema ‘moeilijk hanteerbaar gedrag’ (zie doelstelling 5).

Posthogeschoolvorming ‘Wegwijs in dementie op jonge leeftijd’

In een 6-daagse opleiding, georganiseerd door Expertise-

centrum Dementie Contact en Expertisecel Ouderenzorg, University-Colleges Leuven-Limburg, brachten experts ter zake informatie over dementie op jonge leeftijd. Thema’s als medische aspecten, het (Limburgse en Vlaamse) zorgaanbod, omgaan met, hulpmiddelen en zinvolle activiteiten, ethische kwesties en juridische aspecten kwamen aan bod. Mantelzorgers getuigden en herkenbare voorbeelden werden aangereikt. De opleiding werd afgesloten met de filmvoorstelling “Still Alice”. Tijdens een netwerkreceptie werd de mogelijkheid geboden het boek ‘Dementie op jonge leeftijd’ aan te kopen.

De opleiding richtte zich naar alle geïnteresseerden in deze problematiek: mantelzorgers, mensen met jongdementie, hulpverleners, docenten, studenten, ... 43 mensen namen deel.

Introductie nieuwe vrije vormingsmedewerkers

Na afloop van de opleiding Referentiepersoon Dementie 2015 engageerden 5 referentiepersonen zich om vrije vormingsmedewerker van ECD Contact te worden. Zij kregen allen hiervoor een introductie en alle nodige materialen. In 2015 verzorgden 2 van hen een vorming over dementie in naam van ECD Contact.

Vormingen in samenwerking met ECD Vlaanderen

- ‘Niet pluis Index’ (11/06/2015) door een medewerker van ECD Contact
- ‘Ik als motor in mijn organisatie’ werd geannuleerd wegens te weinig inschrijvingen
- Opleiding Referentiepersoon dementie (januari – juni 2015)
- ‘Basale stimulatie: mogelijkheid tot ontmoeting’ (01/12/2015) door Dirk de Schryver
- Navorming voor referentiepersonen dementie: ‘reflectiedagen voor Limburgse referentiepersonen dementie’ (zie actie 2.1.)

Actie 2.2: Opmaak en uitvoering van een vormingsprogramma voor mantelzorgers

Vormingsbox met laagdrempelige vormingen over dementie voor hulpverleners, vrijwilligers en mantelzorgers: zie actie 2.1.

Praatcafés Dementie Limburg 2015

In tegenstelling tot afgelopen jaren organiseerde ECD Contact geen Praatcafés Dementie meer in Hasselt en Tongeren. In Hasselt werd de fakkel enthousiast doorgegeven aan Seniorenzorg, OCMW Hasselt en spijtig genoeg werd de opvolging regio Tongeren niet verder opgenomen.

ECD Contact nam als gastspreker over diverse thema's deel aan verschillende praatcafés in verschillende Limburgse regio's.

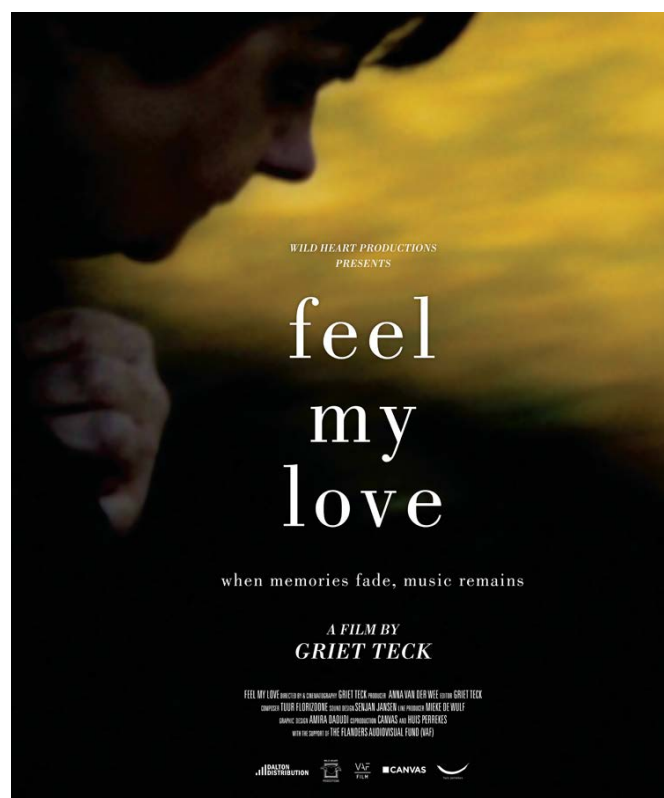
De data, thema's en sprekers van de 9 regionale praatcafés werden steeds bekend gemaakt via de website www.dementie.be, via allerlei andere zorgorganisaties en via de nieuwsbrief van ECD Contact.

Posthogeschoolvorming 'Wegwijs in dementie op jonge leeftijd'

Zie actie 2.1. Van de 43 deelnemers bereikten we 9 mantelzorgers van personen met dementie op jonge leeftijd.

Documentaire 'Feel my love' i.s.m. mantelzorgvereniging Ziekenzorg CM Limburg en Stad Genk

Tijdens een avondvoorstelling in Euroscoop te Genk werd deze prachtige docu talrijk bekeken in drie verschillende zalen door liefst 500 mantelzorgers en hulpverleners en nadien was er mogelijkheid tot vraagstelling, die beantwoord werd door ECD Contact-experten en collega's van Huis Perrekes zelf.

Actie 2.3: Opmaak en uitvoering van een vormingsprogramma voor vrijwilligers

Vormingsbox met laagdrempelige vormen over dementie voor hulpverleners, vrijwilligers en mantelzorgers: zie actie 2.1.

Actie 2.4: Opmaak en uitvoering van een vormingsprogramma voor onderwijsinstellingen: lespakketten voor ondermeer Banaba 'Interdisciplinaire Ouderenzorg'.

ECD Contact maakte een lespakket over communiceren met mensen met dementie voor de Banaba 'Interdisciplinaire Ouderenzorg' van de Hogeschool PXL. Tijdens het academiejaar 2015-2016 worden deze lessen in het voorjaar van 2016 gegeven.

Actie 2.5: Begeleiding en ondersteuning van studenten en docenten

Studenten en docenten werden voor studieopdrachten, bachelorproeven en lesvoorbereidingen ondersteund door de medewerkers van ECD Contact. Studenten raadpleegden de bibliotheek van ECD Contact, docenten leenden meermaals de dvd 'Geprikkeld door dementie' uit om te gebruiken als lesmateriaal.

Bij afstudeerprojecten van acht studenten bachelor in de verpleegkunde en ergotherapie van de Hogeschool PXL trad een medewerker van ECD Contact op als externe deskundige.

Een consulent begeleidde ook een stagiaire maatschappelijk werk van de Hogeschool PXL tijdens haar stage op ECD Contact en bij haar afstudeeropdracht. De stagiaire werkte voornamelijk mee aan de ontwikkeling van het zorgpad dementie.

Actie 2.6: Medewerkers verruimen hun expertise in de dementiezorg binnen de thuiszorg en residentiële sector

Het team van ECD Contact bracht in 2015 een bezoek aan de kleinschalige woonvorm voor personen met (jong) dementie in WZC St-Franciscus te Tongeren. Twee medewerkers bezochten daarnaast Huis Perrekes te Geel (doelstelling 5).

Actie 2.7: Medewerkers verruimen hun expertise door het volgen van vorming en opleiding

In 2015 werden onderstaande vormen/opleidingen gevolgd door de medewerkers van ECD Contact.

Vorming	Organisatie
Congres 'Langer thuis met dementie'	ECD Vlaanderen
Aan de slag met 'Feel my love'	ECD Memo
Palliatieve zorg – Marinus Van de Berg	WZC Zonnestraal
Helpen bij ziekte en lijden – Manu Keirse	Christelijke Mutualiteit Limburg
Hulpmiddelen en woningaanpassingen	ECD Vlaanderen
Ergotherapie bij ouderen met depressie, verslaving of delier	VZW Kronkels
Train-de-trainer dementiekundige zorgverlener in de gezinszorg	ECD Vlaanderen
Masterplan Ouderenzorg Limburg 2014-2030	Provincie Limburg
De referentiepersoon dementie als schakel naar een dementievriendelijke samenleving	ECD Vlaanderen
Dementievriendelijke woonomgeving in een woonzorgcentrum	ECD Vlaanderen
Werkbezoek 'Huis Perrekes' Geel	'Huis Perrekes' Geel
Praktijkgerichte reflectie voor paramedici in WZC: beweeg-beleef-ontmoet-beleid	Limburgs Netwerk Dementie
Theaterstuk 'Leven in 3 dagdelen'	Christelijke Mutualiteit Limburg
Palliatieve zorg en dementie	ECD Contact
Opleiding 'Wegwijs in dementie op jonge leeftijd' (6 avonden)	ECD Contact i.s.m. Active Ageing University-Colleges Leuven-Limburg
"Creatief omgaan met agitatie en agressie bij pmd "	ECD Vlaanderen
Dementie-expertenoverleg	ECD Vlaanderen
Basale stimulatie: mogelijkheid tot ontmoeting'	ECD Vlaanderen
Interne vorming ECD-medewerkers	ECD Vlaanderen
Eerstelijns linkt woonzorgcentra	Listel vzw
Grenzeloze dementiezorg: Uitdagingen en lessen uit acht EU-landen	CZW-KULeuven
Ouverture 'De Alzheimercode'	project met o.a. ECD Vlaanderen
Academische feestviering 25 jaar Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen	FPZV, met o.a. ECD Vlaanderen
Lezing "Wat Alz?" door Kasper Bormans	CC Leopoldsburg, met deelname van ECD Vlaanderen

Strategische doelstelling 3

Sensibilisering

Nieuwsbrieven ECD Contact

In 2015 publiceerde ECD Contact 7 nieuwsbrieven waarin telkens een 1500-tal geabonneerde hulpverleners informatie kregen over het aanbod vanuit ECD Contact, vanuit ECD Vlaanderen en over activiteiten en vormen van vanuit andere zorgorganisaties in Limburg.

Stand ECD Contact

ECD Contact was op vraag van organiserende voorzieningen in 2015 enkele malen vertegenwoordigd met een stand op beurzen en studiedagen. Daarnaast werden aan meerdere organisaties informatie en brochures bezorgd om in een eigen stand te voorzien.

Project Vermissing van personen met dementie

In 2015 werd het project Vermissing van personen met dementie in samenwerking met Listel vzw uitgebreid naar de thuiszorg.

In samenwerking met verschillende thuiszorgactoren werd het bestaande vermissingsprotocol voor woonzorgcentra en het protocol van de thuiszorg, reeds opgesteld door SEL West Vlaanderen, kritisch bekeken en aangepast.

In navolging hiervan woonde in september 2015 een medewerker van ECD Contact het Arrondissementale Overleg van de regionale Politiezones bij ter sensibilisering. Hier werden praktische afspraken gemaakt rond de verdere verspreiding van het vermissingsproject in Limburg. Eveneens ontstond hier het akkoord om in de toekomst gebruik te maken van het noodnummer 101 bij vermissing van personen met dementie.

In november werden twee informatiemomenten voorzien voor de Calltakers 101 waarbij de documenten en de procedure werd voorgesteld.

Tijdens de Expertendag Dementie op 19 november werd samen met Alain Remue, Cel Vermiste Personen, het vermissingproject voor de thuiszorg voorgesteld.

De verdere uitrol van het project staat gepland voor 2016.

Sensibiliseringsactie in provinciale bibliotheek

Op 14 november namen meer dan 100 Limburgers deel aan de vorming 'Het leven zoals het is: dementie in Limburg' in de provinciale bibliotheek. Aan de hand van de beelden van de Limburgse docureeks 'Geprikkeld door dementie' gingen de aanwezigen in interactie. Een medewerker van ECD Contact coördineerde deze namiddag. De bibliotheek bracht bij deze gelegenheid ook al haar boeken over dementie samen voor een goed overzicht.

Strategische doelstelling 4

Informatieverspreiding en adviesverlening Permanentie

De medewerkers van ECD Contact zorgden ook in 2015 voor de telefonische permanentie voor vragen en advies. Vanzelfsprekend was het centrum ook steeds bereikbaar via e-mail.

Informatie en documentatie

ECD Contact beschikt over een beperkte bibliotheek waaruit kan worden ontleend: een 180-tal boeken, een 70-tal video's/dvd's, artikels gerangschikt volgens thema, flyers, folders en brochures. Enkele boeken worden eveneens te koop aangeboden. De inventaris van het uit te lenen materiaal is terug te vinden op de website www.ecdcontact.be. Zowel hulpverleners als mantelzorgers als studenten ontlenden geregeld documentatie. Personen met specifieke vragen naar literatuur of beeldmateriaal worden doorverwezen naar de Provinciale Bibliotheek. We verwijzen eveneens door naar de Vlaamse documentatiecentra dementie.

Bekendmaking van ECD Contact en haar activiteiten op www.ecdcontact.be

ECD Contact zorgt voor de verdere bekendmaking van het centrum, haar activiteiten en initiatieven m.b.t. dementie in Limburg via de website www.ecdcontact.be. Deze URL is een link naar de regionale pagina's van ECD Contact op de website www.dementie.be. Naast de regelma-

tige publicatie van een nieuwsbrief (7 maal in 2015) wordt getracht minstens tweewekelijks een update te doen van één of meerdere artikels op de website.

Adviesverlening

In 2015 bereikten 414 informatie- en adviesvragen van mantelzorgers en hulpverleners ECD Contact (wel ontbreken dit jaar de registraties van één langdurig afwezige medewerker!). Er werd voornamelijk gevraagd naar informatie over omgang met en opvangmogelijkheden van personen met dementie. De consultants van het centrum trachten in eerste instantie zelf de mantelzorgers zo goed en volledig mogelijk te woord te staan en hen in tweede instantie door te verwijzen naar plaatselijke zorgorganisaties (onder andere via het dementiekompas en de verwijsgids dementie Limburg, zie hieronder). De hulpvragers werden ook steeds geïnformeerd over de bestaande regionale initiatieven rond dementie. Daarnaast werden mantelzorgers en hulpverleners op het expertisecentrum uitgenodigd voor verdere informatie aan de hand van (gratis, uit te lenen of aan te kopen) brochures, folders, boeken en beeldmateriaal.

Het 'Dementiekompas' en de 'Verwijsgids dementie Limburg'

In 2014 ontwikkelde ECD Contact 'het dementiekompas', een handige tool, een 'waaier', die de mantelzorger en hulpverlener op een eenvoudige manier wegwijs maakt in de wereld van dementie. In dat jaar werden 1750 dementiekompassen verspreid (verkocht). In 2015 werd een tweede en derde update en druk gedaan, zodat er eind 2015 ongeveer 3750 stuks verspreid waren.

In juni lanceerde ECD Contact De 'Verwijsgids dementie Limburg'. Deze meer dan 200 bladzijden tellende gids, die gekoppeld is aan het dementiekompas, bevat alle contactgegevens van Limburgse diensten en organisaties in de zorg voor personen met dementie. De verwijsgids dementie Limburg wordt aangeboden via www.ecdcontact.be en wordt zeer regelmatig geüpdatet.

Strategische doelstelling 5

Uitbouw netwerking

Limburgs Netwerk Dementie: stuurgroep

In 2015 liep na 3 jaar de projectperiode van het Limburgs Netwerk Dementie ten einde. Het netwerk werd echter voortgezet, zelfs met een uitbreiding van partners in de stuurgroep. Naast ECD Contact, de residentiële sector ver-

tegenwoordigd door de vzw Bejaardenzorg Grauwzusters Limburg, en Active Ageing van University-Colleges Leuven-Limburg sloten ook de Hogeschool PXL en Listel vzw, de Limburgse koepelvereniging rond thuiszorg, zich aan.

Limburgs Netwerk Dementie: 'DementieLinken'

In 2015 organiseerde het Limburgs Netwerk Dementie opnieuw 2 DementieLinken (regionale overlegplatforms dementie) in 4 regio's van de provincie (Noord-Oost-Zuid-West). Hier komen belangrijke actoren in het Limburgse werkveld van de dementiezorg samen om kennis te delen en praktijkervaring uit te wisselen.

Zowel de thuiszorgsector, het hoger onderwijs in de ouderenzorg, de residentiële sector, de geestelijke gezondheidszorg en de ziekenhuizen waren vertegenwoordigd, in totaal telkens (voorjaar + najaar) meer dan 100 personen. Enkele thema's op de agenda waren: Inventarisatie van sterktes en zwaktes in de zorg voor personen met dementie in de regio ('Limburgse dementiematrix'), de vertaling van het Transitieplan 'Dementiekundige basiszorg in het natuurlijk thuismilieu' in Limburg, het 'Dementiekompas' en de 'Verwijsgids dementie', Project 'Baden zonder strijd', stand van zaken lopende en toekomstige projecten/onderzoeken m.b.t. dementie vanuit het Limburgs Netwerk Dementie, aanbod m.b.t. dementie vanuit Limburgse organisaties.

Limburgs Netwerk Dementie: Expertendag 2015: 'Moeilijk hanteerbaar of eigen-aard-ig gedrag van personen met dementie'

Op 19 november organiseerden de partners van het Limburgs Netwerk Dementie de derde 'Expertendag'. Vanuit de DementieLinken werd dit jaar het thema 'moeilijk hanteerbaar gedrag' naar voren geschoven.

80 Hulpverleners vanuit de (semi-) residentiële en thuiszorgsector namen deel aan plenaire vormingen en sectorspecifieke workshops. Op een kennismarkt maakten daarnaast een 12-tal Limburgse organisaties hun aanbod m.b.t. dementie bekend.

Samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen

In het kader van de Limburgse familiegroepen dementie bestaat er een goede samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen en de Limburgse vertegenwoordigers. Het aanbod van de Limburgse familiegroepen wordt op regelmatige tijdstippen bekendgemaakt via de website en nieuwsbrieven van ECD Contact. Daarnaast werd in 2015 een oproep gedaan voor de opstart van meer Limburgse

familiegroepen dementie. De educatief medewerker van de Liga stelde in dit kader de Alzheimer Liga Vlaanderen en de werking van de familiegroepen voor op alle dementieLinken in het najaar van 2015. In Overpelt startte een nieuwe familiegroep dementie.

Ook de voormalige 'Mantelzorghuizen jongdementie' gingen een samenwerking aan met de Alzheimer Liga en heten voortaan 'familiegroepen jongdementie Limburg'.

Werkgroep jongdementie Limburg

In 2015 werd deze werkgroep opgestart onder impuls van ECD Contact. Op regelmatige tijdstippen komen alle bestaande initiatieven rond jongdementie (o.a. de familiegroepen jongdementie, Alzheimer Liga Vlaanderen) in onze provincie samen om de problematiek in kaart te brengen en de verdere ontwikkelingen af te stemmen. ECD Contact coördineert de werkgroep.

Ontwikkeling van een zorgpad dementie binnen het POP Hasselt-Zonhoven-Diepenbeek

Een ECD-consulent is zorgpadbegeleider en werkte ook in 2015 intensief verder aan de ontwikkeling van het zorgpad dementie, in eerste instantie voor de regio Hasselt-Zonhoven-Diepenbeek. Dit volgens de methodiek van de ontwikkeling van Klinische Paden.

Het zorgpad dementie omvat 7 zorgfasen (eerste luik 5 fasen, tweede luik 2 fasen). Elke fase wordt uitgewerkt binnen de betreffende werkgroep. Het geheel wordt gecoördineerd door een kernteam. De zorgpadbegeleider fungeert als coördinator.

Een volledig stappenplan werd uitgewerkt van de 5 fasen van het 1° luik van het zorgpad, samen met een checklist voor doorverwijzingen. Ook werd een vergelijkend onderzoek over het formulier "niet-pluis-gevoel" uitgevoerd door de gezins- en aanvullende thuiszorg, de thuisverpleging en door de huisartsen uit de regio Hasselt-Zonhoven-Diepenbeek.

De ontwikkeling van een zorgpad is een complex proces, met maximale betrokkenheid van al wie in Limburg betrokken is in de dementiezorg, en met systematische terugkoppelingen naar de respectievelijke achterban, enzovoort. Ook de beschikbare tijd van de deelnemers voor dit overleg is onvermijdelijk gelimiteerd. Frequenter overleg zou sneller resultaten opleveren. De respons tot nu toe blijft alvast lovend!

Samenwerking met LISTEL vzw, de Limburgse koepelvereniging rond thuiszorg

ECD Contact werkt nauw samen met de coördinatoren van Listel vzw in kader van het transitieplan 'Dementiekun-

dige basiszorg in het natuurlijk thuismilieu'. De dementie-Linken worden samen georganiseerd.

De directeur van ECD Contact neemt deel aan de Algemene Vergadering van LISTEL. Op bestuursniveau is er in 2015 overleg geweest over de oprichting van een Limburgs samenwerkingsplatform integrale zorg.

In het kader van het zorgpad dementie had de zorgpadbegeleider regelmatig overleg met een coördinator van LISTEL vzw om de activiteiten in de werkgroepen van het zorgpad dementie voor te bereiden. De zorgpadbegeleider neemt ook deel aan de vergaderingen van de stuurgroep voor de portaalwebsite zorgpaden van Listel.

De directeur participeerde ook aan de door Listel opgerichte Limburgse denktank 'Werkgroepen eerstelijnsconferentie 2017', en aan het overleg rond de opstart van Limburgse pilootprojecten "Geïntegreerde zorg voor chronisch zieken".

Werkgroep Dementie Limburg

ECD Contact organiseert twee maal per jaar een samenkomst van de Werkgroep Dementie Limburg. Alle regionale organisatoren van de Limburgse praatcafés dementie participeren hieraan, versterkt door afvaardigingen van CM Limburg, Wit-Gele Kruis en DAGG Maaseik-Lommel.

Naar jaarlijkse traditie werd de samenwerking eens extra in de bloemetjes gezet door de organisatie van een team-buildingsdag vanuit ECD Contact waarbij we samen een leerrijk bezoek brachten aan Huis Perrekes te Geel.

Werkgroep Geheugenklinieken Limburg

Het overleg tussen de Limburgse geheugenklinieken vindt tweemaal per jaar plaats en wordt door ECD Contact georganiseerd. Naast het uitwisselen van informatie

en het komen tot samenwerkingsinitiatieven biedt deze werkgroep het voordeel dat regionale initiatieven van ECD Contact snel en efficiënt verspreid kunnen worden ten behoeve van de patiënten en mantelzorgers van de geheugenklinieken over de gehele provincie.

Lerend netwerk dementievriendelijke gemeenten

ECD Contact participeerde ook dit jaar aan de verdere uitbouw van dit netwerk, een initiatief van de VVSG. Overlegmomenten vonden plaats op 12/3, 18/6 en 10/9.

Participatie SPIL

Ook in 2014 nam ECD Contact deel aan de werking van SPIL, samenwerking psychiatrische initiatieven in Limburg. Het ECD is ook lid van de nieuwe Stuurgroep Samenwerkingsverband Ouderen'. Deze kwam samen op 28/1, 4/3, 24/6 en 14/9.

Limburgse politiezones

In functie van het Vermissingprotocol voor personen met dementie woonde in september 2015 een medewerker van ECD Contact het Arrondissementeel Overleg van de regionale Politiezones bij ter sensibilisering. Hier werden praktische afspraken gemaakt rond de verspreiding van het vermissingsproject in Limburg. Eveneens ontstond hier het akkoord om in de toekomst gebruik te maken van het noodnummer 101 bij vermissing van personen met dementie.

Bij alle regionale politiezones werd een contactpersoon aangewezen rond het project Vermissing van personen met dementie. Deze contactgegevens werden verzameld en gepubliceerd op www.ecdcontact.be zodanig dat zorgactoren die starten met het project steeds hun regionale politieke zone op de hoogte kunnen brengen (zie ook bij strategische doelstelling 3).

Strategische doelstelling 6

Signaalfunctie

Limburgs Netwerk Dementie

Vanuit samenwerkingsverbanden (strategische doelstelling 5) en de dementieLinken worden hiaten gedetecteerd en gesignaleerd aan lokale en bovenlokale instanties en/of overheden. Tijdens de dementieLinken van het voorjaar 2015 werden per Limburgse regio minpunten/hiaten, pluspunten, valkuilen en opportuniteiten in de zorg voor personen met dementie in kaart gebracht. Deze werden geïnventariseerd in de 'Limburgse dementiematrix' om vaststellingen te kunnen doen, concrete acties te kunnen koppelen en te kunnen signaleren. De stuurgroep van het Limburgs Netwerk Dementie signaleert op zijn beurt verder aan lokale en bovenlokale instanties en/of overheden. In de dementieLinken van het najaar 2015 werden de eerste doelgroepen besproken, met name de 'ziekenhuizen en geheugenklinieken' enerzijds en de 'senioren en mantelzorgers' anderzijds. In 2016 komen de andere doelgroepen aan bod.

Strategische doelstelling 7

Invulling dementie-expertfunctie

Sedert 1 september 2014 werd de dementie-expertfunctie opgenomen door drie medewerkers van ECD Contact (samen 1VTE). Zij namen deel aan elk dementie-expertenoverleg, georganiseerd door ECD Vlaanderen. Ze verleenden specialistische info- en adviesverstrekking en organiseerden bijkomende opleidingen zoals de 'Terugkomdagen voor Limburgse Referentiepersonen dementie'. De medewerkers creëerden daarnaast de mogelijkheid tot netwerking via de dementieLinken (zie boven).

Foton

expertisecentrum dementie provincie West-Vlaanderen zorgregio's Brugge en Oostende

Biskajersplein 2 – 8000 Brugge | t 050 44 67 93 | f 050 34 11 63 | fotondoc@dementie.be

Medewerkers

Bart Deltour (sociaal pedagoog)

coördinator Foton, directie doelgroepen Familiezorg-wvl - lid van Raad van Bestuur ECD

Claire Meire (maatschappelijk werker; contextueel therapeut),

coördinator expertisecentrum, ontmoetingsgroep voor personen met beginnende dementie, neemt deel aan het coördinatie-overleg

Hilde Delameillieure (gegrad. verpleegkundige; grad. gezinswetenschappen)

coördinator thuisbegeleiding (consulten en huisbezoeken), begeleiding vrijwilligers

Elke Poppe, (sociaal verpleegkundige) – werkte in 2015: 27/01-06/02 en 01/09-31/12

consulent - opdrachten thuisbegeleiding (consulten en huisbezoeken)

Clarice De Cloedt (klinisch psycholoog) – bevallingsrust vanaf 07/12

consulent - opdrachten thuisbegeleiding (consulten en huisbezoeken), vorming, lid van de VTO-werkgroep van de expertisecentra

Lieve Vermeulen, (kand. pedag. wet.; opleiding graduaat bibliotheekwetenschappen)

Beheer documentatiecentrum, onthaal en administratie

Marleen Desmet (gegrad. gezinswetenschappen) – vrijwillig medewerker

coördinatie ontmoetingshuis, vorming

Sofie De Waele (klinisch psycholoog; volgt opleiding neuropsychologie) – ad interim 20/04-30/04 (24u/week) – 04/05-31/05 (38u/week) – 15/06-26/06 (38u/week) – 26/08-20/12 (19u/week)

consulent – opdrachten thuisbegeleiding (consulten en huisbezoeken)

Vrijwilligers – activiteiten ontmoetingshuis: *Bernard G., Marika V., Marie-Jeanne G., Agnes D., Kathy W., Paul K., Filip K., Rose V., Simone D.*

Vrijwilligers – onthaal, documentatiecentrum: *Kathy W., Dominique G.*

Teamoverleg

We zorgen voor een vlotte opvolging en doorstroming van vragen aan Foton of zorgen voor een structureel moment voor besluitvorming door het organiseren van het maandelijks teamoverleg met alle medewerkers van Foton. Dit teamoverleg duurt 3.30u. Dit teamoverleg vond 9 maal plaats (waarvan 1 uitgebreider overleg: denkdag van 6u) – daarnaast registreerden we 51 momenten van gepland overleg zie ook 2.3 thuisbegeleidingsteam en consultantsteam

Overleg coördinatoren met beleidsverantwoordelijke Familiezorg West-VI vzw

Maandelijks vindt er overleg plaats tussen de coördinator van zowel het RECD als de thuisbegeleiding met de beleidsverantwoordelijke van Familiezorg WVI vzw.

Daarmee beogen we de vlotte dagelijkse werking van Foton en opvolging van vragen aan Foton en bepalen we beleidskeuzes en stellen we prioriteiten in onze werking.

1. Overleg binnen Expertisecentrum Dementie Vlaanderen

Doel

Realiseren van complementaire samenwerking en afstemming tussen de regionale expertisecentra onderling en het Vlaams Expertisecentrum Dementie.

ECD Vlaanderen

Deelname Raad van bestuur: *Bart Deltour*

Deelname coördinatie overleg: *Claire Meire*

Deelname overleg dementie experts: *Claire Meire, Clarice De Cloedt, Hilde Delameillieure, Elke Poppe*

Deelname VTO: *Clarice De Cloedt*

Deelname overleg documentatiecentrum: *Lieve Vermeulen*

Daarnaast is er nog ad hoc overleg – samen waren er 26 overlegmomenten

Overleg met ECD Sophia (Kortrijk)

We delen de expertise en organiseren gezamenlijke activiteiten met de collega's van ECD Sophia. Daartoe organiseren we 3 maal per jaar een overleg. Als de nood zich voordoet organiseren we bijkomende overlegmomenten vb in het kader van het organiseren van gezamenlijke initiatieven of acties. Zo waren er dit jaar samen 9 overlegmomenten.

2. Eigen vorming

2.1 Vorming medewerkers

Thuisbegeleidingsteam (15 sessies)

We verhogen elkaars deskundigheid en wisselen ervaringen uit in het driewekelijks thuisbegeleidingsteam. Daarop participeren de consultants die verbonden zijn aan de thuisbegeleidingsdienst van Foton om te werken rond concrete vragen en problemen met gezinssituaties. Dit overleg duurt 1u30-2uur.

Motiverende gespreksvoering

In opvolging van het RAAK-project in 2014 zocht het team een manier om haar expertise te verhogen in het omgaan met het fenomeen van 'weerstand tegen verandering' in de thuisbegeleiding. Vanuit het kader van 'motiverende gespreksvoering' werden casussen uit thuisbegeleiding besproken, geëvalueerd en herwerkt.

Consultenteam (3 sessies)

We verdiepen ons in bepaalde thema's of vergroten kennis of delen ervaringen met het doel de expertise rond dementie en ondersteunen van gezinnen te verhogen. Dit overleg duurt 3 uur.

Eigen vorming (32 sessies, 333:00 personeelsuren)

Een overzicht in vogelvlucht volgt. Alle fotonmedewerkers volgen de *interne vormingen* van Familiezorg-West-VI voor begeleidende medewerkers. De medewerker ad interim kreeg een uitgebreide *in-service-training* aangeboden en volgde de *opleiding neuropsychologie*. Andere interne vorming: *Begeleiden van interviews, Hoe omgaan met vragen over leven en sterven*.

Een aantal medewerkers volgden de *train-de-trainer-opleidingen* van ECD Vlaanderen. Bij de Interactie Academie volgden medewerkers de vorming *Coaching* en de inspiratiedag *Interne partijdigheid: een illusie?*. De nieuwe wetgeving rond *juridische bescherming* was ook thema van vorming.

2.2 Vorming vrijwillige medewerkers

Vrijwilligersteam

De fotonvrijwilligers krijgen tweemaandelijks een vorming/intervisie aangeboden door een ECD medewerker (4 bijeenkomsten in 2015). Dit om hun deskundigheid te bevorderen rond de problematiek van dementie en de ondersteuning van de mantelzorger. Deze bijeenkomst duurt 2 uur.

De vrijwilligers nemen deel aan de algemene vormingsmomenten binnen de vrijwillige oppasdienst van Familiezorg West-Vlaanderen vzw. Zij kunnen ook individueel terecht bij een fotonconsulent voor toetsing.

3. Bekendmaking

Folder

De Foton-folder werd herwerkt en uitgesplitst in

- folder voor personen met dementie en hun mantelzorgers
- folder voor hulpverleners

Toelichting van de werking aan groepen

In 2015 waren er bezoeken aan het Fotonhuis en/of lezingen voor:

- HBOV, vooropleiding zorgkundigen-verpleegkundigen
- HOWEST, opleiding verpleegkunde
- Geheugenrevalidatie Noord-West-Vlaanderen, groeps-sessie voor revalidanten
- AFS, uitwisselingsproject Vlaamse – Turkse vrouwen EVA
- LDC 't Werftje, Brugge
- HBOV, 3de j geriatrie verpleegkunde
- Bond Moyson, opleiding zorgkundigen
- Vrije school Haverlo
- Aleydis Waregem, opleiding verpleegkundigen geriatrie 3de j

Sponsorloop Dwars door Brugge ten voordele van ECD Foton

Infostands en beurzen

- Praatcafé dementie Labyrint (alle activiteiten)
- Ontmoetingsdag jongdementie, Oostende, 29/11/2015
- Dwars door Brugge met sponsorloop t.v.v. ECD Foton, 10/05/2015

Publicaties over Foton

- Is Bruges the most dementia-friendly city? / Ross Davies
The Guardian, 22/04/2015
- Dwars door Brugge met nieuwe start- en aankomstlocatie
In [?], 30/04/2015
- Japan gaat Brugse vzw Foton achterna / Radio 2,
07/05/2015
<http://www.radio2.be/regio/west-vlaanderen/japan-gaat-brugse-vzw-foton-achterna>
- Japanse regering vraagt Brugse hulp over dementie:
expertisecentrum Foton scoort wereldwijd met persoonlijke aanpak / Het Laatste nieuws, 07/05/2015
<http://www.hln.be/regio/nieuws-uit-brugge/japanse-regering-vraagt-brugse-hulp-over-dementie-a2312110/>
- Belgian choir joins local groups to raise awareness of dementia [met video]
York Press, 23/05/2015
http://www.yorkpress.co.uk/news/12968528.Video_Belgian_choir_joins_local_groups_to_raise_awareness_of_dementia
- Ik wil dat het huis altijd heel netjes is / Ann Peuteman
In: Knack, 27/05/2016 [Foton begeleidde het interview]
- Regina Coeli geeft aandacht aan jongdementie
- Zorg economie, POM West-Vlaanderen
<http://www.zorgeconomie.be/2015/05/meer-aandacht-voor-jongdementie/>

- Foton... partner in de zorg voor mensen met dementie en hun familie
In: Nieuwsbrief vzw Ter Muiden Oedelem, jg 3, nr 7, sept 2015
- Dementie en nU – Getuigenissen
<http://dementieennu.info> > <https://vimeopro.com/promotime/ecd>
- [artikel in] Yomiuri Shimbun, 20/12/2015

4. Empowerment van de persoon met dementie en zijn omgeving

Doel:

Empowerment van personen met dementie en hun omgeving.

Kansen scheppen tot onderlinge ontmoeting van personen met dementie en mantelzorgers via informele en formele ontmoetingsmomenten

4.1 Documentatiecentrum

Informatiebemiddeling

omhelst het beantwoorden van vragen aan de hand van literatuurverwijzingen, sociale kaart, verwijzing naar andere informatiebronnen, openbare bib, documentatiecentra, academische bibliotheken – zie ook 4.3.1

Attenderen van nieuwe publicaties of instrumenten (aan regionale en Vlaams ECD, overlegplatforms Noord-West-Vlaanderen en Veurne-Oostende, aan West-Vlaamse bibliotheken via openbare bibliotheek Zedelgem).

Collectie

De fotoncollectie omvat eind 2015 1318 materiële exemplaren. Daarnaast kunnen we langs digitale weg tijdschrift-artikels bezorgen. We hechten veel belang aan actualiteit van de informatie en aan inhoudelijke ontsluiting (toevoegen inhoud, rubriek toewijzen, trefwoorden toewijzen). Door de gecoördineerde samenwerking met de andere documentatiecentra van Expertisecentrum Dementie Vlaanderen, ECD Paradox (Gent), ECD brOes (Brussel) kunnen we voortbouwen op elkaars inspanningen. De gezamenlijke catalogus bevat eind 2015 11671 titels (inbegrepen: tijdschriftartikels, websites).

Ontlening

Er waren 131 ontleners (126 in 2014) waarvan 65 nieuwe personen (62 nieuwe in 2014). Opgesplitst per profiel: 73 hulpverleners (aandeel uit thuiszorg: 19; aandeel referentiepersonen dementie: 21); 22 mantelzorgers; 19 studenten; 8 lesgevers; 6 vrijwilligers; 3 overige. 766 materialen werden ontleend in 275 ontleenbeurten (912 - 256 in 2014). Per ontlener werden gemiddeld 5,85 werken ontleend. Per ontleenbeurt werden gemiddeld 2,78 werken ontleend. We bieden gebruikers ook de dienst van het verwijzen naar informatie in een ander documentatiecentrum of de openbare bibliotheek in hun eigen buurt.

4.2 Activiteiten van het ontmoetingshuis

Het fotonhuis biedt laagdrempelig onthaal met mogelijkheid om zonder afspraak langs te komen op werkdagen tussen 9u-12.30u en 14u-17u. Voor de aanvulling van de permanentie (in 2015: 291 uren!) kunnen we beroep doen op twee deskundige vrijwilligers.

Daarnaast is er een aanbod van activiteiten waarbij personen met dementie die thuis wonen en hun mantelzorgers mekaar kunnen ontmoeten en bemoedigen. Voor de bezoekers wordt deze kring uit het ontmoetingshuis een (versterking van het) dragend netwerk. Deze activiteiten worden gedragen door een team van tien ervaringsdeskundige vrijwilligers.

In 2015 hadden we 20 samenkomsten waarop gemiddeld 35 personen aanwezig zijn.

Muzieknamiddagen

Muziek ontspant en spreekt tot ons hart! Elke eerste woensdag van de maand vullen muzikanten het Fotonhuis met wondere klanken. Deze muzikanten treden vrijwillig op en brengen een zeer gevarieerd muzikaal programma. Op 7 oktober waren we in het kader van een dementievriendelijk Brugge te gast in het concertgebouw.

Fotonkoor

Op vraag van cliënten werd het fotonkoor 4 jaar geleden opgericht. Het komt elke derde vrijdag van de maand samen.

Seizoensvieringen

Op het ritme van de seizoenen maken we tijd voor een hoopvolle viering (lente, allerzielen, kerstviering)

4.3 Dementie expertfunctie / consultfunctie

Doelgroep: allen, in het bijzonder ook hulpverleners, referentiepersonen dementie en vrijwilligers

Een dementie-expert is een specialistische professionele hulpverlener. Een dementie-expert adviseert bij specifieke situaties en problemen in het dementieproces zoals de diverse wetgevende kaders (juridisch, financieel,...), scharniermomenten in het zorg- en begeleidingsproces, familiale verwickelingen, vroegtijdige zorgplanning, ...

Op vraag coachen de dementie-experten andere zorgverleners in de zorg voor personen met dementie en hun omgeving. Dit gebeurt zowel telefonisch als in individueel overleg met een referentiepersoon dementie of samen met de dementiekundige basiszorgverleners. Op vraag participeren we aan of organiseren we multidisciplinair overleg rond de zorg voor mensen met dementie in de thuissituatie.

Informatie- en adviesverstrekking

ECD Foton beantwoordde 302 info- en adviesvragen (+ 121 opvolgingen) van 268 personen. Het ging om vragen van 3 personen met dementie (of vermoeden van -), 5 overheden, 7 lesgevers, 35 studenten, 94 mantelzorgers, 105 hulpverleners (waarvan 18 intern, 17 referentiepersonen), en 19 overige. 43% van de interventies zijn cliëntgebonden. De top-5 van de vragen hebben te maken met werkvormen zorgverleners (vorming geven, vormingsmateriaal), werking ECD, communicatie en omgang, thuiszorg-ondersteunende diensten, zorgbelasting mantelzorger.

Doorverwijzing hoort tot onze visie van onpartijdige samenwerking met alle zorgactoren in het belang van de vraagsteller.

Onze tijdsregistratie laat zien dat een gemiddelde interventie 22 min. bedraagt, mediaan: 15 min.

Coaching

In de loop van het 2015 werd het 'coachen' als interventie in het registratiesysteem toegevoegd.

Intervisie

zie verder: 5.3 vorming voor professionelen

Doelgroep personen met dementie en mantelzorgers

Ontmoetingsgroep voor personen met een recente diagnose dementie

Sinds tien jaar komen mensen met dementie in een beginnende fase samen in het Fotonhuis te Brugge om met elkaar over hun ziekte te praten. De groep bestaat uit max. 8 personen. Een aantal nieuwe deelnemers vanuit de geheugenrevalidatie sloten aan bij de groep. Na een pauze herstartte de ontmoetingsgroep volgens een nieuw concept: een vaste groep komt 8 maal bijeen. Daarvan waren er reeds 5 bijeenkomsten in 2015.

Tijdens de bijeenkomsten van de ontmoetingsgroep van personen met dementie, ontmoeten de mantelzorgers die daarvoor kiezen mekaar bij een kopje koffie.

Interventies thuisbegeleiding

Het gaat om een eenmalige tot een mogelijk langdurige ondersteuning waarvan het ritme en de aard van de contacten op vraag van de gezinnen bepaald worden. Wij werken hiervoor ook samen met de andere zorgverleners in het gezin volgens de erecode van samenwerking van Familiezorg West-Vlaanderen vzw. We maken gebruik van een elektronisch cliëntendossier.

In 2015 vonden 988 interventies thuisbegeleiding plaats in 220 clientsituaties (waarvan 100 nieuw). Bij 28 cliënten was de leeftijd bij aanvraag minder dan 65 jaar.

Wie is betrokken bij de interventie?

- bij 195 interventies was ook de cliënt betrokken (20 %)
- bij 648 interventies was minstens 1 mantelzorger betrokken (65,6 %)
- bij 204 interventies was minstens 1 hulpverlener betrokken (20,6%)

Medium van de interventies thuisbegeleiding:

- persoonlijk contact: 501 (50,7%)
- telefonisch contact: 359 (36,3%)
- schriftelijk contact (e-mail, brief): 128 (12,9%)

Bij de persoonlijke contacten ging het om 237 huisbezoeken en 155 consulten in het Fotonhuis, of in een regiohuis van Familiezorg. Daarnaast was er 27 maal individueel overleg en 82 maal teamoverleg.

Voor het eerst registreerden wij de tijdsinvestering: 285 interventies verlopen korter dan een kwartier; 171 interventies duren een kwartier tot een half uur; 120 interventies duren een half uur tot een uur; voor 220 interventies nemen we één tot anderhalf uur; 192 interventies duren meer dan anderhalf uur; gemiddeld 44 min; mediaan 30 min.

5. Vorming

Dit behelst de professionalisering van de gezondheids- en welzijnssector en het verhogen en/of weerbaarder maken van de mantelzorgers, professionele medewerkers en vrijwilligers door middel van het aanbieden van vormingen en het delen van de opgebouwde expertise van de thuisbegeleiding dementie van Foton. Dit alles uiteraard aansluitend bij vastgestelde noden en concrete vragen vanuit het werkveld.

Overzicht vormingen 2015

Doelgroep	Aantal vormingen	Aantal deelnemers	Uren
professionelen	53	1273	194:00
studenten	11	215	42:00
mantelzorgers	17	210	39:40
vrijwilligers	6	38	9:30
publiek	8	211	14:15
niet-professionelen	42	674	299:25
Totaal	95	1947	493:25

In 2015 werden **493 u vorming** gegeven aan **1947 personen** in **95 sessies**. Binnen de vorming voor hulpverleners verzorgden wij 9 vormingssessies waarbij het Expertisecentrum dementie Vlaanderen organisator was (aan 232 personen, 41:30 u). De eerste - nieuwe - psycho-educatiereeks voor mantelzorgers, ontwikkeld door ECD Vlaanderen en Alzheimer Liga Vlaanderen, werd afgerond. Deelnemers getuigden over de meerwaarde (zie media).

Indien we vormingsaanvragen niet kunnen opnemen zorgen we voor een kwaliteitsvolle doorverwijzing.

5.1 Voorzitten, inleiden van vorming

Bij 4 vormingen verzorgden we de omkadering (19:00u)

5.2 Vorming voor gemengd publiek

We verzorgden de filmbespreking 'Still Alice' voor Okra Brugge en OCMW Zedelgem.

Basisvorming dementie (Wat is dementie, de beleving van de persoon met dementie en zijn omgeving, hoe omgaan met een persoon met dementie) verzorgden we voor LDC Levensvreugde, OZ Vitaliteit, Stomavereniging, UPV Koksijde.

In Brugge brachten we een lezing binnen de Triënnale: 'Dementie-tsunami in Brugge! Wat als Brugge 80.000 mensen met dementie zou tellen'.

5.3 Vorming voor professionals

Vormingsthema's waren o.a.: basisvorming dementie, invloed van omgevingsfactoren bij dementie, moeilijk hanterbaar gedrag, thuiszorg, grenzen aan de thuiszorg, sociale kaart, omgaan met dwaalgedrag, 'Gebonden of verbonden' (fixatie), dementie bij personen met een verstandelijke beperking.

Voor een woonzorgcentrum boden we aan medewerkers met lage scholingsachtergrond twee reeksen van training in het omgaan met personen met dementie.

Er waren een aantal filmbesprekingen bij 'Still Alice'.

Binnen de opleiding referentiepersoon dementie verzorgden we het thema 'Beleving van de naaste omgeving van de persoon met dementie (in het bijzonder de mantelzorger)'.

We boden een reeks van 4 terugkomdagen aan voor referentiepersonen dementie. De inhoud daarvan werd afgestemd met de collega's van ECD Sophia.

Op het congres 'Langer thuis met dementie' verzorgden we de workshops 'thuisbegeleiding' en 'psycho-educatie'. Uiteraard proberen we om bij al onze vormingen zoveel mogelijk interactie met de groep te verkrijgen. Specifieke interviews waren er voor medewerkers uit de thuiszorg, en voor de teams van 3 dagverzorgingscentra.

5.4 Vorming voor vrijwilligers

De vorming voor vrijwilligers bestaat uit basisvorming, een aantal relevante verdiepende thema's voor hun taken, en interview.

5.5 Vorming voor studenten

Deze vorming bestaat hoofdzakelijk uit basisvorming, o.a. voor de opleiding tot verzorgende

Daarnaast geven we aan hogeschoolstudenten een inleiding in contextuele hulpverlening.

5.6 Vorming voor mantelzorgers

Enkele thema's: de beleving van personen met dementie, jongdementie.

De eerste reeks van het psycho-educatiepakket Dementie en nU, die startte in 2014, werd voortgezet en afgerond. Enkele deelnemers waren bereid om te getuigen in een promofilmje voor de reeks: <http://dementieennu.info> > <https://vimeo.com/promotime/ecd>.

Een fotonconsulent begeleidt de familiegroep van het DVC Rozemarijn (voor personen met jongdementie).

6. Samenwerking met externen

Overleg en externe contacten

Binnen het expertisecentrum dementie Vlaanderen waren er 35 overlegmomenten: 2 op bestuursniveau, en 33 op medewerkersniveau. Daarnaast vonden 6 overlegmomenten plaats op Vlaams/Federaal niveau.

Binnen de regio was er overleg en samenwerking met de geheugencentra, dagverzorgingscentra, ziekenhuizen, huisartsenkringen, diensten gezinszorg, diensten thuisverpleging, woonzorgcentra, praatcafés dementie, de overlegplatforms dementie Noord-West-Vlaanderen en Oostende-Veurne, de Koning Boudewijnstichting, de lokale politie, de politieschool en de verschillende groepen van de Alzheimer Liga in West-Vlaanderen.

We hadden 71 contacten op provinciaal / regionaal niveau. We hadden ook verschillende *internationale ontmoetingen*.

We lichten er enkele bijzondere samenwerkingen uit:

6.1 Alzheimer Liga Vlaanderen

Alzheimer Liga Vlaanderen staat in voor de centrale aansturing en ondersteuning voor de familiegroepen. Vanuit Foton blijven we de familiegroepen ondersteunen waar

mogelijk. We maken de groepen actief bekend bij mensen die op ons beroep doen en de activiteiten zijn ook opgenomen in onze activiteitenfolder voor mantelzorgers. Foton participeerde aan de werkgroep van de ontmoetingsdag jongdementie die op 28 november plaatsvond in Oostende.

6.2 Praatcafé Dementie Het Labyrint

Foton participeert aan de stuurgroep van het praatcafé dementie het Labyrint te Brugge. De Fotonmedewerkers bieden ondersteuning door het geven van advies over inhoudelijke thema's aan de werkgroep, het geven van vorming op 2 praatcafés in 2015 en het aanwezig zijn met een infostand op elk praatcafé van het Labyrint.

6.3 Overlegplatforms dementie West-Vlaanderen

Overlegplatform dementie

Een OPD is een open en pluralistisch overlegforum voor verschillende zorgaanbieders, organisaties en intra- en extramurale voorzieningen die werken met en voor personen met dementie en hun omgeving. Een OPD is ingebed in een SEL (Samenwerkingsinitiatief Eerstelijnsgezondheidszorg) en werkt samen met het Expertisecentrum Dementie. Het OPD maakt dementie kenbaar en bespreekbaar, niet alleen bij professionals en mantelzorgers, maar ook in de bredere maatschappij.

De meerwaarde van een OPD bestaat o.a. uit een vlottere samenwerking en informatiedoorstroming, ondersteuning en uitwisseling tussen de leden van het platform, een signaalfunctie naar de overheid. Ook het delen van expertise maakt hiervan deel uit. Een OPD werkt organisatie-overschrijdend.

6.3.1 Koepel van overlegplatforms dementie West-Vlaanderen

Koepeloverleg

Op initiatief van ECD Sophia en ECD Foton werd in elke zorgregio in West-Vlaanderen een Overlegplatform Dementie opgericht. Dit voorbeeld werd via het transitieplan verankerd en uitgerold in heel Vlaanderen.

De coördinatoren van de SEL's en van de regionale expertisecentra en de voorzitters van de overlegplatforms komen bijeen in een koepeloverleg. Het doel is om via uitwisseling de regio's krachtiger te maken, om noden en behoeften uit de regio's te bundelen tot een sterker signaal. De provincie West-Vlaanderen is ook aanwezig op dit overleg, faciliteert en speelt een bemiddelende rol naar andere beleidsniveaus.

Er waren 10 overleg momenten binnen de koepel van overlegplatforms dementie.

Inspiratiedag

De koepel van overlegplatforms organiseerde in samenwerking met de provincie West-Vlaanderen op 28/04/2015 een inspiratiedag voor zorgorganisaties en lokale besturen: *Een dementievriendelijke leefomgeving. Een gedeelde zorg*. Deze inspiratiedag gaf tijdens de voormiddag aandacht aan de huidige maatschappelijke tendenzen omtrent ouderen en dementie. In de namiddag toonden concrete initiatieven hoe zij op hun eigen wijze een bijdrage leveren aan een dementievriendelijke samenleving.

Provinciale dementiewijzer

Als afsluiter van deze studiedag werd een provinciale dementiewijzer gelanceerd. Deze waaier werd ontwikkeld naar het voorbeeld van de dementiewijzer van Foton. Hij sluit aan bij de provinciale beeldvormingscampagne 'oeist?' die via praten, luisteren en correct verwijzen aandacht vraagt voor het goed omgaan met personen met dementie. De provinciale dementiewijzer werd op 30 000 exemplaren gedrukt en wordt verspreid binnen de provincie.

6.3.2 Overlegplatform dementie Noord-West-Vlaanderen

Het overlegplatform dementie Noord-West-Vlaanderen kwam 5 keer samen.

Een tweede editie van de dementiewijzer werd gerealiseerd.

Ook de actie "Samen voor een dementievriendelijk Bruggel!" (zie verder) wordt mee ondersteund door dit platform. Het overlegplatform Dementie Noord-West-Vlaanderen vierde zijn 10de verjaardag met een symposium rond de menselijkheid van de hulpverlener: *jouw zorg voor mij(n) zorg voor jou*.

6.3.3 Overlegplatform dementie Oostende-Veurne

Het overlegplatform dementie Oostende-Veurne kwam 4 keer samen.

Het overlegplatform richtte een aantal interactieve middagvormingen (dialogen) in voor hulpverleners, telkens rond een specifiek thema.

6.4 Geheugenrevalidatie Noord-West-Vlaanderen

Het project 'Geheugenrevalidatie Noord-West-Vlaanderen' is een samenwerking van Foton met de geheugenklinieken van AZ Sint-Jan en AZ Sint-Lucas. De goedkeuring liep van 1 juni 2011 tot en met 31 mei 2014 en werd ondertussen verlengd tot eind 2017.

De rehabilitatie-activiteiten gaan door buiten de ziekenhuisomgeving, nl. in het Fotonhuis van Familiezorg West-Vlaanderen. Psychologen en ergotherapeuten van de ziekenhuizen begeleiden deze activiteiten. Op de fotoncon-

sulenten kan een beroep gedaan worden voor ondersteuning van de cliëntsituatie. Onthaal en secretariaat worden waargenomen door de onthaalfunctie van het Fotonhuis. Er waren 9 teamvergaderingen.

6.5 Jongdementie

Deelname aan Vlaamse werkgroep jongdementie Project 'Integraal zorgaanbod voor mensen met jongdementie in de Brugse regio'

Het project richt zich tot mensen met jongdementie (personen bij wie de diagnose gesteld wordt voor de leeftijd van 65 jaar). Het werd goedgekeurd door het RIZIV en wordt verder ontwikkeld en uitgebouwd. Het betreft een project van samenwerking tussen de eerstelijnsgezondheidsdiensten en de geheugenklinieken voor een snellere herkenning en diagnosestelling. Daarnaast is er het informatieve en ondersteunende aanbod van Foton en de samenwerking met de thuisverplegingsdienst Curando. Het dagverzorgingscentrum, 'Rozemarijn', opgericht door het woonzorgcentrum Regina Coeli, is ondertussen een vaste waarde en grote troef geworden in het Brugse dementielandschap.

De inbreng van Foton bestaat uit thuisbegeleiding dementie; intervisie van het team van DVC Rozemarijn; begeleiding van de familiegroep.

6.6 Project De Oesel

Gezinnen die opgenomen worden in het zorgvernieuwingproject De Oesel kunnen gebruik maken van de dienstverlening van de thuisbegeleidingsdienst van Foton.

Ook de hulpverleners verbonden aan dit project kunnen voor coaching en advies en vormingsvragen bij Foton terecht.

6.7 Representaties

- AZ Sint-Jan, Brugge – pensionering dr. Temmerman
- DVC Rozemarijn Brugge – informele familiebijeenkomst
- Toneelkring De Valk – generale repetitie 'Kortsluiting'
- Integraal Zorgaanbod voor personen met jongdementie, Brugge – filmpremière Still Alice, ingeleid door Foton
- Prof Award – uitreiking Prof Award 2015 aan Integraal Zorgaanbod jongdementie
- Sponsoractie: 'Recht op dementie' van werknemers van de Rechtbank van Brugge

6.8 Specifieke projecten

6.8.1 Vermissingsproject

De werkgroep thuiszorg en vermissing kwam vier keer samen in 2015.

Procedure voor mensen met dementie in woonzorgcentra

In samenwerking met het SEL Noord West-Vlaanderen en het SEL Oostende-Veurne wordt er sedert 2011 gewerkt aan de implementatie van de procedure vermissing voor mensen met dementie in woonzorgcentra (naar het voorbeeld van het project vermist@hekla.be).

Procedure voor mensen met dementie die thuis wonen

In 2013 werd gestart met de vertaling van de bestaande procedure vermissing voor de WZC naar een procedure voor de thuissituatie. De oefening hiertoe wordt gemaakt door een provinciale werkgroep bestaande uit een aantal thuiszorgactoren, politiezone Vlas, SEL Zuid-West-Vlaanderen en RECD's Sophia en Foton. Gezien de wens een uniforme procedure voor West-Vlaanderen uit te werken, werd in 2015 contact opgenomen met het CIC, communicatie- en informatiecentrum van de politie.

Vanaf 2015 kunnen alle vermissingen van personen met dementie gemeld worden via het nummer 101 en via het mailadres: vermist@dementie-wvl.be. CIC zendt de melding door naar de desbetreffende politiezone.

De zorgpartners uit de thuiszorg worden door de SEL-coördinatoren geïnformeerd over de procedure vermissing via de thuiszorgplatforms in West-Vlaanderen.

Binnen de moederorganisatie wordt verkend hoe de vermissingsdocumenten optimaal ter beschikking kunnen gehouden worden in het elektronisch cliëntendossier.

Overleg politiezones West-Vlaanderen

Op 22/09 vond er een informatievergadering plaats in het RIHO te Roeselare. RECD Foton en Sophia gaven hier uitleg over de vermissingsprocedure voor de thuiszorg. Het CIC en 16 politiezones waren vertegenwoordigd.

Deskundigheidsbevordering politie

Vanuit de politieschool West - Vlaanderen kwam de vraag tot vorming van agenten. In 2015 gaf Foton een dag vorming over dementie en de procedure vermissing aan (wijk) agenten.

6.8.2 Samenwerking met geheugenklinieken en wederzijdse doorverwijzing

Wederzijdse verwijzing en informatie over elkaars werking. Jaarlijks overleg: informatie, afstemming en evaluatie

6.8.3 Duo-koken met mensen met dementie

Samen met het Expertisecentrum Foton en het CVO Oostkamp werkte het RDC een opleiding uit voor mantelzorgers die met hun partner met dementie samen willen koken. De voorbereidende vergaderingen vonden plaats op 11/02, 19/03 en 04/06. De opleiding werd in de zomer ruim bekendgemaakt, maar wegens te weinig inschrijvingen verschoven naar 2016.

6.9 Internationale contacten en lezingen

- NEF Network of European Foundations (EFID European Foundations' Initiative on Dementia)
 - Bijeenkomst laureaten EFID Award te Dublin; thema's: dementievriendelijke gemeente, empowerment, ageing (11-12/03/2015)
 - voorbereiding 2-daagse workshop Brugge, 2016 (20/11/2015)
- Ontmoeting met mevr. Pet Fowler Watts, Loretta Williams (Harrogate) van de projecten York without Walls <http://www.yorkwow.org.uk> en Dementia Forward <http://www.dementiaforward.org.uk/> (10/03/2015)
- Ontmoeting met Casey Acklin, student College of the Atlantic, US (07/04/2015)
- Ontmoeting met Mevr. Mary S. Mittelman, New York University, School of Medicine Research Professor. Haar belangrijkste onderzoeksthema is: Caregiver Counseling & Support Intervention
- Onthaal van Fukuoka Prefectural Association of Certified Care Workers (Japan) (20/03/2015)
- Onthaal van Japanse delegatie (11/09/2015)
- Telefonisch interview voor Mental Health Foundation London
- Onthaal docenten Sociale Hogeschool Praag verwezen door Arteveldehogeschool Gent (23/11/2015)

- Onthaal van de organisatie Regain, France <http://www.regain-coordination.fr> (22/09/2015)
- Onthaal van de familie Okada, Japan (05-06/05/2015)
- Studiereis Japan 02-09/12/2015
- Cliënten van Foton maakten een studiereis naar Vancouver, Canada en vertegenwoordigden er Foton. Zij hadden o.a. contact met dhr. Marc Wortmann, CEO van ADI (Alzheimer's Disease International).

Naar aanleiding van de toenemende internationale interesse uit het buitenland groeide de idee om een internationale Foton-Circle op te richten, een beweging van organisaties en individuen die zich laten inspireren door het Fotonmodel.

De organisatie van Mevrouw Okada uit Japan is de eerste organisatie die toetreedt. Dat net Japan inspiratie bij Foton zoekt, is een belangrijke erkenning. Japan is immers het land dat omwille van zijn demografische situatie het sterkst geconfronteerd wordt met de dementieproblematiek (momenteel ca. 4,6 miljoen inwoners met dementie).

7. Sensibilisering en beeldvorming

7.1 Samen voor een dementievriendelijk Brugge

Doel:

De thematiek dementie laten infiltreren in het stadsweefsel. Bevorderen dat zoveel mogelijk actoren in Brugge zich inzetten om mensen met dementie en hun omgeving te ondersteunen.

Genuanceerde beeldvorming realiseren. Inclusie van mensen met dementie helpen realiseren.

Website 'Samen voor een dementievriendelijk Brugge!'

<http://www.dementievriendelijkbrugge.be>

De website die in afspraak met de stad ontwikkeld en beheerd wordt door Familiezorg West-Vlaanderen vzw is uitgegroeid tot een van de belangrijkste communicatiemiddelen van de actie. De site werd bij benadering 36.600 maal bezocht.

Solidariteitslogo

Een knoop in je zakdoek leggen om iets niet te vergeten. Iedereen doet het. Niet alleen mensen met dementie. Precies daarom kozen we deze afbeelding als symbool voor een dementievriendelijk Brugge. Handelaars, winkeliers, de dienstensector, de cultuursector en horeca-uitbaters worden uitgenodigd om de raamsticker van de geknoopte zakdoek in hun zaak aan te brengen als teken van solidari-

kend hoe de stadsgidsen hierbij op gepaste wijze kunnen gecoacht worden. Dit wordt mee opgenomen in het jaaractieplan 2016.

7.2 Andere sensibiliserende activiteiten

Ontmoetingsdag jongdementie, Oostende, 28 nov 2015

Dwars door Brugge 10 mei 2015 - Sponsorloop voor Foton, in samenwerking met Alzheimer Liga Vlaanderen en ECD Sophia

7.3 Medewerking aan publicaties

Publicaties in samenwerking met Foton

- Een bevoorrechte getuige. Interview met Hilde Delameilleure, consulente regionaal Expertisecentrum Dementie Foton en thuisbegeleidingsdienst dementie
In: Brood & bomen: dementie uitgelicht / Du Meunier, Eric; Goedemé, Hugo – Berchem: EPO, 2015. – 201 p.: ill. – SBN 978-94-6267-028-0. P. 117-121.
- Dementiewijzer: een waaier vol antwoorden rond dementie: communicatietips voor een aangenaam contact met mensen met dementie. – SEL Noord-West-Vl., Stad Brugge, Expertisecentrum Dementie Foton, Overlegplatform Dementie Noord West-Vl., 2015 (2de ed).
- Dementiewijzer: een waaier vol antwoorden rond dementie: communicatietips / Overlegplatforms Dementie West-Vlaanderen, West-Vlaamse Samenwerkingsinitiatieven Eerstelijnsgezondheidszorg (SEL), Expertisecentra Dementie Foton(Brugge) en Sophia (Kortrijk), Provincie West-Vlaanderen. – 2015.

8. Signaalfunctie

Doel:

Het regionaal expertisecentrum vervult in samenwerking en afstemming met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw een signaalfunctie ten aanzien van de diverse overheden, besluitvormers en beleidsmakers en de media teneinde trends, ontwikkelingen en knelpunten te duiden, te interpreteren en te expliciteren in verband met de zorg voor en begeleiding van de persoon met dementie en zijn omgeving.

- Vanuit ons intens contact met de noden van mantelzorgers achten wij het noodzakelijk dat er een uitbouw komt van *thuisbegeleiding met gespecialiseerde dementieconsulenten*. Dit willen we bepleiten in samenwerking met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en andere actoren.
- Vanuit onze contacten met het zorgveld merken wij dat het een meerwaarde zou betekenen als ook in de thuiszorg referentiepersonen dementie hun plaats en financiering zouden krijgen. Dit willen we bepleiten in samenwerking met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en andere actoren.

Meander

expertisecentrum dementie provincie Oost-Vlaanderen
zorgregio's Sint-Niklaas en Aalst

Kerkstraat 115 | 9200 Dendermonde | t 052 26 28 23 | meander@dementie.be

Interne organisatie

Directie

Katrien Aerts: secretaris OCMW Dendermonde

Consulenten en medewerkers

Annemie Van Neck: ergotherapeute.

Werkt 4/5 in ECD Meander tot 31/03/15 (pensioen vanaf 1/04/15)

Tanja Everaert: verpleegkundige, contextueel hulpverlener, DCM gebruiker

Werkt 4/5 in ECD Meander

Leentje Vanderniepen: ergotherapeute, master in de gerontologie

Werkt 1/2 bij ECD Meander tot 31/03/15

Fulltime vanaf 1/04/15

Jonas Keppens: ½ administratief medewerker in kader van sociale tewerkstelling vanaf 1/04/15

Liesbet Adriaensens: orthopedagoog, 1/5 administratief medewerker vanaf 1/08/15

Vrijwilligers

Pauwels André: helpt bij administratieve taken, houdt het documentatiecentrum bij.

De bestaande tentoonstelling van ECD Meander en de werkgroep PC Aalst "Dementie uit de mist" werd vernieuwd (zie p.61).

Strategische doelstelling 1

Afstemming met Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw en de andere regionale Expertisecentra dementie.

- Op Vlaams niveau:
 - Raad van bestuur
 - Coördinatieoverleg
 - VTO
 - Medewerkersoverleg/expertenoverleg
- Op regionaal niveau:
 - Samenwerking in Oost-Vlaanderen met ECD Paradox
 - Doorverwijzing naar regionaal ECD

Deelname aan de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur werd opgevolgd door de beleidsverantwoordelijke Katrien Aerts, secretaris OCMW Dendermonde

Deelname aan het Coördinatieoverleg

Het coördinatieoverleg werd tot 1/04/15 opgevolgd door Annemie Van Neck. Vanaf 1/04/15 heeft Tanja Everaert dit opgevolgd.

Deelname aan het VTO-overleg

Tot 1/06/2015 volgde Tanja Everaert en Leentje Vanderwiepen het VTO-overleg samen op. Vanaf 1/06/2015 heeft Leentje dit overgenomen.

Deelname aan het medewerkers-/expertenoverleg

Alle medewerkers namen deel aan het medewerkers/experten overleg alsook aan de tweedaagse in 2015

Ontwikkelen van een dementienetwerk in Oost-Vlaanderen samen met ECD Paradox

Driemaandelijks hebben we een overleg met de collega's van ECD Paradox gehad om de werking op provinciaal niveau af te stemmen.

Met steun van het provinciebestuur organiseerden we samen met ECD Paradox in september 2015 een symposium voor huisartsen met als thema: 'Palliatieve zorg bij personen met dementie'.

Doorverwijzing naar regionaal ECD

Wanneer er een hulpvraag bij ons terecht kwam die bedoeld was voor een andere regio hebben wij doorverwezen naar het ECD in kwestie.

Strategische doelstelling 2

Verspreiding van wetenschappelijke expertise en innovatie

Expertise verwerven en bundelen door:

- Deelname aan studiedagen en congressen
- Tekstueel en audiovisueel materiaal verzamelen, ordenen en desgevallend aanmaken.
- Signaleren en aanbrengen van onderzoeksthema's
- Breed verkennen van ontwikkelingen via het opvolgen van nationale en internationale literatuur
- 2x per jaar een eigen nieuwsbrief publiceren
- Opbouwen en onderhouden van nauwe contacten en samenwerkingsverbanden met o.a. hogescholen, palliatieve netwerken...
- Studenten begeleiden
- Kennisversterking van professionele hulpverleners

De consultants van ECD Meander namen deel aan volgende studiedagen of congressen:

- 2-jarige opleiding coachen van individuen en groepen (VSPW Gent) (Tanja)
- Zomer tweedaagse intervisie geven (Federatie Palliatieve zorg Vlaanderen) (Leentje)
- Train-de-trainer basiszorgverlener (Leentje)
- Tweedaagse ECD Vlaanderen, Leuven (beiden)
- 4-daagse introductie contextueel handelen en denken (Leentje)
- Train-de-trainer dementiekundige basiszorgverlener ziekenfondsen, Brussel (Tanja)
- Frontotemporale dementie, Leuven (Leentje)
- Inspiratiedag dementievriendelijke leefomgeving, Brugge (beiden)
- Inspiratiedag ouderen en thuiszorg, Gent (Leentje)
- Studiedag Kernkwadranten, Daniel Ofman, St-Niklaas (beiden)
- Studiedag dementie AZ Nikolaas (Tanja)
- Waar geen wil is, is geen weg, VUB, Brussel (Leentje)
- Train-de-trainer zorgverlener in complexe situaties (Leentje)
- Studiedag OPD Noord-West Vlaanderen (Tanja)
- 15 jaar geheugenkliniek AZ St-Jan Brugge (beiden)
- Studiedag vermaatschappelijking van de zorg (Leentje)
- Reflectietool, samen de mens zien (beiden)

Ontwikkelen van een documentatiestrategie

- Aankoop van recente literatuur (vb omtrent nieuwe wetgeving juridische bescherming kwetsbaren)
- Aankoop en download van beeldmateriaal
- Aanmaak van PowerPointpresentaties omtrent verschillende thema's (zie ook de vormingspakketten in actie 3)

- Ordenen van de verworven materialen zodat deze eenvoudig te raadplegen zijn en toegankelijk worden gemaakt voor alle gebruikers. Van vele nieuwe boeken werd ook een samenvatting gemaakt door onze vrijwilliger. Deze samenvattingen werden op vraag ook ter beschikking gesteld.
- Professionelen en mantelzorgers werden op een vlotte manier via de website www.dementie.be en de BIDOC catalogus toegelid naar relevante documentatie.

Signaleren en aanbrengen van onderzoeksthema's

Vanuit de werking van ECD Meander werden thema's ter onderzoek of uitdieping doorgegeven aan ECD Vlaanderen. De samenwerking met dienstenchequebedrijven en hoe wij deze als partner in de zorg voor mensen met dementie kunnen bereiken was een thema dat als relevant werd aangegeven door ECD Meander.

Breed verkennen van ontwikkelingen via het opvolgen van nationale en internationale literatuur

ECD Meander is geabonneerd op verschillende tijdschriften en nieuwsbrieven van partnerorganisaties. Alle nationale en internationale vakliteratuur die ons aangereikt werd door ECD Vlaanderen, werd doorgenomen.

Versturen van een nieuwsbrief

We engageerden ons om 2 x / jaar een nieuwsbrief te versturen naar alle formele en informele hulpverleners in de brede zorgsector.

Opbouwen en onderhouden van nauwe contacten en samenwerkingsverbanden met o.a. hogescholen, palliatief netwerk om kennisoverdracht te optimaliseren

- Een medewerker van ECD Meander heeft actief geparticipeerd aan de opleidingsadviesraad van de Arteveldehogeschool. Deze adviesraad kwam 3 x / jaar samen en heeft de bedoeling om het aanbod binnen de opleiding ergotherapie te toetsen aan de gangbare praktijken binnen de ouderenzorg en de zorg voor personen met dementie.
- Regelmatig waren we als gastdocent spreker in verschillende opleidingen: ASO (St. Jozef College Aalst), TSO (VHTI Dendermonde) en hogescholen (HUB, KAHO)
- Het samenwerkingsverband met het palliatieve netwerk dat startte in 2013 werd ook verder gecontinueerd voor de regio Dendermonde/Aalst/Ninove. We organiseerden in 2015 2 fora voor de referentiepersonen dementie en palliatieve zorg, directies en CRA van de WZC's.

Studenten begeleiden

In ECD Meander deelt graag expertise omtrent dementie. We gaven studenten ondersteuning in het finaliseren van bachelor proeven, eindwerken of studieprojecten. Op vraag van hogescholen hebben wij als externe lezer eindwerken beoordeeld en als jurylid gezeteld binnen een examencommissie.

Kennisversterking van professionele hulpverleners

Meander engageerde zich om casussen te bespreken in het kader van de werking als dementie-expert met de bedoeling professionele hulpverleners te versterken. De dementie expert was aanwezig op verschillende zorgoverleg momenten.

Strategische doelstelling 3 **Deskundigheidsbevordering**

Deskundigheidsbevordering van professionele hulpverleners:

- Opleiding referentiepersoon
- Vormingen op maat
- Algemeen vormingsaanbod
- Dialogen
- Terugkomdagen referentiepersoon dementie
- Persoonsgerichte zorg
- Zorg voor het levenseinde
- Symposium huisartsen
- DCM
- Opleidingstraject VZW Zorgsaam
- Trainer voor basiszorgverleners
- Trainer voor basiszorgverleners in complexe situaties

Deskundigheidsbevordering mantelzorgers:

- Individuele informatieverstrekking aan mantelzorgers
- Praatcafés

Deskundigheidsbevordering vrijwilligers:

- Intervisie voor buddy's

Deskundigheidsbevordering van professionelen

Mede organiseren van de opleiding tot referentiepersoon

In 2015 ging de opleiding referentiepersoon dementie voor de provincie Oost-Vlaanderen, door in Dendermonde. Een medewerker was voor de volledige duur van de opleiding aanwezig (11 dagen). Bepaalde thema's (beleving, moeilijk hanteerbaar gedrag, zinvolle activiteiten, beleving van familie) werden ook buiten de grenzen van

onze regio, door de consulentes van ECD Meander gegeven.

Een consulente nam via VTO overleg (8x/jaar) deel aan de opmaak en organisatie van deze opleiding.

Vormingen op maat

ECD Meander organiseerde op vraag vormingen op maat van verschillende organisaties en doelpubliek.

- VZW ZorgSaam – actieve partner in het samenstellen van een vormingspakket op maat.
- CM Vlaanderen – Samenstellen van een vorming voor indicatiestellers.
- Familiehulp Aalst – Vorming voor maatschappelijk werkers en poetshulpen.

Algemeen vormingsaanbod

ECD Meander ontwikkelde algemene vormingspakketten rond volgende thema's:

- Wat is dementie?
- Communicatie: De juiste toon vinden in het omgaan met mensen met dementie.
- Grenzen en mogelijkheden van medicatie
- Omgaan met gedrag- en stemmingsstoornissen
- Stilstaan bij zinvolle activiteiten/zinvolle dagbesteding
- 'Samenwonen' met mensen met dementie
- Kiezen tussen residentiële zorg en thuiszorg
- 'Het woord voorbij', snoezelen met mensen met dementie
- Aangeraakt en geraakt door geuren
- Omgaan met familie vanuit het contextuele denkkader
- dementie en palliatieve zorg
- Reminiscentie
- Dementie, een vlag die vele ladingen dekt
- Psychische en emotionele belasting in de zorg voor personen met dementie
- Haal meer uit je bezoek
- Kritische families hebben (on)gelijk!
- Onderdompeling in de wereld van dementie en 3 daagse training in het omgaan met mensen met dementie
- Werken volgens de principes van persoonsgerichte zorg.

Organiseren van dialogen

Tussen maart en november organiseerden we 4 dialogen rond dementie. De dialogen zijn korte vormingsmomenten over de middag (2 uur) waarbij na een inleiding de deelnemers actief ideeën uitwisselen.

De thema's in 2015 waren:

12/03/2015: Het effect van institutionalisering

04/06/2015: Wat is goede zorg voor personen met dementie?

24/09/2015: De invloed van omgevingsprikkels bij personen met dementie.

03/12/2015: Zorgen bij dementie: boeiend of vermoeiend?

Er werd hierbij gebruik gemaakt van verschillende methodieken om de discussie te begeleiden.

Er waren maximaal 25 deelnemers toegelaten.

Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie

In 2015 vervolgden we de terugkomdag die gestart waren in 2014 met de volgende thema's nog op de programmatie:

• Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie basis

- DAG 3 27/03/15: "Met de rug tegen de muur" – Omgaan met (on)macht
- DAG 4 29/05/15: "Aan de slag met 'Pluk de dag' en andere vormingsmethodieken"

Ten gevolge van de grote belangstelling werd de groep in de namiddag voor supervisie opgesplitst

• Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie gevorderden

- DAG 3 24/04/15: Met je team op weg
 - DAG 4 19/06/15: Atypische vormen van dementie.
- Ook in 2015 werden in het najaar opnieuw de terugkomdagen voor referentiepersonen dementie georganiseerd. Voor het eerst vonden er 3 reeksen plaats.

- **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie basis**
 - DAG 1 18/09/15: “Waarheid durven of doen” – uitwisseling over het eigen functioneren als referentiepersoon dementie.
 - DAG 2 13/11/15: “Kritische families hebben (on)gelijk!” – Het communiceren met assertieve families
- **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie gevorderden**
 - DAG 1 25/09/15: Architectuur en dementie: Hoe kan de omgeving effect hebben op het welbevinden van de bewoner.
 - DAG 2 20/11: Palliatieve zorg
- **Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie gevorderden II**
 - DAG19/10/15: communicatiestrategieën en overleg (tussen team/leidinggevend/artsen)
 - DAG 2 27/11/15: projectwerking/methodisch werken

Op de terugkomdagen werd in de voormiddag een theoretisch handvat aangereikt en bevatte de namiddag supervisie aan de hand van casuïstiek met betrekking tot het thema van die dag en de theorie die in de voormiddag werd aangereikt.

Persoonsgerichte zorg

ECD Meander en Anahata vzw ontwierpen samen het concept van een tweedaagse vorming omtrent persoonsgerichte zorg. De vzw Zoete Nood Gods organiseerde deze vorming in service. Via ECD Vlaanderen werd de tweedaagse 1 keer aangeboden in open aanbod te Malle.

Zorg voor het levenseinde

Dementie is een degeneratieve ziekte waarbij de kans zeer groot is dat men in de loop van het ziekteproces in een palliatieve fase terechtkomt.

In dit stadium zijn zowel dementiezorg als palliatieve zorg vereist. Een efficiënte samenwerking tussen beide expertises biedt zorg op maat aan de persoon met dementie en zijn omgeving. Vanuit deze visie is een samenwerking ontstaan tussen het Netwerk Palliatieve Zorg en het Expertisecentrum Meander waarbij sensibilisatie en deskundigheidsbevordering belangrijke pijlers zijn.

Beide organisaties hebben samen volgende vormingspakketten ontwikkeld en ook aangeboden aan andere regionale expertisecentra:

- Kantelmoment: dementie/palliatieve zorg cfr Reisbergschaal (30')
- Pijnobservatie
- Invullen wilsverklaring

Symposium huisartsen

Op 26 september organiseerden we in samenwerking met ECD Paradox en met het provinciebestuur voor de vierde maal een symposium voor huisartsen. Het thema was: “Vroegtijdige zorgplanning en palliatieve zorg”. In confrontatie met dementie krijgen huisartsen te maken met een zeer brede problematiek. Vroegtijdige zorgplanning en palliatieve zorg voor de persoon met dementie zijn onderwerpen waarin de huisarts een steeds belangrijkere rol gaat spelen. Het was dan ook wenselijk en noodzakelijk om huisartsen hierover op een correcte manier te informeren.

Gebruik maken van de DCM methodiek

Een medewerker is advanced user DCM. Binnen de eigen voorziening van het OCMW Dendermonde loopt nog steeds het project DCM. Op vraag van verschillende organisaties mapte een medewerker mee met Hilde Vermeiren van DCM Vlaanderen. Dit met de bedoeling om ook na de mapping organisaties verder te begeleiden in kwaliteitsvolle zorg. Een project in de dagopvang van OCMW Beveren werd verder gefinaliseerd in 2015.

Deskundigheid bevorderen van de mantelzorger

Praatcafé dementie

De Praatcafés Dementie zijn de plaats bij uitstek om de deskundigheid en de weerbaarheid van mantelzorgers te verhogen. Door deelname aan de stuurgroepen, faciliteerde ECD Meander de praatcafés van Geraardsbergen, Aalst, Dendermonde en Waasland. ECD Meander deed voorstellen betreffende thema's, bracht sprekers aan en trad ook zelf als spreker op.

ECD Meander coördineerde samen met ECD Paradox de verschillende praatcafés in Oost-Vlaanderen, waardoor de verschillende stuurgroepen uit elkaars ervaring leerde, hun werking stroomlijnden en in de mogelijkheid waren om praktische taken zoals drukwerk te groeperen. De data van de praatcafés binnen onze regio werden door de ECD Meander op de website van ECD Vlaanderen geplaatst.

Individuele informatieverstrekking aan mantelzorgers op vraag

Hoofdzakelijk via doorverwijzing kwamen mantelzorgers bij ons terecht. In kader van het transitieplan ‘dementiekundige basiszorg in het natuurlijk thuismilieu’ maakten we de zorgvrager duidelijk van welke kanalen hij gebruik kon maken voor verdere begeleiding. Ook de doorverwijzer brachten we op de hoogte van het getrapte systeem zoals beschreven in het transitieplan.

Deskundigheidsbevordering van vrijwilligers

Intervisie voor buddy's

Binnen het project Dementievriendelijk Dendermonde werd er gewerkt met vrijwillige buddy's. De buddy's ontmoetten elkaar in een vorming/interviewmoment. Deze ontmoetingen gingen door in de Lokale Dienstencentra. De thema's in 2015 waren:

17/03/15: rol van een buddy

15/12/15: dementie, je zal er maar voor staan

In 2015 gaven wij in totaal 524 uur vorming, ongeacht het doelpubliek.

Strategische doelstelling 4

Sensibilisering en uitbouw communicatie

- Samenwerking geheugenrevalidatie
- Ontmoetingsgroep
- Dementievriendelijke gemeenten
- Vermissingsproject
- Samenwerking Palliatief Netwerk
- Samenwerking zorgketen AZ Nikolaas
- Overlegplatform Dementie (Waasland/ Aalst)
- Ontwikkelen van eigen tool ter ondersteuning van professionals en mantelzorgers
- Symposium: 'hoe kleinschalig wonen introduceren in de bestaande grootschaligheid van een wzc'
- Project Kunst en dementie

Samenwerking geheugenrevalidatie

ECD Meander werkt nauw samen met de geheugenrevalidatie van het AZ St-Blasius. Ter versterking van het team van de geheugenrevalidatie waren er regelmatig casusbesprekingen. Er werd dan aan de hand van de sociale kaart en in aanwezigheid van de mantelzorger bekeken welke ondersteuning er verder nodig en mogelijk was.

Dit contact was ook een kans om in kader van het transitieplan mantelzorgers toe te leiden naar psycho-educatie.

Ontmoetingsgroep

Het concept van de ontmoetingsgroep voor personen met beginnende dementie werd in 2015 verder opgenomen. Via de ontmoetingsgroep sensibiliseerden we de deelnemers en probeerden we hun veerkracht te erkennen en te versterken. De sterkte van deze groep zat vooral in de erkenning en ondersteuning die de deelnemers aan elkaar gaven. De ontmoetingsgroep is in 2015 10 x doorgegaan.

Dementievriendelijke gemeenten

Dendermonde kreeg van de Koning Boudewijnstichting in 2009 een erkenning voor het ingediende project: Dendermonde, dementievriendelijke stad. Dit project wou in de eerste plaats dementie bespreekbaar maken binnen de samenleving. Om op te vangen dat personen met dementie soms geruisloos uit het verenigingsleven stappen en onopvallend geïsoleerd raken, beoogde het project verschillende acties:

- Ondersteuning van de persoon met dementie door de buddywerking
- Najaar 2015: werken aan een dementievriendelijke wandeling doorheen de stad Dendermonde en in samenwerking met de plaatselijke horeca en stadsdiensten. Feestelijke inhuldiging op 1 april 2017.
- De scholenkoffer met objecten om dementie bespreekbaar te maken bij 12 jarigen blijft nog steeds ter beschikking om uitgeleend te worden aan lagere scholen.
- ECD Meander faciliteerde een contactkoor. Het koor repeteerde 2 x per maand en mocht rekenen op enthousiaste zangers, bewoners en familieleden van WZC Aymonshof, WZC Huize Mariatroot en enkele zangers die nog thuis woonden. Vanaf 1/04 begeleidde onze vrije vormingsmedewerker het koor. Het koor is vanaf 1/05 1x/maand doorgegaan.
- Het project dementievriendelijke stad Sint-Niklaas liep nog steeds verder. In 2015 werd er vooral opgevolgd wat er in 2014 werd gerealiseerd:
 1. Evaluatie themapakketten dementie en boeken-coach dementie
 2. Stand van zaken leesproject bib
 3. PR 'Dementie, je staat er niet alleen voor' en dementiewijzers
 4. Drukken en verdelen van placemats als sensibiliserende actie.
- In de gemeente Zele werd er gestart met een werkgroep 'dementievriendelijk Zele'. ECD Meander heeft advies gegeven aan de seniorenraad over de verschillende mogelijke te realiseren projecten. Daarnaast heeft ECD Meander aan de hand van een voordracht de meerwaarde via een overleg met de zorgsector van de regio, geduid. ECD Meander zal het project verder ondersteunen.

Vermissingsproject

Binnen onze zorgregio's zijn verschillende politiezones het Hekla vermissingsprotocol aan het integreren. In 2015 heeft de politiezone Temse/Kruibeke en Hamme/Waasmunster het instrument geïntegreerd voor zowel residentiële bewoners als voor thuiswonende personen met dementie.

In de politiezone Sint-Niklaas ondernam men stappen om het instrument uit te breiden naar de thuiszorg. ECD Meander hielp mee bij de dossieropbouw en bij de actieplanning.

Samenwerking Palliatief Netwerk

De samenwerking met het palliatief netwerk zoals reeds beschreven in art. 3.1.8 had ook een sensibiliserend effect. Via studienamiddagen voor CRA artsen en directies van WZC werd ook deze doelgroep gesensibiliseerd voor de specifieke problematiek van palliatie en dementie. Aan de hand van supervisie tussen referentiepersonen palliatieve zorg en referentiepersonen dementie trachtte we beide expertises met elkaar te verbinden.

OPD

ECD Meander ondersteunde binnen SEL Waasland en binnen SEL Aalst het OPD.

In SEL Waasland werd er 3x per jaar een stuurgroep vergadering georganiseerd. In het voorjaar ging er een ook studienamiddag 'dementie je staat er niet alleen voor' door met als doelstelling het OPD en de sociale kaart binnen die regio kenbaar te maken.

Dze namiddag ging door in WZC De Spoele, we mochten 150 deelnemers verwelkomen.

Binnen SEL Aalst wou het OPD werken met regionale thema's:

- zorgpad in de regio Dendermonde
- sociale kaart voor mensen met dementie regio Aalst
- brochure 'dementie je staat er niet alleen voor' in de

regio Geraardsbergen/Ninove.
ECD Meander participeerde in alle werkgroepen.

Verspreiding van eigen tool voor professionals en mantelzorgers

De tool die in 2014 door ECD Meander werd ontwikkeld werd in 2015 verder verspreid onder mantelzorgers en professionals.

Tool voor professionals en mantelzorgers

Project kunst en dementie

In navolging van het project te Aalst in 2014 werd de bestaande tentoonstelling van ECD Meander en de werkgroep PC Aalst "Dementie uit de mist" vernieuwd en werd ze vanaf september terug uitgeleend. ECD Meander zorgde daarbij voor de aankoop van nieuwe panelen.

In het voorjaar van 2015 werd de tentoonstelling in een nieuw jasje gestoken. Hiervoor werd gebruik gemaakt van foto's die verschillende fotografen maakten onder impuls van het kunstproject dat in 2014 plaats vond in verschillende woon- en zorgcentra. De tentoonstelling werd in het najaar van 2015, 4 keer uitgeleend.

Dementie uit de mist

Strategische doelstelling 5

Informatieverspreiding- en adviesverlening

- Beperkte bib
- Nieuwsbrief
- Dialogen
- Discussieforum RIZIV
- Discussieforum referentiepersonen in de thuiszorg
- Zorgoverleg
- Telefonische permanentie
- Website
- Facebook pagina
- Drukwerk in nieuwe huisstijl
- Adviesgesprekken dementievriendelijke inrichting

Installatie van een aankoopbeleid i.v.m. de beperkte bibliotheek

ECD Meander beschikt over een beperkte bibliotheek. In 2015 werd de bibliotheek in beperkte mate aangevuld met nieuwe boeken die aansluiten bij eerder gekregen hulpvragen, geboden vormen, of actuele thema's.

Nieuwsbrief

Zie ook bovenstaande.

Denkdag

In het najaar 2015 organiseerden wij opnieuw een denkdag. Het doel van deze denkdag was om onze huidige werking af te toetsen bij mensen uit de praktijk. Wij wilden hiermee een 20 à 30 mensen bereiken en via een gerichte methodiek onze werking en opdracht zoals geformuleerd in het decreet, af toetsen. We hebben de geformuleerde verwachtingen ten aanzien van onze werking vertaald naar strategische doelstellingen en die werden opgenomen in ons actieplan 2016.

Dialogen

Zie bovenstaande.

Discussieforum referentiepersonen met RIZIV mandaat

Met dit discussieforum bood ECD Meander in samenwerking met ECD Paradox een platform aan voor referentiepersonen dementie met een RIZIV – erkenning. Zij konden elkaar hier ontmoeten in een supervisiegesprek met de bedoeling hun functieprofiel te concretiseren en mogelijks bij te sturen. In 2015 organiseerden we een bijeenkomst in het voorjaar. Op 12/06/15 hebben we adhv de GPS methode stil gestaan bij de vraag:

Hoe creëer je een discipline overschrijdend draagvlak binnen de functie van referentiepersoon dementie?" We boden volgende 6 thema's ter brainstorm aan:

- Hoe omgaan met de verschillende voorkomende ziektebeelden naast of in combinatie met dementie
- Extramuraal samenwerken met andere organisaties (informatie overdracht)
- Gewijzigde CRA wetgeving
- Familie
- Belevingsgerichte zorg
- Ondersteunen van collega's/team. Hoe aandacht hebben voor hun noden?

Discussieforum referentiepersonen in de thuiszorg

In samenwerking met ECD Paradox hebben we ook een forum aangeboden voor de referentiepersonen in de thuiszorg. De eerste maal hebben we vooral afgetoetst welke noden en behoeften er bij de referentiepersonen in de thuiszorg leven en wat hun verwachtingen naar het ECD zijn.

Het eerste forum vond plaats op 17/11/15 in Dendermonde.

Zorgoverleg

Op vraag van de zorgcoördinatoren van organisaties en voorzieningen was een medewerker van ECD Meander als dementie-expert regelmatig aanwezig op een zorgoverleg. Hierbij probeerden wij als externe expert een ander licht te laten schijnen op bepaalde situaties om vanuit onze expertise adviezen te formuleren voor het zorgpersoneel.

Telefonische permanentie

Naar aanleiding van het transitieplan zorgden de medewerkers voor een telefonische permanentie ieder weekdag van 8u30 tot 17u.

Website

In 2015 werd in kader van de nieuwe huisstijl de website vernieuwd. ECD Meander heeft op de website van www.dementie.be een eigen pagina gecreëerd waarin een onderscheid in het aanbod werd gemaakt tussen:

- personen met dementie
- mantelzorgers

- professionelen
- artsen
- studenten

Facebook-pagina

ECD Meander heeft een Facebook-profiel opgemaakt. Aan de hand van dit profiel werden er verschillende activiteiten aangekondigd. Op deze manier konden we het voorbije jaar onze werking extra in de kijker zetten en zo laagdrempelig informatie verspreiden

Drukwerk nieuwe huisstijl

In 2015 werd de huisstijl van alle regionale ECD's en ECD Vlaanderen op elkaar afgestemd.

In het najaar hebben we ingezet op extra bekendmaking van ECD Meander en het uitdragen van ons nieuwe logo. Via zoveel mogelijk kanalen wilden we mensen onze werking kenbaar maken.

Adviesgesprekken dementievriendelijke inrichting

Eén van de medewerkers van ECD Meander volgde een opleiding interieurinrichter. Door deze inzichten en kennis te koppelen aan de principes van dementievriendelijke inrichting en architectuur is het de bedoeling om zich in de toekomst verder verdiepen in dit thema en hier een groter engagement in op te nemen. WZC's of andere organisaties die nadachten over het dementievriendelijk maken van een afdeling/ruimte konden een adviesgesprek aanvragen. In maart 2015 vond een gesprek plaats met OCMW St-Niklaas.

Strategische doelstelling 6

Signaalfunctie

- Lerend netwerk VWSG
- Partnerschap met patiëntenorganisaties
- Deelname stuurgroep OCMW St-Niklaas
- Stuurgroep Meander

Actieve deelname aan het lerend netwerk VWSG

Via het genereren van ideeën nam een medewerker, in het kader van dementievriendelijke gemeente, deel aan het Lerend Netwerk georganiseerd door VWSG.

Partnerschap met patiëntenorganisaties

Een medewerker van ECD Meander nam deel aan de stuurgroep van de Alzheimer Liga regio Dendermonde. Er was een gepaste toeleiding van hulpvragen die binnenkwamen bij ECD Meander naar de familiegroepen in de betreffende regio.

Deelname stuurgroep OCMW St-Niklaas

ECD Meander had een adviserende rol en gaf advies in de stuurgroep dementie van het OCMW van Sint-Niklaas. Deze stuurgroep omvat zowel de hulpverlening residentiële als de thuiszorg. In 2015 werd er vooral geïnvesteerd in het ontwikkelen van een dementievriendelijke visie.

Aftoetsen van de eigen werking

ECD Meander toetste zijn eigen werking af via een stuurgroep. Deze stuurgroep beoogde een wisselwerking met mensen uit het werkveld en heeft een vaste plaats binnen onze werking. De stuurgroep is 2x doorgegaan in 2015.

Memo

**expertisecentrum dementie provincie Vlaams-Brabant
zorgregio's Brussel en Leuven**

Wingerdstraat 14 – 3000 Leuven | t 016 50 29 06 – f 016 20 44 45

Molenhofstraat 31 – 1670 Pepingen-Heikruis | t 02 398 00 18

memo@dementie.be

Directie

Griet Robberechts en Mark Hautekiet

Medewerkers

Annemie Janssens, consulente, psychologe 50%

Stien Claus, consulente, maatschappelijk werker 50%

Karen Louwet, consulente, psychologe 50% (vanaf maart 2014)

Katja Van Goethem, consulente, communicatiewetenschapper 70% (vanaf september 2014)

Jasmijn Driegelinck, consulente, psychologe 80%

'Wereld van herinnering' (M-museum) maakt kunst toegankelijk voor mensen met dementie en hun mantelzorgers (zie verder p.67).
© Andy Merregaert

Strategische doelstelling 1

Implementatie en uitvoering van het transitieplan

Actie 1.1

Specialistische informatie en adviesverstrekking aan referentiepersonen dementie en dementiekundige basiszorgverleners m.b.t. zorg aan personen met dementie en hun omgeving

- In 2015 **beantwoordde Memo 696 vragen** naar informatie, advies en ondersteuning over diverse aspecten van dementie.
- Uitgezonderd zaterdag, zondag en feestdagen is er alle werkdagen van 9.00u tot 17.00u een **telefonische permanentie** voorzien. Op uitzonderlijke momenten wordt gebruik gemaakt van een antwoordapparaat. Verder is er ook een digitale permanentie verzekerd d.m.v. een algemene mailbox, die elke dag door een medewerker van Memo wordt opgevolgd.
- **Memonews Nieuwsflits:** In 2015 verzond Memo vijf elektronische nieuwsbrieven: in januari, mei, september, november en december. Op die manier informeren we alle professionelen en geïnteresseerden in de provincie blijvend over onze activiteiten. Er schrijven zich steeds meer mensen spontaan in op deze nieuwsbrief. De nieuwsbrief werd in september 2015 in een nieuw kleedje gestoken en dit lokte veel positieve reacties uit.
- **Website www.dementie.be/memo:** Memo heeft een eigen regionale pagina op de website www.dementie.be. Daar kan elke bezoeker meer informatie terugvinden over de lokale vormingen, de praatcafés dementie, het documentatiecentrum, de eigen regionale activiteiten,
- **Nieuwe folder Memo:** Memo wil graag werk maken van een nieuwe folder met informatie over de regionale werking. Op 8 oktober, 15 oktober en 5 november gingen

overlegmomenten door over de inhoud van de folder. Er werd eveneens contact genomen met EDV, die zullen instaan voor het aanleveren van het sjabloon, in de nieuwe huisstijl. Ondertussen werd een voorlopige flyer ontworpen in de nieuwe huisstijl met de gegevens van Memo.

- **Opstarten en uitbouwen van een Overlegplatform Dementie (OPD) in beide arrondissementen van de provincie:** Memo maakte actief werk van de opstart van het OPD en werkte hiervoor nauw samen met de beide SEL's van de provincie (SEL GOAL en SEL Zorgnetwerk Zenneland).
 - Zorgregio Leuven: We kozen er in 2015 voor om jaarlijks één OPD te organiseren in de 3 regio's, overeenkomstig de lokale overlegplatforms. Deze OPD's gingen door op 12 maart in Leuven, 21 april in Aarschot en 11 juni in Tienen. Op regelmatige tijdstippen werd telefonisch overlegd om deze activiteiten samen voor te bereiden en op 1 september vond een evaluatievergadering plaats met SEL GOAL om verbeteringen aan te brengen en het jaarprogramma van 2016 op te stellen.
 - Zorgregio Halle-Vilvoorde: In 2015 werden 3 OPD's georganiseerd voor de gehele regio, telkens op een nieuwe gastlocatie, namelijk op 3 februari in Asse, 9 juni in Liedekerke en op 6 oktober in Londerzeel. Op regelmatige tijdstippen gingen overlegmomenten door met SEL Zorgnetwerk Zenneland: 6 januari, 12 mei en 11 september.
- **Verdere uitbouw documentatiecentrum:** Memo verjongde het aanbod boeken en dvd's van het documentatiecentrum en kocht afgelopen jaar ruim 100 nieuwe werken aan. Je kan nu 341 boeken en 83 dvd's/video's ontfangen. Al het uitleenmateriaal kan je online raadplegen op de website www.dementie.be/memo. In 2015 waren er in totaal 101 bezoekers (57% professionele hulpverleners/ vrijwilligers, 36% docenten en studenten en 8% mantelzorgers) die 195 items (boeken, dvd's, spelmaterialen en banners van 'Vergeet dementie, onthou mens' ontleenden.

Memo nieuwsbrief

Memo website

In 2015 kon Memo rekenen op een vrijwilliger die het documentatiecentrum ondersteuning bood bij ontlening van boeken. Hij maakte tevens op regelmatige basis boekbesprekingen en werkte mee aan de nieuwsbrief.

- **Opvolgen wetenschappelijke artikels** vanuit EDV: Memo heeft toegang tot de dropbox-omgeving van EDV, waarop zowel het digitale documentatiecentrum van EDV als een overzicht van persberichten terug te vinden zijn.

Actie 1.2

Coaching van en overleg met referentiepersonen dementie en/of dementiedeskundige basiszorgverlener

- Via de elektronische nieuwsbrief van Memo en de website dementie.be/memo wordt het **vormingsaanbod van EDV en van Memo naar alle woonzorgactoren in de provincie Vlaams-Brabant bekendgemaakt.**
- **Realisatie van opleiding tot referentiepersoon dementie 2015 in Leuven** onder vaste begeleiding van Memo. De opleiding ging door in Jeugdherberg De Blauwput van Leuven op volgende dagen: 16, 23 en 30 januari, 13 en 27 februari, 6, 20 en 27 maart en 12 juni. Er waren 26 deelnemers. Op 30 april en 11 mei was een medewerker van Memo spreker voor de keuzedag 'Vorming geven over dementie'. Op 8 mei omkaderde Memo de keuzedag 'Woningaanpassing thuis'. De keuzedag 'Comfortzorg' werd eveneens organisatorisch omkaderd door Memo op 19 mei in Leuven.

- Organisatie van de opleiding **'Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie van de provincie Vlaams-Brabant'**: Meer dan 200 professionelen in Vlaams-Brabant zijn reeds opgeleid tot referentiepersoon dementie. Memo vindt het belangrijk om hen te blijven inspireren. Deze reeks van terugkomdagen bestaat uit 4 volledige dagen. In de voormiddag wordt telkens een inhoudelijk thema behandeld, in de namiddag wordt gewerkt aan casuïstiek en methodiek.

Terugkomdagen Referentiepersoon Dementie in de provincie Vlaams-Brabant Programma 2015 -2016

- Dag 1: 'Referentiepersoon dementie: waarheid, durven of doen?' Uitwisseling over het eigen functioneren als referentiepersoon dementie.
- Dag 2: 'Kritische families hebben (on)gelijk?!' Hoe

communiceren met assertieve families?

- Dag 3: 'Met je rug tegen de muur!' Omgaan met (on)macht.
- Dag 4: Aan de slag met 'Pluk de Dag' en andere vormingsmethodieken. Kennismaking met de docu-reeks en toepassing ervan tijdens vormingen. Deze opleiding werd in beide arrondissementen georganiseerd:
- Zorgregio Halle-Vilvoorde: De opleiding ging door op 27 november 2014, 29 januari 2015, 26 maart 2015 en 28 mei 2015 in het gebouw van Kind en Gezin te Brussel. Er waren 15 deelnemers.
- Zorgregio Leuven: De eerste dag van de opleiding ging door op 4 december. De andere dagen zijn gepland op 19 februari, 15 april en 17 juni 2016. Deze opleiding gaat afwisselend door in WZC De Wingerd te Leuven en de jeugdherberg van Leuven. Er zijn 11 deelnemers.

- **Deelname aan de VTO-werkgroep van EDV:** Deze vergaderingen gingen door op 2 maart, 4 mei, 28 september en 16 november.

Actie 1.3

Faciliteren van en bijdrage tot een multidisciplinaire samenwerking ten behoeve van de cliënt en zijn omgeving met gebruik van de sociale kaart

- Aanbieden van de **infobrochure 'Dementie, u staat er niet alleen voor'** ism de provincie Vlaams-Brabant: In december 2014 werd de brochure helemaal geüpdatet en ook aangeboden aan apotheken en alle eerstelijns-werkers.
- **Digitale sociale kaart dementie** ism de provincie: Samen met het ontwikkelen en ter beschikking stellen van de infobrochure 'Dementie, u staat er niet alleen

voor', werd een digitale sociale kaart met alle organisaties en diensten voor personen met dementie uitgewerkt en online gepresenteerd. Het webadres is www.vlaamsbrabant.be/wegwijsdementie. Hier vindt men per arrondissement een overzicht van alle diagnosecentra, diensten voor informatie en ondersteuning, diensten in de thuiszorg en informatie over de residentiële zorg. Men kan eveneens per gemeente opzoeken welke specifieke organisaties, hulpmiddelen, tegemoetkomingen en diensten er zijn. Deze website is een afgeleide van de bestaande sociale kaart van de provincie Vlaams-Brabant en wordt door hen beheerd.

- Uitbouwen van en actief deelnemen aan de OPD's van de zorgregio's in samenwerking met beide SEL's. (Zie verslag Memo, 1.1)
- Andere activiteiten:
 - Bezoek aan OOTT (OpvolgingsTraject Thuiszorg voor kwetsbare ouderen) in St. Pietersziekenhuis Leuven op 20 januari.
 - Bezoek nieuwbouw WZC Remy, Leuven op 7 februari.

Actie 1.4

Eigen deskundigheidsbevordering

- **Volgen van literatuur/wetenschappelijke artikels** verkregen vanuit EDV via dropbox.
- **Deelnemen aan dementie-expertenoverleg georganiseerd door EDV.** Deze overlegmomenten gingen door op 5 mei, 2 oktober en 15 december.
- **Deelname aan het congres 'Langer zelfstandig thuis met dementie'** op 1 oktober in het provinciehuis van Leuven, georganiseerd door EDV, met aansluitend een interne vormingsdag voor alle regionale medewerkers ECD's op 2 oktober in de jeugdherberg van Leuven.
- **Deelnemen aan vormings- en opleidingsprogramma's.** in 2015 volgden de medewerkers van Memo volgende vormingen/opleidingen:
 - 15 januari: Studiedag 'weerbaarheid bij ouderen' in Asse
 - Deelname "Train-de-trainer Dementiekundige basiszorg voor CM" op 26 februari.
 - 12 maart: Vorming massage bij dementie (2u)
 - 7 april : Deelname aan vormingscyclus rond 'het brein' i.s.m. Vormingplus, LDC Wijnveld
 - 17 april: Congres 'Jonge mensen in beweging' – EDE (hele dag)
 - 24 april: REVA-beurs Gent

- 8 mei: 'inleeftoneel' Bad van Marie (WZC Zonnig Huis in Halle)
- 19 mei: Vorming 'Voorafgaande zorgplanning' in WZC Vanderstokken, Pepingen (3u)
- 22 mei: Het alzheimercongres in Ede.
- 2 juli: Werkbezoek Antonius Binnenweg, Laurens te Rotterdam onder begeleiding van casemanager Jongdementie Maria Hoogvliet
- 8 en 9 juli: 2-daags werkbezoek aan AOC De Pijp, ontmoetingscentrum en dagbesteding voor mensen met dementie en het Odensehuis in Amsterdam
- 11 september: Voordracht Eric Scherder, 'Beweging en dementie' Stadsschouwburg Leuven (1u).
- 17 september: Train-de-trainer 'dementiekundige basiszorg', Zorg verlenen bij mensen met dementie thuis. 6u vorming. In JHB, Leuven.
- Opleiding "Groep als begeleidingscontext" Interactie-Academie Antwerpen: 30 september, 14 en 28 oktober en 25 november.
- Vierdaagse opleiding 'initiatie in systeemtheoretisch denken' in Antwerpen: 29 oktober, 12 november, 26 november en 10 december.
- 23 november: Vorming TTT reflectietool 'Samen de mens zien' in Antwerpen. (3u)

- Bijzondere aandacht voor de thuiszorg: In onze dagelijkse werking zijn we beschikbaar voor mantelzorgers (telefonisch of op afspraak). We doen geen huisbezoeken, maar op aanvraag nemen we deel aan overlegmomenten thuis. Tenslotte zijn we ook aanwezig op een aantal beurzen en verlenen we ondersteuning aan familiegroepen van de Alzheimer Liga Vlaanderen.

Actie 1.5

Registratie

- Memo maakt gebruik van een document om alle binnenkomende vragen te registreren.
- Memo maakt maandelijks een activiteitenverslag op. Dit verslag bestaat uit een overzicht van alle geregistreerde vragen en uit een overzicht van alle activiteiten.

Strategische doelstelling 2

Informatieverstrekking en adviesverlening

- **Deelname aan de werkgroepvergaderingen website** van EDV.
- Memo is **medeoprichter van de website** www.jongdementie.info i.s.m. EDV. In 2015 namen we de taak op van het updaten van het luik 'sociale kaart'.

Maandelijks wordt er een update voorzien van de website dementie.be/memo.

- **Verzenden van elektronische nieuwsbrief Memo.** (Zie verslag Memo, 1.1)

- Documentatiecentrum Memo: **Aanschaffen en ter beschikking stellen van (nieuwe) literatuur.** (Zie verslag Memo, 1.1).

- **Digitale en telefonische permanentie** Memo: (Zie verslag Memo, 1.1).

- **Ondersteunen en faciliteren van praatcafés dementie in Vlaams-Brabant:** In 2015 werden op 16 verschillende locaties in onze provincie praatcafés dementie georganiseerd, namelijk in Aarschot, Asse, Diest, Dilbeek, Druivenstreek, Grimbergen/Kapelle-op-den-Bos/Londerzeel/Wolvertem/Meise, Haacht, Heikruis, Holsbeek, Kampenhout, Leuven, Roosdaal, Sint-Pieters-Leeuw, Tielt-Winge, Tienen en Zaventem. Op deze manier vonden er in 2015 in totaal 79 praatcafés dementie plaats, die door Memo werden ondersteund. Daarnaast organiseerde Memo opnieuw vijf praatcafés jongdementie in Leuven, speciaal gericht naar familieleden van personen met jongdementie. Ook een aantal personen met jongdementie zelf namen hier aan deel. Memo organiseert jaarlijks een startvergadering praatcafés dementie. Tijdens deze startvergadering wordt het huidige werkjaar geëvalueerd en wordt een start gemaakt met de planning van het volgende jaarprogramma. De startvergadering wordt voor elk arrondissement afzonderlijk georganiseerd, nl. op 8 oktober (Heikruis) en op 13 oktober (Leuven). Jaarlijks bieden we de organisatoren van de praatcafés enkele train-de-trainer aan rond een bepaald onderwerp. In 2015 was dit:

1. Train-de-trainer “Feel my love” op 16 maart in Leuven
 2. Train-de-trainer “spelmethodeken Ganzenbordspel en Mens-erger-je-niet” op 6 februari in Leuven.
 3. Train-de-trainer “Still Alice” op 17 november in Leuven.
- We bereikten hiermee in totaal een 60-tal deelnemers.

- **Ondersteunen van de familiegroepen van de Alzheimer Liga Vlaanderen:** De verschillende familiegroepen van de Alzheimer Liga Vlaanderen worden bekend gemaakt via de website en de elektronische nieuwsbrief van Memo. De familiegroep regio Pajottenland wordt ook inhoudelijk ondersteund door Memo. Een medewerker van Memo is namelijk lid van de kerngroep en is steeds aanwezig op de bijeenkomsten van de familiegroep. Deze familiegroep komt jaarlijks 6 keer samen in Heikruis, telkens om een ander aspect van dementie

te bespreken. In 2015 gingen deze bijeenkomsten door op 20 januari, 17 maart, 19 mei, 7 juli, 8 september en 24 november. We bereikten 85 familieleden en mantelzorgers.

- **Ondersteunen van de jaarlijkse ontmoetingsdag Jongdementie van de Alzheimer Liga Vlaanderen op 28 november 2015 in Oostende:** Memo is partner bij de organisatie van de vierde ontmoetingsdag voor mensen met jongdementie en hun familieleden. Deze dag ging door op 28 november in Oostende. Ook dit jaar werd het lotgenotencontact tussen de betrokkenen centraal gesteld. Gastheer van de dag was Jan Van Rompaey, peter van de Liga. Lokale initiatieven rond jongdementie werden voorgesteld en Rick de Leeuw modereerde een getuigenis van een koppel waarvan de echtgenoot jongdementie heeft. Deelnemers kregen eveneens nieuwe inzichten rond frontotemporale dementie, gegeven door Professor Dr. Catherine Verfaillie KU Leuven. In de namiddag konden jonge mensen met dementie en hun naasten kiezen uit verschillende ontmoetingsactiviteiten of naar het ontspannende ontmoetingscafé gaan. Het slotwoord was voor Johan Vande Lanotte, Burgemeester van de stad Oostende. Memo bereidde deze dag mee voor op volgende werkvergaderingen: 16 januari (Roeselare), 5 maart (Oostende) en 9 november (Roeselare). Op 28 november zorgde Memo voor de begeleiding van een activiteit.

- Memo is samen met CM en WZC De Wingerd partner bij het aanbieden van een psycho-educatiepakket mantelzorgers ‘Dementie en nu’ in Leuven. In de 10 bijeenkomsten van ‘Dementie en nu’ doen mantelzorgers kennis en vaardigheden op en krijgen ze de ruimte om met lotgenoten in contact te komen. Deze bijeenkomsten gebeuren in vaste groep van 8 à 12 mantelzorgers van een persoon met (jong)dementie. Deze sessies gingen door op 16 en 30 oktober, 13 en 27 november, 11

december 2015, 8 en 22 januari, 5 en 19 februari, 4 maart 2016. Ook in de zorgregio Halle-Vilvoorde ondersteunt Memo de opstart van een reeks 'Dementie en nu' door de drie regionale dienstencentra. Overlegmomenten gingen door op 28 juli (Halle) en 20 oktober (Liedekerke). Memo Halle-Vilvoorde zorgde eveneens voor de bekendmaking van het pakket 'Dementie en nu', aangeboden door de CM in Liedekerke. Deze sessies gingen door op 16 en 30 oktober, 13 en 27 november, 11 december 2015, 8 en 22 januari, 5 en 19 februari, 4 maart 2016.

- **Memo is, samen met WZC De Wingerd, partner bij de heropstart van de ontmoetingsgroep voor personen met beginnende dementie in Leuven.** Memo nam deel aan voorbereidende overlegmomenten (30/4, 8/6, 13/7, 23/7 20/8 zorgde mee voor de bekendmaking van dit initiatief en bracht kandidaat-deelnemers aan. In 10 bijeenkomsten, die parallel lopen met de psycho-educatiesessies voor mantelzorgers, komen personen met beginnende dementie samen om ervaringen uit te wisselen met lotgenoten. Elke bijeenkomst is opgebouwd op eenzelfde manier: er wordt gestart met een informeel ontvangstmoment, daarna volgt een bewegingssessie met ontspannende oefeningen en ten slotte wordt er afgesloten met een gesprek in groep. Er namen 5 personen met dementie deel aan deze sessies. Enkele quotes van de deelnemers:
 - "Hier heb ik de mogelijkheid om mezelf te zijn."
 - "Het is een veilige omgeving, hier weten ze wat het is."
 - "Ik ervaar begrip."
 - "Er is tijd en ruimte om beter te leren omgaan met de ziekte."

De sessies gingen door vrijdagvoormiddag van 9.30u tot 12.30u op 16 en 30 oktober, 13 en 27 november, 11 december 2015, 8 en 22 januari, 5 en 19 februari, 4 maart 2016.

Strategische doelstelling 3

Deskundigheidsbevordering

Deskundigheidsbevordering in de regio van EDV

Professionelen

- **Uitvoering van opleiding tot referentiepersoon dementie 2015 in Leuven.** (Zie verslag Memo, actie 1.2)
 - Basisdagen opleiding in jeugherberg De Blauwput in Leuven.

- Keuzedag "Vorming geven over dementie" in Leuven op 30 april en 11 mei.
- Keuzedag 'Woningaanpassing thuis' op 8 mei in Leuven.
- Keuzedag 'comfortzorg' op 19 mei in Leuven.

- **Vorbereiding opleiding tot referentiepersoon dementie 2016 in Brussel.**

- Memo was **spreker op studiedag EDV 'Vorming geven over dementie'** op 23 oktober in Dendermonde.

- **Aanbieden van vormingen op vraag van het sociaal fonds (Febi):** In 2015 heeft Memo 5 basisvormingen 'Inzicht in dementie' (1 dag) gegeven en 5 trainingen 'omgaan met dementie' (3.5 dagen). Zo werden 62 professionelen opgeleid met de training 'omgaan met dementie' en 65 professionele medewerkers kregen de basisvorming 'inzicht in dementie'.

- **Aanbieden van vormingen op vraag van het vormingsfonds 'kinderopvang en thuiszorg':** in 2015 heeft Memo 2 basisvormingen (2 x 3.5u) 'Onderdompeling in de wereld van dementie' gegeven voor medewerkers van het OCMW Holsbeek op 19 oktober en 24 november. Zo werden 50 medewerkers opgeleid.

Vormingen in de regio van EDV	Aantal uren gegeven vormingen
Opleiding referentiepersoon	72u
Studiedag EDV 'vorming geven over dementie'	6u
Febi	157u
Vormingsfonds 'kinderopvang en thuiszorg'	7u
Totaal	242u

- Leren kennen van **vormingspakket dementiekundige basiszorgverleners via train-de-trainer** op 17 september in de jeugherberg Leuven.

- **Deelname "Train-de-trainer Dementiekundige basiszorg voor CM"** op 26 februari.

- **Deelname aan VTO** (Zie verslag Memo, actie 1.2)

Mantelzorgers en breder publiek

- ECD Memo is partner bij het aanbieden van een psycho-educatiepakket mantelzorgers 'Dementie en nu' in Leuven. Deze reeks ging door op 16 en 30 oktober, 13 en 27 november, 11 december 2015, 8 en 22 januari, 5 en 19 februari, 4 maart 2016. Ook in de zorgregio Halle –

Vilvoorde werkt Memo mee aan de opstart van de reeks 'Dementie en nu' in Liedekerke. Deze sessies gingen door op dezelfde momenten als de reeks in Leuven.

Deskundigheidsbevordering regionaal ECD Memo

Professionelen

- **Aanbieden van basisvormingen en vormingen op maat:** Naast de 242u vormingen en opleidingen die Memo begeleidt/geeft in de regie van EDV, zorgt Memo ook voor een aanbod van vormingen voor professionals rond allerlei aspecten van dementie. In 2015 heeft Memo 89 uren vorming dementie gegeven aan 432 professionele hulpverleners.
- **Aanbieden van training rond 'lerend vermogen':** Mensen met dementie kunnen nog leren. Dankzij toepassing van dit lerend vermogen is het mogelijk antwoord te geven op vragen als: 'Hoe leer ik iemand de weg naar de bakker of de eigen kamer weer te vinden? Hoe leer ik iemand omgaan met moderne hulpmiddelen, zoals een automatische pillendoos, een I-pad of een spelcomputer? Hoe leer ik iemand af om 100 keer op een dag dezelfde vraag te stellen? Hoe leer ik iemand af om steeds kamers van anderen binnen te lopen?'. Deze training bestaat uit 3 halve dagen van 4u en ging door in Lennik op 23 januari, 6 en 20 maart. Er waren 12 deelnemers. Memo maakte een folder en zorgde voor bekendmaking van deze training via de elektronische nieuwsbrief en de website van Memo.
- **Organisatie van de train-de-trainer "Spelmethodieken"** op 6 februari in Leuven. Tijdens deze namiddag werden het Ganzenbordspel en het Mens-erger-je-niet spel gespeeld. Deze training was gericht aan professionals die werkzaam zijn in de zorg voor personen met dementie en aan de organisatoren van praatcafés dementie. Er werden tips en richtlijnen meegegeven om aan de hand van deze spelen een groepsgesprek rond dementie, een praatcafé of een familiegroep goed te begeleiden. Deze namiddag werd door alle 22 deelnemers positief geëvalueerd.
- **Organisatie van de train-de-trainer rond de film 'Feel my love'** op 16 maart in Leuven. Deze training richtte zich naar professionals die werkzaam zijn in de zorg voor personen met dementie. Tijdens deze namiddag werden handvatten aangereikt om in de eigen organisatie de film te vertonen en een nabespreking te verzorgen. We mochten 18 deelnemers ontvangen.

- **Train-de-trainer voor referentiepersonen en begeleiders praatcafés dementie "Still Alice" op 17 november in Leuven.** De 10 aanwezige deelnemers kregen eerst een korte vorming over wat jongdementie nu anders maakt dan dementie op oudere leeftijd. Nadien bespraken we samen de film en gaven we een lijst met vragen mee om een succesvolle nabespreking te houden in de eigen voorziening of organisatie.
- **Verkennen van een nieuwe methodiek rond vroegtijdige zorgplanning.** Dit idee werd in 2014 gelanceerd binnen Memo en afgetoetst naar haalbaarheid binnen de werkgroep "Palliatief Support Team" van wzc De Wingerd in het voorjaar van 2015. Op 23/6 werd hier rond samengezeten met de verantwoordelijken van het DVC en de sociale dienst van wzc De Wingerd om hun ervaringen op te nemen in het nieuwe project. In de zomermaanden juli en augustus werkte team Memo aan de vormgeving en inhoud van deze nieuwe methodiek. Het voorlopige resultaat werd besproken binnen de werkgroep Palliatief Support Team op 6/10 en 3/12. In de zomer van 2016 zal de nieuwe methodiek uitgetoetst worden binnen de woonunits van wzc De Wingerd.

Mantelzorgers en breder publiek

- **Aanbieden vormingspakket 'Er is leven na dementie' voor Okra:** Begin 2013 heeft Okra een engagement opgenomen als partner in de Vlaamse campagne 'Vergeet dementie, onthou mens'. Dit heeft tot gevolg dat Okra in heel Vlaanderen initiatieven neemt om het thema onder de aandacht te brengen via eigen tijdschrift, voordrachten en optredens. In 2014 kreeg Okra een subsidie van de provincie Vlaams-Brabant om dit engagement verder uit te werken. Doelstellingen: vorming en sensibilisering organiseren rond tijdige herkenning van dementie en zo de ziekte beter bespreekbaar maken, oproepen om gepast om te gaan met de doelgroep in houding en taalgebruik en aanmoedigen om de persoon met (beginnende) dementie zolang mogelijk te betrekken bij de reguliere werking van hun vereniging. Om dit te realiseren wil Okra een deskundig vormingsaanbod aanbieden aan de Vlaams-Brabantse Okra-trefpunten. Ook de familieleden en mantelzorgers worden uitdrukkelijk mee uitgenodigd. Hiervoor zocht Okra samenwerking met Memo om een aangepast lespakket uit te werken en sprekers te engageren. Okra staat in voor het motiveren en mobiliseren van de deelnemers, verzorgen van de infrastructuur, het project en de nazorg opvolgen en evalueren. Memo werkte een presentatie uit en leidde enkele VVM-ers op om met deze presentatie aan de slag te kunnen gaan. Dit pro-

ject werd ook in 2015 verder opgenomen. Er gingen in 2015 13 vormingen door (duur 2u), waarbij ongeveer 445 mensen bereikt werden.

- **Aanbieden van basisvormingen en vormingen op maat:** In 2015 heeft Memo 36 u vorming gegeven rond allerlei aspecten van dementie aan mantelzorgers, vrijwilligers en het brede publiek. Zo werden in totaal 391 mensen bereikt.

Vormingen in de regio van Memo	Aantal uren gegeven vorming	Aantal bereikte personen
Voor professionele hulpverleners	89 u	432
Voor mantelzorgers, vrijwilligers, brede publiek	62 u	836
Totaal	151 u	1268

Eigen deskundigheidsbevordering MEMO

- Deelname aan studiedagen en opleidingen (Zie verslag Memo, actie 1.4)
- Deelname aan Dementie-expertenoverleg (Zie verslag Memo, actie 1.4)
- Deelname aan Palliatief Support Team De Wingerd op 2 april.

Strategische doelstelling 4

Sensibilisering en innovatie

Sensibilisering

- Deelname aan en ondersteuning van de stuurgroepen **dementievriendelijke gemeente Leuven en Bierbeek.**
- Faciliteren **dementievriendelijke gemeente Herent:** Deelname dementievriendelijke week in Herent van 14 tot 18 september: infostand, ondersteuning organisatoren.
- **Sensibiliseringsactie i.s.m. de provincie Vlaams-Brabant:** bekendmaken van film 'Vergeet me niet' en 'Feel my love' en het toneelstuk 'Oblivium': De provincie wil organisaties, diensten en gemeenten stimuleren om dementie bespreekbaar te maken. De provincie wil dit realiseren door aanvragende organisaties een financiële tussenkomst aan te bieden bij het boeken van de filmvoorstellingen 'Vergeet me niet' en 'Feel my love' of het toneelstuk 'Oblivium'. Ook de vergoeding van de begeleider neemt de provincie ten laste. De provincie werkt hiervoor samen met Memo. Memo zorgde im-

mers voor het aanreiken van een lijst met interessante filmvoorstellingen en toneelstukken. Ook zorgde Memo voor de opleiding van de begeleiders. In 2015 gingen 2 voorstellingen door van 'Oblivium': in Gooik op 11 maart en in Grimbergen op 20 mei. De film 'Feel my love' werd 9 keer vertoond: in Leuven op 26 maart, 15 oktober en 22 oktober, in Ternat op 21 september, in Beersel op 12 oktober, in Asse op 15 oktober, in Boutersem op 16 november, in Zaventem op 22 november en in Oost-Brabant op 12 december. Telkens werd een nabespreking voorzien door Memo.

- **Project Nepal: New Energy For Young Dementia:** De expeditie speelde zich af in de periode 23 oktober – 5 november in de omgeving van het Annapurna gebergte. 3 koppels met jongdementie trokken, na een uitgebreide voorbereidingsperiode, een week door de bergen met professionele vrijwillige begeleiders. Een TV-documentaire hierover is in voorbereiding. De volgende organisaties maakten deze beeldvormingscampagne mogelijk: EDV, UZ Leuven, Te Gek?!, Deme4life, ECD Memo en Alzheimer Liga Vlaanderen. Meer informatie vindt u in het jaarverslag van EDV.
- Eind 2014 werd Memo gecontacteerd door het Leuvense M-Museum met de vraag om partner te worden van hun nieuwe **project rond kunst en dementie**. Na een eerste kennismakingsoverleg met o.a. OCMW Leuven werd besloten om samen een projectdossier in te dienen. Memo schreef mee aan het projectdossier en leverde enkele ideeën aan. Begin februari kwam de brochure uit van **'Wereld van herinnering'** en startte een periode waar bijna wekelijks werd samengezeten met M-Museum en OCMW Leuven. Op 17 april vond de kick off plaats van de pitchgroep "Wereld van Herinnering". Andere grote overlegmomenten waren op 8 mei, 28 juli en 13 augustus. Ondertussen maakte Memo het project mee bekend via overlegmomenten van OPD, SEL, Lerend Netwerk Dementievriendelijke Gemeentes en Dementievriendelijk Leuven. In aanloop van het project "De Alzheimer Code" contacteerden we in juli het Leuvense Artforum. Ook zij maakten een link met "Wereld van herinnering". De grote opening vond plaats op 14/09 onder ruime persbelangstelling. M-Museum ging voor dit project een intense en duurzame samenwerking aan met cultuur-, onderwijs- en zorgorganisaties en verbindt wetenschappelijk onderzoek aan de praktijk van digital storytelling en zet tot slot voor het eerst sterk in op intergenerationaliteit: jongeren in dialoog met personen met dementie. Er zijn aangepaste programma's voor mensen met dementie, mantelzorgers, zorgcentra en scholen, naast een aanbod voor het brede publiek.

Wereld van herinnering © Andy Merregaert

Memo zorgde er tenslotte voor dat alle gidsen van M een onderdompeling kregen in dementie om gepast te kunnen omgaan met een divers publiek.

- VormingPlus Oost-Brabant maakte de keuze om in 2015 aan **positieve beeldvorming** te werken **rond ouder worden**. Dit deden ze door samen met zorgorganisaties uit de regio een aantal creatieve acties op poten te zetten: fototentoonstellingen in combinatie met digital storytelling, vertoningen van de film “Feel my love” met nabespreking door Memo, intergeneratieel theaterstuk “Zoveel tinten grijs” in Zoutleeuw, achter de schermen in diverse wzc,... Het project kreeg de titel “Van oud en dement naar goud met talent” en Memo was betrokken partner van bij de start. Na een brainstormvoormiddag, werd nog een 3-tal keer overlegd over het verloop en de evaluatie van het project.
- Andere activiteiten:
 - Voorstelling ECD Memo en transitieplan op werkgroep dementie Tienen op 17 februari.
 - Deelname aan Ouderenbeurs Tienen (org. SEL GOAL, Tienen) op 12 maart.
 - Overleg met OCMW Wemmel rond opmaak actieplan dementie op 29 september.

Innovatie

• Uitdiepen thema jongdementie

- Zorgcirkels jongdementie: Memo ontwikkelde het concept en de financieringsaanvragen voor 7 zorgcirkels jongdementie in de regio Leuven, nl. sterke eerstelijnszorg, zorgbegeleiding, ontmoetingshuis, woonunit, buddywerking, ontmoetingsgroep voor personen met beginnende (jong)dementie en vorming.

De persoon met jongdementie en zijn mantelzorgers staan hierin centraal. De aansturing van deze zorgcirkels willen we zo breed mogelijk maken via werkgroepen en een stuurgroep van partners. Op dit ogenblik zijn er partnerovereenkomsten met 3 gezinnen (+ 2 gezinnen zonder schriftelijke overeenkomst), UZ Leuven, woonzorgnet Dijleland, LDC Wijnveld, LUCAS, OCMW Leuven, Art 107 transmurale zorg Leuven en Tervuren, CGG Vlaams-Brabant Oost, Landelijke thuiszorg, UPC Z.org KULeuven, Thuisverpleging Meerdael, Sint Franciscusinstituut voor verpleegkunde, CM, Familiehulp en woonzorg-huis Ambroos.

We organiseerden een startvergadering op 11 juni en opvolgingsoverleg op 17 september. Daarnaast startten we in het najaar met de aankoop van een geschikt ontmoetingshuis en de aanwerving van een coördinator van de zorgcirkels.

- Partner in prevalentiestudie jongdementie: de provincie Vlaams-Brabant maakte het mogelijk om een tweedelig prevalentieonderzoek uit te voeren: enerzijds het in kaart brengen van het aantal jonge personen met dementie en anderzijds het in kaart brengen van de noden van de mantelzorgers. De uitvoering van het onderzoek ging door in de loop van het jaar 2015. Partners zijn het UZ Leuven, LUCAS, Woon-

zorgnet Dijkeland. De resultaten zullen in 2016 worden bekendgemaakt.

- Partner in project Nepal: 'New Energy For Young Dementia' (Zie verslag Memo, doelstelling 4).
- Partner bij ontmoetingsdag jongdementie Alzheimer Liga Vlaanderen in Oostende op 28 november (Zie verslag Memo, doelstelling 2).
- Ontwikkelen van Dvd en dagboek met getuigenis van een persoon met jongdementie. Memo begeleidde mee de opnames van deze getuigenis en nam een coachende rol op naar deze persoon met jongdementie in het neerschrijven van haar dagboek. We zitten momenteel in de onderhandelingsfase met de familie rond het delen van dit materiaal.
- Verkennen van mogelijkheden rond vertonen film 'Still Alice': 24/8 visie van de film in team; opmaak vormingspakket, oproep vertoning film op de startvergaderingen van de praatcafés dementie en trainde-trainer op 17 november. De film wordt voor het komende jaar op verschillende locaties geprogrammeerd ivm praatcafés dementie.
- Praatcafé jongdementie op 27/01, 28/04, 29/09 en 24/11. Op 27 juni organiseerde Memo bovendien een zomereditie voor het hele gezin met een uitstap naar Averbode. Memo is reeds 15 jaar organisator van dit praatcafé jongdementie en zorgt voor sprekers en begeleiding. We kunnen rekenen op de samenwerking van de Alzheimer Liga Vlaanderen.
- Gesprekken met jonge personen met dementie, familie, hulpverleners via casusbespreking: 62 gesprekken in 2015.
- **Ontwikkelen van nieuwe zorgmodellen of methodieken** (i.s.m. andere partners)vb spelmethodiek "Vroegtijdige Zorgplanning" voor personen met dementie:zie strategische doelstelling 3:Deskundigheidsbevordering regionaal ECD Memo
- **Thema 'lerend vermogen'** zie: strategische doelstelling 3
- **Project vermissing en dementie:** Vlaanderen kent intussen diverse projecten waar de politie samenwerkt met zorgorganisaties om ervoor te zorgen dat 'eens het goed misloopt' mensen met dementie sneller worden teruggevonden. Bijkomend is het belangrijk dat dit gebeurt op een dementievriendelijke wijze. Ook Memo ondersteunt dit project:
 - Overleg politiezone TARL op 15 januari.
 - Adviesvraag rond vermissing en ethiek vanuit WZC St. Rochus Aarschot. Gesprek met waarnemend directeur op 25 februari.

- Gesprek Patrick Crabbé, HEKLA op 29 april
- Overleg met Joke Luyckx, seniorenagente Leuven op 17 juni.

Strategische doelstelling 5

Signaalfunctie en Samenwerking

Afstemming en samenwerking met EDV

- **VTO:** Memo neemt actief deel aan de **vergaderingen van de VTO-werkgroep**. (Zie verslag Memo, actie 1.2)
- **Vlaamse werkgroep jongdementie:** Memo neemt actief deel aan de vergaderingen van de Vlaamse werkgroep jongdementie. Deze vergadering ging 2 maal door in 2015.
- **Coördinatie-overleg:** Memo heeft een vertegenwoordiging in het coördinatie-overleg. Vergaderingen gingen door op 2 februari, 2 april, 2 juni, 8 september en 1 december in Antwerpen.
- **Dementie-expertenoverleg:** Memo neemt deel aan het dementie-expertenoverleg. Deze overlegmomenten gingen door op 5 mei, 2 oktober en 15 december.
- **Deelname Raad van Bestuur** door directie Memo.
- **Werkgroep website dementie.be:** Overleg in ECD Contact ivm overzetten oude nr nieuwe website (zie verslag ECD).
- **Opmaak van het jaarverslag Memo** voor de Vlaamse overheid.
- **Dementieplan Vlaanderen 2.0:** Memo werkt samen met EDV en de andere regionale ECD's aan de hernieuwing van het dementieplan. Op 16 juni ging een team-overleg Memo door om het dementieplan te bespreken en op 13 juli was er een overleg met EDV en de RECD's in Antwerpen.
- Memo werkte samen met EDV rond de voorbereiding van de interne vormingstweedaagse RECD's in Leuven op 1 en 2 oktober. Memo zorgde ook voor de organisatie van de avondactiviteit op 1 oktober. Overlegmomenten en werkvergaderingen gingen door op 14,16,18,24 en 29 september.
- **Nieuwe huisstijl EDV en regionale ECD's:**
 - Juli: Uitwerken nieuwe vormgeving in samenspraak met EDV en andere ECD's (kleurkeuze)

- **Permanente stand EDV op Expo 60+** in Mechelen op 9 oktober.

Interne samenwerking binnen Memo

- **Afstemming en samenwerking ECD Memo Leuven en antenne in Heikruis:** Om de samenwerking tussen de beide locaties te optimaliseren, werd ervoor gekozen om te werken met één gemeenschappelijke mailbox. Zo kan elke medewerker alle mails lezen en wordt een goede opvolging verzekerd. Eveneens vindt er tweewekelijks een Skype-overleg plaats in functie van het maken van afspraken rond de dagelijkse werking. Hier wordt telkens ook verslag van gemaakt.
- **6-wekelijks overleg Memo en directie:** Er vinden op regelmatige tijdstippen vergaderingen plaats tussen Memo en directie. Deze vergaderingen gingen door op 28 januari, 19 maart, 25 juni, 23 september en 19 november.

Samenwerking met andere partners

- **Provincie Vlaams-Brabant, cel Ouderen**
 - Zie verslag Memo, actie 1.3: Brochure 'Dementie, u staat er niet alleen voor' en de digitale sociale kaart.
 - Zie verslag Memo, actie 4: Sensibiliseringsactie.
 - Op 4 augustus ging een overleg met de provincie door rond de werking van Memo en verder samenwerking met de provincie.
- **OPD-werking,** zie verslag Memo, actie 1.1
- **Okra:** zie verslag Memo, doelstelling 3.
- **Alzheimer Liga Vlaanderen:** zie verslag Memo, doelstelling 2.
- **Andere projecten en organisaties,** cfr. Infra:
 - Memo werd uitgenodigd op de brainstormsessie 'InnovAGE na 2016' op 14/12 en nam ook deel aan de werkvergadering AAL op vrijdag 18/12.

Orion ism PGN

zorgregio's Antwerpen en Mechelen provincie Antwerpen

ECD Orion

Markgravelei 133 | 2018 Antwerpen | t 03 820 73 22 | orion@dementie.be

PGN, Antennepunt Expertisecentrum Dementie Orion

Lange Ridderstraat 20 | 2800 Mechelen | t 0476 93 49 56 | pgn@dementie.be

Medewerkers

- Helga Smet: dementie-expert van 21/4/2015 tot 20/10/2015
- Nadia Hainaut: dementie-expert vanaf 31/8/2015
- Raf De Bruyn: projectmedewerker vanaf 1/8/2015
- Riet Pauwels: coördinator Orion/dementie-expert
- Herman Wauters (in dienst bij CGG de Pont vzw): dementie-expert

Ballonnenactie Wereld Dementiedag in WZC Zonnetij, Aartselaar ©Jef Wijckmans, GVA (zie p.82)

Strategische doelstelling 1

Bereiken van de hoogst mogelijke efficiëntie en kwaliteit van de kennisdeling en vaardigheidsbevordering in alle Vlaamse zorgregio's via afstemming met ECD Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie. De negen regionale expertisecentra dementie en het Vlaams Expertisecentrum werken complementair aan elkaar. De functie van dementie-expert wordt in de basiswerking van elk regionaal expertisecentrum dementie opgenomen.

ACTIES

Actie 1.1

ECD Vlaanderen

- **DemXpert:** de functie van dementie-expert wordt in de basiswerking van ECD Orion i.s.m. PGN verder waar gemaakt. De medewerkers van ECD Orion en PGN participeren aan het overleg DemXpert georganiseerd door ECD Vlaanderen.

Overzicht

datum	agenda	locatie
5/05/2015	nieuws uit het buitenland casebespreking OPD	Brussel, Huis Van het Nederlands
2/10/2015	het ouderenbeleid, focus dementie door dhr. Stefaan Berteloot Afsprakennota voor de opmaak van een jaaractieplan door Link Inc	Leuven, De Blauwput
15/12/2015	Nepalreis jongdementie Intro office 365	Antwerpen, Sint-Vincentius Ziekenhuis

- **VTO:** In het VTO-team van ECD Vlaanderen kan elke ECD slechts met 1 medewerker vertegenwoordigd zijn. De medewerker van de antennepost PGN neemt die functie op en vertegenwoordigt ECD Orion i.s.m. PGN. De medewerker bereidt de agendapunten voor met de medewerkers van ECD Orion. Hij rapporteert de stand van zaken en beslissingen van het VTO-team naar de medewerkers van ECD Orion. Hij volgt de VTO-vergaderingen op 12 januari, 2 maart, 4 mei, 8 juli, 28 september en 16 november. In overleg met de directie

van ECD Vlaanderen neemt hij tijdens de laatste vergadering het voorzitterschap waar, in afwachting van de nieuwe VTO-medewerker van ECD Vlaanderen.

Op 15 mei start een nieuwe medewerker in het ECD Orion. Tot dan vinden er geen structurele teamvergadering plaats. Er wordt wel meermaals onderling gecommuniceerd per telefoon en per mail.

Met het voltallige team zijn ook de teamvergaderingen opnieuw gestart en wordt de voorbereiding en rapportage opgenomen in het teamverslag. De teamvergadering gaan door op 23/06/2015 en 21/09/2015. De geplande vergadering van 2/11/2015 gaat niet door wegens ziekte van de medewerker van het antennepunt.

- **COO:** De coördinator van ECD Orion zorgt voor de terugkoppeling van informatie van het coördinatieoverleg naar de medewerkers van ECD Orion i.s.m. PGN. Deze voorbereiding gebeurt op dezelfde wijze als bij het VTO-team. De coördinator van ECD Orion vertegenwoordigt zowel het ECD als het antennepunt. De medewerkers worden vooraf tijdens de teamvergadering en per mail uitgenodigd om agendapunten in te dienen. De coördinator bezorgt vooraf ook de agenda en vraagt feedback aan de medewerkers. Nadien wordt ook het verslag gedeeld en eventueel geduid. Alle documenten worden vanaf september 2015 ook ter beschikking gesteld op het digitaal documentencentrum van ECD Orion i.s.m. PGN. ECD Vlaanderen nodigt uit voor het COO op: 2/02/2015, 2/04/2015, 2/06/2015, 8/09/2015 en 1/12/2015. Uitgezonderd het eerste overleg, is Orion i.s.m. PGN altijd vertegenwoordigd.
- **Raad van Bestuur ECD Vlaanderen:** De vertegenwoordiger van ECD Orion organiseert de doorstroming van besluiten van de Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen naar de medewerkers van ECD Orion en PGN. Op 6/03/2015, 18/09/2015 en 11/12/2015 krijgen de medewerkers een mondelinge rapportage over de voorbije raad van bestuur van ECD Vlaanderen.

- **Dementie.be:** De coördinator van ECD Orion volgt de vergaderingen over de vernieuwde webstek van ECD Vlaanderen en zorgt, na afstemming, voor de inhoudelijke invulling van de regionale pagina's (zie ook 5.2). 21 september gaat de nieuwe website www.dementie.be online. In voorbereiding daarvan brengt ECD Orion i.s.m. PGN alles in gereedheid om de gegevens van de oude site in te voeren en te upgraden op: www.dementie.be/orionpgn.

Actie 1.2

DPA: kennis en ervaringsdeling via structurele vergaderingen

Om de specifieke afstemming binnen de provincie Antwerpen te behouden, wordt het Dementienetwerk Provincie Antwerpen voortgezet. Het dementienetwerk Provincie Antwerpen bestaat sinds 2005 uit de toenmalige drie regionale partners: ECD Orion (Antwerpen), PGN (Mechelen) en ECD Tandem (Turnhout). Het netwerk heeft als doel:

- Kennisdeling
 - Rapportering aan elkaar van regiospecifieke evoluties
 - Ondersteuning van elkaar op grotere activiteiten en/of projecten
 - Organisatie terugkomdagen van Referentiepersonen Dementie
 - Organisatie provinciale studiedagen of opleidingen
 - Ontwikkeling van vormingen en train-de-trainersdagen.
 - Opvolging provinciale projecten en/of vernieuwende initiatieven
- Het DPA organiseert zich via medewerkersoverleg en overleg met de beleidsverantwoordelijken:

Overzicht

datum	overleg	locatie
11/03/2015	Beleidscl DPA	Antennepunt PGN
10/06/2015	Beleidscl DPA	ECD Tandem
30/10/2015	Beleidscl DPA	ECD Orion
05/03/2015	Medewerkersoverleg DPA	ECD Tandem
04/06/2015	Medewerkersoverleg DPA	ECD Orion
06/10/2015	Medewerkersoverleg DPA	Antennepunt PGN
08/12/2015	Medewerkersoverleg DPA	ECD Tandem

- De medewerker van het antennepunt PGN neemt deel aan de **'Slotconferentie Dementievriendelijke gemeenten'** op 24 september 2015.
- Het DPA organiseert 4 terugkomdagen voor de Referentiepersonen Dementie te Malle:

datum	thema
19/03/2015	terugkomdag 1: Proactief werken
09/06/2015	terugkomdag 2: Psychiatrie en dementie
15/09/2015	terugkomdag 3: Ontspoorde zorg
24/11/2015	terugkomdag 4: Mantelzorger als partner in de zorg

- In 2015 wordt het documagazine 'Dementie. Omgaan met verlies' verder uitgewerkt en gefinaliseerd. Het vormt de basis voor vorming over dit thema vanaf 2016.
- In samenwerking met ECD Vlaanderen en de andere expertisecentra dementie is er een instrument opge maakt om een tevredenheidsenquête af te nemen. De eerste tevredenheidsmeting is uitgesteld tot begin 2016.

Strategische doelstelling 2

Ontwikkeling en verspreiding van expertise via samenwerkingsverbanden

Het betreft het verwerven, bundelen, toegankelijk maken en verspreiden van beschikbare expertise door kennisoverdracht, kennisdeling en het delen van goede praktijken

ACTIES VIA NETWERKEN

Actie 2.1

Praatcafés

ECD Orion i.s.m. PGN is lid van elke stuurgroep en tracht minimum één stuurgroep vergadering bij te wonen. ECD Orion en antennepost PGN adviseren over de inhoudelijke invulling en/of ondersteuning, houdt de andere leden op de hoogte van recente informatie omtrent dementiezorg en bewaakt de methodiek, indien nodig. Antennepost PGN neemt in zorgregio Mechelen een actieve rol op. Voor zorgregio Antwerpen werkt ECD Orion vraaggestuurd en wordt er vooral ingezet op nieuwe initiatieven. In 2015 vraagt het WZH Sint-Jozef uit Wommelgem begeleiding bij de opstart van een nieuw praatcafé dementie. Alle voorbereidingen van 2015 resulteren in 2016 in een nieuw praatcafé dementie voor de regio Borsbeek-Wommelgem met de naam 'Lichtstraal'. Voorlopig zal ECD Orion de coördinatie opnemen tot er een lokale coördinator gevonden wordt.

ECD Orion i.s.m. PGN zet ook in op een collectief overleg met alle praatcafés van zorgregio Antwerpen en Mechelen. Op die manier willen we van 'praatcafé dementie' een sterk merk maken met een bredere bekendheid, een grotere toegankelijkheid en schaalvoordeel door samenwerking.

Overzicht

datum	praatcafé	type verg	rol
26/01/2015	Klein Brabant / Vaartland	stuurgroep	informereren, adviseren
09/02/2015	Lier	stuurgroep	informereren, adviseren
20/02/2015	Lichtstraal	werkgroep	informereren, adviseren
23/02/2015	Mechelen	praatcafé	interviewer en cafébaas
09/03/2015	Klein Brabant / Vaartland	praatcafé	deskundige over vermissingsprojecten
16/03/2015	Lichtpunt,	praatcafé	bespreking film "Vergeet me niet"
17/03/2015	Lier	stuurgroep	informereren, adviseren
23/03/2015	Mechelen	stuurgroep	informereren, adviseren
18/05/2015	Mechelen	praatcafé	interviewer en cafébaas
18/05/2015	Lier	stuurgroep	vertegenwoordiging
03/06/2015	Rupelstreek	stuurgroep	informereren, adviseren
15/06/2015	Mechelen	stuurgroep	informereren, adviseren
17/06/2015	Heist-op-den-Berg	stuurgroep	informereren, adviseren
19/06/2015	Klein Brabant / Vaartland	stuurgroep	informereren, adviseren
28/08/2015	Lichtstraal	werkgroep	informereren, adviseren
03/09/2015	Dwaallicht	stuurgroep	informereren, adviseren
09/09/2015	Rupelstreek	stuurgroep	informereren, adviseren
10/09/2015	Collectief	werkgroep	leiden, informeren, adviseren, verbinden
21/09/2015	Lier	praatcafé	bespreking film 'Feel my Love'
21/09/2015	Mechelen	stuurgroep	informereren, adviseren
21/09/2015	Mechelen	praatcafé	interviewer en cafébaas
29/09/2015	Klein Brabant / Vaartland	praatcafé	vorming geven
15/10/2015	Heist-op-den-Berg	stuurgroep	informereren, adviseren
21/10/2015	Mechelen	stuurgroep	informereren, adviseren
23/10/2015	Klein Brabant / Vaartland	stuurgroep	informereren, adviseren
28/10/2015	Rupelstreek	stuurgroep	informereren, adviseren
09/11/2015	Klein Brabant / Vaartland	stuurgroep	informereren, adviseren
23/11/2015	Lier	praatcafé	vorming geven
24/11/2015	Noorderlicht	stuurgroep	WZC Aalmoezenier Cuypers Stabroek
27/11/2015	Collectief	werkgroep	leiden, informeren, adviseren, verbinden
30/11/2015	Mechelen	praatcafé	interviewer en cafébaas
14/12/2015	Lichtstraal	stuurgroep	informereren, adviseren
16/12/2015	Mechelen	stuurgroep	informereren, adviseren
17/12/2015	Lier	stuurgroep	informereren, adviseren

Actie 2.2

Familiegroepen Alzheimer Liga Vlaanderen

Op vraag zorgt ECD Orion i.s.m. PGN voor inhoudelijke ondersteuning bij de praatgroepen van Alzheimer Liga Vlaanderen. Voor de opstart van de Familiegroep Berchem wordt op 24 juni 2015 informatie en advies ingewonnen bij Orion. Op 23 oktober is Orion aanwezig bij de feestelijke opstart van deze nieuwe familiegroep. Ook het WZC Sint Bavo toont interesse in de opstart van een familiegroep. De concrete planning start begin 2016.

Voor de Familiegroep Oost Waasland, neemt ECD Orion nog altijd een ondersteunende rol op. De groep heeft nog geen passende moderator gevonden en doet hiervoor ondertussen beroep op ECD Orion.

Overzicht

datum	familiegroep	type verg.	rol
24/02/2015	Oost Waasland	familiegroep	moderator
09/03/2015	Oost Waasland	werkgroep	informereren, adviseren
27/05/2015	Oost Waasland	familiegroep	moderator
08/09/2015	Oost Waasland	familiegroep	moderator
09/11/2015	Oost Waasland	werkgroep	informereren, adviseren
09/12/2015	Oost Waasland	familiegroep	moderator

Actie 2.3

Zorgpad dementie Bonheiden

De antennepost PGN is lid van de stuurgroep Zorgpad Dementie en ondersteunt de werking van het Zorgpad met relevante nieuwe kennis en informatie, en strategische beslissingen.

De medewerker van het antennepunt PGN volgt de stuurgroep Zorgpad Dementie Bonheiden op 10 maart en 20 oktober.

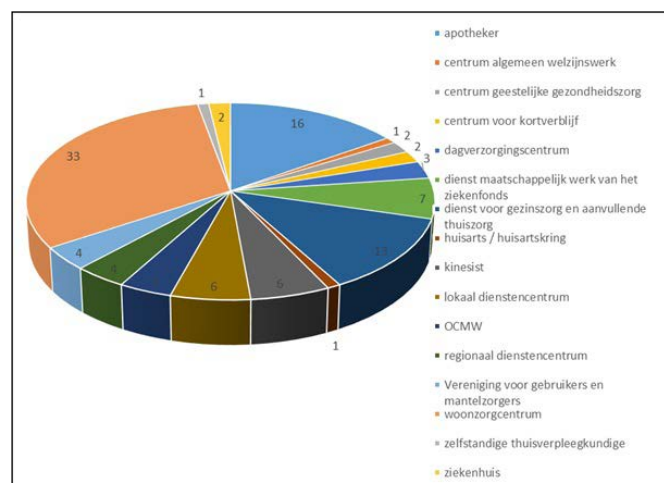
Actie 2.4

OPD

Zowel in de zorgregio Antwerpen als Mechelen wordt er een OPD opgericht. Hiervoor gaan de dementie-experten van ECD Orion en PGN in overleg met het bestuur en de stafmedewerkers van respectievelijk SEL Amberes te Antwerpen en SEL Tom te Mechelen. In beide regio's wordt er één dementie-expert mee opgenomen in de Raad van Bestuur van het SEL. De verdere ontwikkeling van het OPD gebeurt op twee niveaus', met name het strategische niveau (Raad van bestuur) en het operationeel niveau. Voor dit laatste niveau worden de zorgpartners digitaal en/of fysiek uitgenodigd te participeren. De taken worden verdeeld tussen de stafmedewerkers van het SEL en de dementie-experten. Via een digitale bevraging wordt er gepeild naar de noden en behoeften. Aan de hand van het resultaat hiervan worden thema's voor het OPD weerhouden.

In januari 2015 worden alle mogelijke partners van het OPD per mail geïnformeerd over de rol van het OPD, zowel uit de zorgregio Antwerpen als de zorgregio Mechelen. Iedereen wordt uitgenodigd om deel te nemen aan bevraging naar de noden en de mogelijke engagementen. 106 mogelijke OPD-partners vullen de online enquête in. Hun themavoorkeur is duidelijk: 'mantelzorg als partner in de zorg'. 'Contact maken tijdens de zorgmomenten' komt op de 2^e plaats.

De grootste groep met antwoorden komt zoals verwacht van de WZC. Verrassend is de grote bijdrage van de apothekers.

Op de raad van bestuur van SEL TOM te Mechelen wordt het OPD in de regio opgericht met de start van een stuurgroep voor de inhoudelijke invulling. De medewerker van het antennepunt PGN zetelt voortaan als adviserend lid in de raad van bestuur. In 2016 wordt PGN voorgedragen als effectief lid op de vergadering. PGN overlegt geregeld met SEL TOM om de vergaderingen van de raad van bestuur, de stuurgroep en het OPD voor te bereiden.

Het OPD van 7 mei te Willebroek heeft als doel iedereen voldoende te informeren over de rol van een OPD en de inhoudelijke noden verder af te toetsen. Het OPD van 23 november te Mechelen krijgt het thema 'Ondersteuning van de mantelzorg en familie als partner in de zorg'.

ECD Orion was in 2014 al toegetreden als deskundige tot de raad van bestuur van SEL Amberes. Dat wordt formeel bekrachtigd door de algemene vergadering in 2015. In de zorgregio Antwerpen is er geen grote bereidheid voor nieuwe vergaderplatformen. Daarom kiest ECD Orion voor een digitaal overlegplatform. Dit wordt in samenspraak met SEL Amberes opgemaakt en op de eerste OPD-tref van 17 september toegelicht.

Trefdag OPD mantelZORGpartner

17 september

EEN OVERLEGPLATFORM DEMENTIE VOOR WIE
ERVARING EN KENNIS WILT DELEN OVER DE
ROLLEN VAN DE MANTELZORGER IN DE ZORG
VOOR PERSONEN MET DEMENTIE

Programma

13:00 ONTHAAL

13:30 WELKOM DOOR LIANE DE BOECK (COORDINATOR SEL AMBERES)

13:40 TOELICHTING BIJ HET DIGITAAL OVERLEGPLATFORM MANTELZORGPARTNER DOOR RIET PAUWELS (COORDINATOR ECD ORION)

14:45 PAUZE

15:00 WORLD CAFE OVER DE VEELZIJDIGE ROL VAN DE MANTELZORGER

16:30 EINDE

HOE? VOOR INSCHRIJVING MAIL NAAR orion@dementie.be

WAAR? AUDITORIUM SINT AUGUSTINUS Oosterveldlaan 24 te Wilrijk

SEL Orion PGN

Overzicht

datum	Onderwerp	zorgregio
09/01/2015	RVB SEL Amberes	Antwerpen
09/01/2015	RVB SEL Amberes	Antwerpen
14/01/2015	Vorbereidend overleg OPD	Mechelen
15/01/2015	OPD demo P	Antwerpen
22/01/2015	RVB SEL TOM	Mechelen
26/02/2015	RVB SEL TOM	Mechelen
04/03/2015	Vorbereidend overleg OPD	Mechelen
12/03/2015	OPD	Antwerpen
13/03/2015	RVB SEL Amberes	Antwerpen
18/03/2015	Overlegplatform dementie	Antwerpen
23/04/2015	RVB SEL TOM	Mechelen
23/04/2015	OPD	Antwerpen
30/04/2015	Vorbereidend overleg OPD	Mechelen
07/05/2015	OPD (54 deelnemers)	Mechelen
11/05/2015	OPD-overleg	Antwerpen
08/06/2015	OPD-overleg	Antwerpen
12/06/2015	AV SEL Amberes	Antwerpen
26/06/2015	extra RVB SEL Amberes	Antwerpen
01/07/2015	stuurgroep OPD	Mechelen
19/08/2015	Vorbereidend overleg OPD	Mechelen
11/09/2015	toelichting OPD bij DB SEL	Antwerpen
11/09/2015	RVB SEL Amberes	Antwerpen

datum	Onderwerp	zorgregio
17/09/2015	OPD trefdag (55 deelnemers)	Antwerpen
24/09/2015	RVB SEL TOM	Mechelen
24/09/2015	Vorbereidend overleg OPD	Mechelen
22/10/2015	RVB SEL TOM	Mechelen
23/11/2015	OPD (48 deelnemers)	Mechelen
26/11/2015	RVB SEL TOM	Mechelen
03/12/2015	SEL Amberses denkdag 3/12	Antwerpen
03/12/2015	SEL Amberses denkdag 3/12	Antwerpen
09/12/2015	stuurgroep OPD	Mechelen

Actie 2.5

Vermissingsnetwerken

Via bestaande vermissingsnetwerken houden ECD Orion en PGN de partners van het netwerk op de hoogte van recente ontwikkelingen op technologisch en psycho-educatief vlak. Er zijn in 2015 netwerken in de politiezones Hekla, Lier, Heist-op-den-Berg en Klein Brabant/Vaartland (nieuw).

De politiezone Hekla heeft t.e.m. 2014 een belangrijke rol gespeeld in het vermissingsnetwerk. In 2015 kiest de politie voor een nieuw prioriteitenbeleid. Dit heeft grote gevolgen op de samenwerking. De vorming wordt niet meer georganiseerd door de lokale politie en de geplande studiedag van 12 november over hulpmiddelen om vermissing te voorkomen, wordt uiteindelijk afgelast. SEL Amberses en ECD Orion nemen dat thema verder op in de OPD-tref van 2016.

datum	bijeenkomst
18/06/2015	Vorming Vermist
17/07/2015	stuurgroep Vermist:
02/09/2015	stuurgroep Vermist: Vorbereiding plenaire vermist

Het antennepunt PGN rolt in het voorjaar het vermissingsproject in de politiezones Klein Brabant en Willebroek verder uit. De politiezone Mechelen volgt in het najaar. Op 9 maart wordt vóór en tijdens het praatcafé dementie te Willebroek het 'Vermissingsproject' voor de regio Klein Brabant en Vaartland aan de pers en het publiek voorgesteld. Samen met de korpschefs van de lokale politie Willebroek en Bornem licht het antennepunt PGN het project en het nieuwe protocol toe voor zowel professionele zorgverleners als mantelzorgers.

Pogingen van het Sociaal Huis Mechelen om met de politie van Mechelen af te spreken voor de implementatie van het project vermist, hebben geen succes. In het voorjaar 2016 volgt een nieuwe poging.

Actie 2.6

Dementie en nu

Op vraag van regionale aanbieders van het psycho-educatiepakket "Dementie en nu", brengt ECD Orion de lokale en regionale dienstencentra samen om het aanbod in de regio af te stemmen. De Voorzorg, de Liberale Mutualiteit, het Onafhankelijk Ziekenfonds, de Christelijke Mutualiteit, de Landsbond Neutrale Ziekenfondsen en het Zorgbedrijf participeren aan dit overleg. Ze delen hun ervaringen, hun plannen en overleggen over de prijssetting. Er zijn voorzichtige stappen naar verdere samenwerking. De groep komt samen op 11/05/2015 en 2/12/2015 en zet dit overleg verder in 2016.

Actie 2.7

Stuurgroep Nachtzorg

Via het geregeld bijwonen van de stuurgroep Nachtzorg Mechelen/Kempen door de dementie-expert van het antennepunt PGN wordt expertise gedeeld en doorgegeven. ECD Orion, is ook lid van de stuurgroep te Antwerpen.

datum	vergadering	zorgregio
30/09/2015	Stuurgroep Nachtzorg	Antwerpen
12/06/2015	Stuurgroep Nachtzorg	Mechelen
09/12/2015	Stuurgroep Nachtzorg	Antwerpen

PROJECTONDERSTEUNING

Actie 2.8

Dempowerment Mechelen

Het Sociaal Huis Mechelen wenst met het pilootproject 'dEMPOWERMENT' mensen met geheugenproblemen of beginnende dementie langer in de eigen vertrouwde thuisomgeving te laten wonen en deelnemen, enerzijds door het versterken van de vaardigheden en handelingen die de persoon met beginnende dementie zelf nog wél kan, en anderzijds door een dementievriendelijke ondersteuningsstructuur uit te bouwen voor de handelingen/behoefte die hij/zij niet alleen meer kan vervullen. De antennepunt PGN zal met de nodige kennis en voorbeelden van goede praktijken dit project ondersteunen.

In het verlengde van de stuurgroepvergaderingen Praatcafé Dementie is er gesproken over de invullingen van mogelijke projecten in het kader van Dementievriendelijk Mechelen (Vergaderdata zie 2.1). Op 14 oktober en 6 november neemt het antennepunt PGN deel aan een overleg met een stafmedewerker van het Sociaal Huis Mechelen en een medewerker van de Alzheimer Liga Vlaanderen voor de oprichting van een 'Ontmoetingshuis voor personen met dementie' en hun omgeving' en een stuurgroep

‘Dementievriendelijk Mechelen’. De oprichting is voorzien voor begin 2016.

Op 4 november vergadert ECD Vlaanderen, ECD Tandem, het Sociaal Huis Mechelen en het antennepunt PGN om Europese subsidiemogelijkheden af te toetsen. Mechelen is bereid mee te werken aan het project. Pas in 2016 zal duidelijk worden of het project kan doorgaan.

Actie 2.9

Buddywerking voor personen jongdementie

Antwerpen

In samenwerking met de provincie Antwerpen wordt er een adviesgroep rond het buddyproject voor personen met jongdementie opgericht. ECD Orion i.s.m. PGN participeert op 27/05/2015, 25/06/2015 en 16/09/2015.

PROJECT- EN KENNISONTWIKKELING

Actie 2.10

Armoede en dementie

In samenwerking met Open Huis, Centrum Kauwenberg en De Lage Drenpel, 3 verenigingen waar armen het woord nemen, wil ECD Orion i.s.m. PGN het thema ‘dementie’ bespreekbaar maken. Hierbij hanteren we de dialoogmethode, de specifieke methodiek van de verenigingen: focusgroepen die in dialoog de problematiek ter sprake brengen. We krijgen op deze manier een betere kijk op hoe dementie wordt ervaren bij mensen in armoede. In 2016 resulteert dit in een vormingspakket, beeldgetuigenissen, een beleidsdossier en een aangepast draaiboek praatcafé dementie (zie ook 4.1).

Focusgesprekken met mensen die met armoede en dementie geconfronteerd werden, vormen dus het vertrekpunt. Die gesprekken hebben ons heel wat bijgeleerd over de relatie tussen armoede en dementie en uiteraard hebben ze ook heel wat vragen opgeleverd. De verwerking van die gegevens gebeurt in 2016.

Overzicht

datum	Onderwerp	Locatie
21/01/2015	voorbereiding werkgroep armoede en dementie	Antwerpen, Open Huis
12/03/2015	voorbereiding werkgroep armoede en dementie	Mechelen, Lage Drenpel
21/04/2015	focusgroep armoede en dementie	Antwerpen - STA-AN
15/05/2015	focusgroep armoede en dementie	Antwerpen - STA-AN

datum	Onderwerp	Locatie
21/05/2015	vorming dementie	Mechelen, Lage Drenpel
12/06/2015	focusgroep armoede en dementie	Antwerpen - STA-AN
23/06/2015	Armoede-dementie	Antwerpen, Open Huis
23/07/2015	voorbereiding productopmaak beeld armoede-dementie	Antwerpen, Orion
01/09/2015	focusgroep armoede en dementie	Mechelen, Lage Drenpel
18/09/2015	focusgroep armoede en dementie	Antwerpen - STA-AN
12/10/2015	focusgroep armoede en dementie	Mechelen, Lage Drenpel
13/10/2015	voorbereiding werkgroep armoede en dementie	Antwerpen, De stroming
30/10/2015	focusgroep armoede en dementie	Antwerpen - STA-AN
09/11/2015	focusgroep armoede en dementie	Mechelen, Lage Drenpel
19/11/2015	voorbereiding werkgroep armoede en dementie	Antwerpen, Orion
20/11/2015	focusgroep armoede en dementie	Antwerpen - STA-AN
11/12/2015	vorming dementie	Antwerpen - STA-AN
17/12/2015	overleg getuigenissen armoede	Antwerpen, Orion

Actie 2.11

Documagazine “Omgaan met verlies”

Via het ontwikkelen van een éénmalig documagazine willen het antennepunt PGN, ECD Orion en ECD Tandem de draagkracht bij verliesverwerking van zorgverleners van iemand met dementie vergroten. Omwille van de laagdrempeligheid moet het magazine zowel positieve en krachtige ervaringsverhalen bevatten als tips en weetjes en interviews met deskundigen. Daarnaast komen nog enkele korte artikels en overzichtelijke kaders die de laatste kennis op basis van recent wetenschappelijk onderzoek inzake verliesverwerking bij dementie zullen weergeven.

In het najaar wordt er een educatieve methodiek ontwikkeld om met dit magazine aan de slag te kunnen gaan bij info-avonden, praatcafés, vormingsmomenten en opleidingen.

Samen met Erik Stroobants (auteur en mantelzorger) en in nauw overleg met het Dementienetwerk Provincie Antwerpen ontwikkelt het antennepunt PGN het Documagazine ‘Dementie. Omgaan met verlies’. De medewerker van het antennepunt PGN overlegt met Erik Stroobants op 13 janu-

ari, 30 maart, 22 mei, 8 juni, 22 juni, 27 augustus, 14 september en 16 september.

Op 7 oktober wordt het Documagazine 'Dementie. Omgaan met verlies' officieel voorgesteld aan het publiek tijdens de EXPO 60+ beurs. Met een inleiding door het antennepunt PGN en een interview van Erik Stroobants met mantelzorgster Anny, wiens verhaal de leidraad vormt voor het magazine, kunnen de

aanwezigen reeds een korte inblik krijgen in het magazine. Nadien is er mogelijkheid tot vragen die worden beantwoord door de medewerker van het antennepunt PGN. In 2016 zal het documagazine de basis vormen voor praatcafés dementie en voor een nieuw vormingspakket over 'omgaan met verlies'.

Actie 2.12

Uitrol vermissingsprojecten

Zie actie 2.5

Strategische doelstelling 3 Deskundigheidsbevordering

Hiermee beogen we de professionalisering van de gezondheids- en welzijnssector en het verhogen en/of weerbaarder maken van de mantelzorgers, vrijwilligers en professionele medewerkers.

ACTIES

Actie 3.1

Vorming voor de eigen medewerkers

ECD Orion i.s.m. PGN vindt het belangrijk om de medewerkers kansen te bieden om hun expertise verder te ontwikkelen.

In 2015 onthaalt ECD Orion 3 nieuwe medewerkers: 2 deeltijdse experten en 1 deeltijdse projectmedewerker. Helaas zal voor 1 expert de samenwerking in 2015 ook eindigen.

ECD Orion besteedt heel wat aandacht aan het inwerktraject van de nieuwe medewerkers.

Overzicht

datum	onderwerp
21/04/2015	onthaal expert door coördinator - kennismaking collega's - werking Regionaal Expertise Centrum Orion - voorstelling werkingsveld - opdracht Dementie – expert - beleid ECD Orion - actieplan 2015
22/04/2015	toelichting Orion en regelgeving door de manager beleidsondersteuning Woonzorggroep GZA
28/04/2015	ervaringsdag leefgroep 2 Sint Bavo
29/04/2015	ervaringsdag leefgroep 5 Sint Bavo
05/05/2015	Demxper te Brussel
13/05/2015	ervaringsdag De Bijster
20/05/2015	introductie door antennepunt PGN
29/05/2015	inzoom transitieplan met coördinator
04/06/2015	observatie: DPA medewerkersoverleg
05/06/2015	observatie: GZA
09/06/2015	observatie: terugkomdag 2
16/06/2015	tussentijds feedbackoverleg inwerktraject met coördinator
30/07/2015	Introductie Expertise Centrum Dementie Vlaanderen en de Regionale Expertise centra Dementie door Jurn Verschraegen
31/08/2015	onthaal expert door coördinator - kennismaking collega's - werking Regionaal Expertise Centrum Orion - voorstelling werkingsveld - opdracht Dementie – expert - beleid ECD Orion - actieplan 2015
09/09/2015	ervaringsdag Kleinschalig Genormaliseer Wonen Sint - Bavo
19/09/2015	Wereldddag Dementie te Brussel - kennismaking Alzheimer Liga - voordracht Christine van Broeckhoven - voordracht Kasper Bormans

De manager beleidsondersteuning Woonzorggroep GZA overlegt maandelijks (uitgezonderd vakantieperiodes) met de coördinator van ECD Orion. Er is ruimte voor inhoudelijke en functionele feedback en bijsturing. Vanaf september organiseert de coördinator een gelijkaardig overleg met de medewerkers. ECD Orion plant jaarlijks ook een functioneringsgesprek met de medewerkers. Op 10/7/2015 gaat het eerste functioneringsgesprek van de coördinator door.

Om de samenwerking en onderlinge kennisdeling te bevorderen start ECD Orion i.s.m. PGN terug met de organisatie van teamvergaderingen vanaf 23 juni. In 2015 gaan de teamvergadering door op 23/06/2015 en 21/09/2015. De geplande vergadering van 2/11/2015 gaat niet door

wegens ziekte van de medewerker van het antennepunt PGN.

De medewerkers krijgen binnen hun takenpakket voldoende tijd voor eigen studiewerk. Aanvullend volgen ze in 2015 volgende vormingen:

Overzicht

datum	onderwerp	locatie
03/04/2015	OUTREACH-studiedag door Provincie Antwerpen i.s.m. Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, team Outreach	Huis van de Sport, Berchem
07/04/2015	Film over Jongdementie "Still Alice"	Kinopolis
17/04/2015	congres JONGE MENSEN MET DEMENTIE: IN BEWEGING	Nederland, ReeHorst, Ede. Congrescentrum
18/05/2015	Terug naar de eenvoud, een muziekvoorstelling over dementie van Raf De Bruyn	WZC Sint Bavo
28/05/2015	Symposium: "Is dementie vastroesten?" - het lerend vermogen bij (beginnende) dementie	Kortrijk, Het Notenhof (AZ Groeninge)
29/05/2015	Train-de-trainer: dementiekundige basiszorgverlener	Leuven, Jeugdherberg De Blauwput
18/09/2015	DE ALZHEIMER CODE	De Singel
01/10/2015	Congres: Langer thuis met dementie - de (on) mogelijkheden in beeld	Leuven, Provinciehuis
08/10/2015	Congres ouderenpsychiatrie: 'Werkelijk maar niet waar' - over wanen en hallucinaties bij ouderen	Leuven, Provinciehuis
09/10/2015	Train-de-trainer: Dementie en nu	Revarte, Edegem
10/10/2015	Domus Medica: Het gelaat van armoede' - (h)erkenbaar in de huisartsenpraktijk?	Groep Schaubroeck" - Nazareth
19/10/2015	Terugkomdag Muziek en dementie	Mechelen, De Nekker
29/10/2015	Netwerkdag OMB	Huis van de Sport, Berchem
23/11/2015	Vorming Reflectietool door UC Leuven-Limburg	ECD Vlaanderen
01/12/2015	Studiedag Basale Stimulatie door ECD Vlaanderen i.s.m. Dirk De Schryver	ECD Contact

Actie 3.2

Meewerken opleidingen ECD Vlaanderen

ECD Orion i.s.m. PGN werkt intens mee als lesgever en/of regionaal verantwoordelijke aan de opleidingen die georganiseerd worden vanuit ECD Vlaanderen:

- De opleiding Referentiepersoon Dementie: Het antennepunt PGN geeft Dag 3 over 'De beleving van de persoon'.
- Vormingsdagen en trainingen in het kader van Fe-Bi: ECD Orion i.s.m. PGN geeft de Fe-Bi vorming 'Basisinzicht Dementie':

datum	locatie
29/10/2015	WZC Beerzelhof, Putte
19/05/2015	WZC De Vaeren, Reet
13/01/2015	WZC Borsbeekhof, Borgerhout
12/02/2015	WZC Het Gouden Anker, ANTWERPEN
17/03/2015	WZC GZA, Antwerpen
25/03/2015	WZC Borsbeekhof, Borgerhout
28/04/2015	Seniorencentrum, Bornem
12/05/2015	WZC Beerzelhof, Putte
02/06/2015	WZC Beerzelhof, Putte
11/06/2015	WZC De Vaeren, Reet
18/06/2015	WZC De Vlietoever, Bornem
22/09/2015	WZC Beerzelhof, Putte
29/09/2015	WZC GZA, Antwerpen
08/10/2015	De Regenboog, Zwijndrecht
16/10/2015	De Regenboog, Zwijndrecht
27/10/2015	WZC OLV van Troost, Zandhoven
17/11/2015	WZC Beerzelhof, Putte

- Vormingsdagen en trainingen in het kader van het vormingsfonds kinderopvang en thuiszorg. Het antennepunt PGN geeft tweemaal Basisinzicht Dementie in het kader van Via4 voor respectievelijk het Sociaal Huis te Bornem op 16 juni en Het Zorgbedrijf te Antwerpen op 9 oktober.
- De opleiding 'Dementiekundige basiszorgverlener werkzaam in de thuiszorg'. Op 29/05/2015 volgen de medewerkers van ECD Orion i.s.m. PGN de train-de-trainer dementiekundige basiszorgverlener te Leuven.

datum	opleidingsdag	voorziening in de thuiszorg
14/09/2015	dag 1	Familiehulp, Antwerpen
05/10/2015	dag 2	Familiehulp, Antwerpen
13/10/2015	dag 3	Familiehulp, Antwerpen
13/10/2015	dag 1	Familiehulp Mechelen
27/10/2015	dag 2	Familiehulp Mechelen
10/11/2015	dag 3	Familiehulp Mechelen
03/12/2015	dag 1	Vlaams Neutraal Ziekenfonds, Lier

Actie 3.3

Terugkomdagen Referentiepersoon Dementie

ECD Orion i.s.m. PGN en ECD Tandem organiseren gezamenlijk één cyclus terugkomdagen voor referentiepersonen dementie. Een cyclus omvat vier dagen gespreid over het jaar, met in de voormiddag een theoretisch luik en in de namiddag een intervisiemoment. Het DPA organiseert 4 terugkomdagen voor de Referentiepersonen Dementie te Malle (zie ook actie 1.2):

datum	thema
19/03/2015	terugkomdag 1: Proactief werken
09/06/2015	terugkomdag 2: Psychiatrie en dementie
15/09/2015	terugkomdag 3: Ontspoorde zorg
24/11/2015	terugkomdag 4: Mantelzorger als partner in de zorg

Actie 3.4

Regionaal vormingsaanbod (brochure)

ECD Orion i.s.m. PGN geeft een gezamenlijke vormingsbrochure uit. De brochure is een weergave van het basisaanbod van vormingsmomenten aan professionelen en het basisaanbod van voordrachten aan mantelzorgers. De brochure is online (http://www.dementie.be/Artikelen-Bestanden/OrionEnPGN/orionpgn/vormings- en voordrachtenaanbod_orion%20%20pgn_versie20151007.pdf) en op papier beschikbaar.

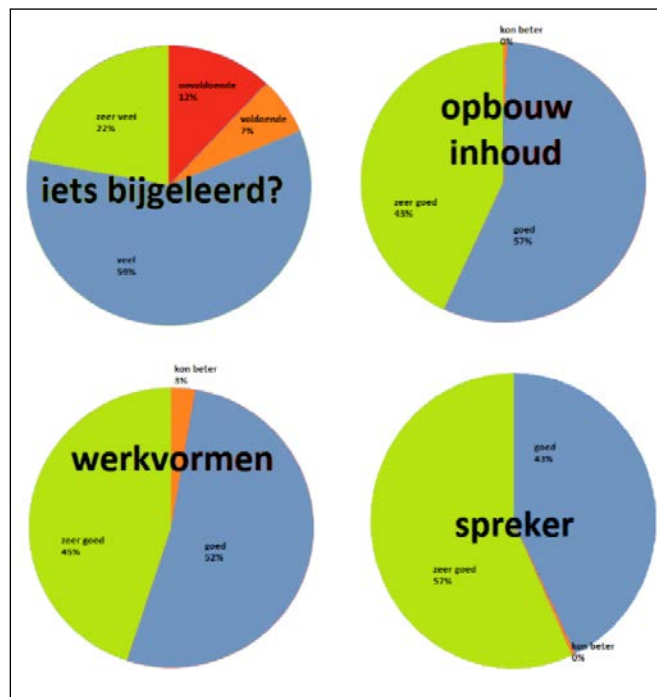
Overzicht basisaanbod

datum	Onderwerp	Locatie
22/01/2015	Dementie en beleving	Seniorplaza, Willebroek
17/02/2015	omgaan met dementie	WZC Sint-Vincentius, Kalmthout
27/02/2015	omgaan met dementie	WZC Sint-Vincentius, Kalmthout
09/03/2015	Vorming + persmoment project Vermist Klein Brabant / Vaartland	LDC Willebroek
16/03/2015	Basisinzicht Dementie	De Voorzorg, Mechelen
16/03/2015	nabespreking film "Vergeet me niet"	Praatcafé Lichtpunt, Schoten
19/03/2015	Activiteiten aanbieden	WZC Compostella, Cantershof
23/03/2015	Zinnvolle activiteiten voor personen met dementie	WZC De Mick, Brasschaat
26/03/2015	Activiteiten aanbieden	WZC Compostella, Cantershof
31/03/2015	onderdompeling in dementie	De Voorzorg, Antwerpen
20/04/2015	Zinnvolle activiteiten voor personen met dementie	WZC De Mick, Brasschaat

datum	Onderwerp	Locatie
25/04/2015	Inleiding boekvoorstelling "Wat Alz"	Boekhandel De Groene Waterman
21/05/2015	banaba geriatrie : omgaan met agressie bij personen met dementie	Karel de Grote-Hogeschool; Antwerpen
06/06/2015	omgaan met en communicatie bij personen met dementie	OZ, Wilrijk
19/06/2015	Omgaan met personen met dementie in de thuisomgeving	Uithuis Hoboken
25/06/2015	ondersteuningsnoden van de mantelzorger van een persoon met dementie	DC Victor De Bruyne, Hoboken
07/09/2015	Inleiding over dementie	Gasthuizusters Lier, Kessel
14/09/2015	Dementie en hoe ermee omgaan (deel 1)	Hof Van Egmont, Mechelen
23/09/2015	dementie voor mantelzorgers	WZC Compostella, Borsbeek
25/09/2015	dementie en MHG	WZC Compostella, Borsbeek
29/09/2015	Dementie en hoe ermee omgaan (deel 2)	Hof van Egmont, Mechelen
05/10/2015	communiceren met personen met dementie	C Blommaert, Wuustwezel
12/10/2015	communiceren met personen met dementie	Familiehulp, Wuustwezel
12/10/2015	communiceren met personen met dementie	Familiehulp, Wuustwezel
12/10/2015	Hoe omgaan met personen met dementie	WZC De Mick, Brasschaat
15/10/2015	belevingsgerichte zorg	WZC Onze Lieve Vrouw van Antwerpen
19/10/2015	Hoe omgaan met personen met dementie	WZC De Mick, Brasschaat
20/10/2015	Hoe houd ik contact met personen met dementie	Wzc Berkenhof, Heist-op-den-Berg
22/10/2015	belevingsgerichte zorg personen met dementie	WZC Onze Lieve Vrouw van Antwerpen
22/10/2015	voorstelling Orion aan GZA kaderleden	Metropolis, Antwerpen
22/10/2015	dementie en belevingsgerichte zorg	Columbiastraat 110, eerste verdieping, 2030 Antwerpen
22/10/2015	belevingswereld en rol van familie in WZC	Meerminnehof, Mortsel

datum	Onderwerp	Locatie
10/11/2015	Studiebezoek studenten verpleegkunde Sint-Norbertus Antwerpen	ECD Orion
12/11/2015	Wat is dementie	Grijze Geuzen, Willebroek
14/11/2015	Inleiding Toneel "Vergeet het"	CC Mortsel
18/11/2015	De Bovenkamer - spel	OCMW Heist op den Berg
19/11/2015	Dementie en hoe ermee omgaan	WZC De Lisdodde
19/11/2015	belevingsgerichte zorg	WZC Onze Lieve Vrouw van Antwerpen
19/11/2015	dementie herkennen in de thuiszorg	OCMW te Edegem
20/11/2015	infocafé dementie	districtshuis Wilrijk
26/11/2015	Wat is dementie	Seniorplaza Willebroek
26/11/2015	belevingsgerichte zorg	WZC Onze Lieve Vrouw van Antwerpen
26/11/2015	Intro het Lortcher Syndroom	cc Morstel
26/11/2015	dementie en belevingsgerichte zorg	Columbiastraat 110, eerste verdieping, 2030 Antwerpen
28/11/2015	Infosessie: Langer thuis met dementie	OZ, Wilrijk
30/11/2015	Moeilijk hanteerbaar gedrag	WZC Ten Weldebrouc, Willebroek
01/12/2015	Dementie en hoe ermee omgaan	WZC De Lisdodde, Mechelen
02/12/2015	Lesmoment voor Graduaat Maatschappelijk Werk (HB05) TNA, Antwerpen	CGG Mechelen
07/12/2015	zinnvolle activiteiten	Mayerhof Mortsel
09/12/2015	Studiebezoek studenten verpleegkunde Sint-Norbertus Antwerpen	ECD Orion
10/12/2015	Dementie en hoe ermee omgaan	WZC De Lisdodde, Mechelen
10/12/2015	voelschorten en activiteiten voor personen met dementie	WZC Pniel, Pulderbos
17/12/2015	basale stimulatie: voelschorten	Voorzorg

In de zorgregio Antwerpen sluit elke vorming af met een schriftelijke evaluatie. De deelnemers zijn meestal tevreden tot zeer tevreden over het aanbod. De grootste verscheidenheid zien we in het al of niet iets bijleren. De groepen zijn vaak zeer gevarieerd samengesteld en daardoor is het voor sommige geen nieuwe kennis maar eerder een opfrissing.

In de zorgregio Mechelen beperkte de schriftelijke evaluatie zich tot vormingsmomenten aan professionelen. Meer dan 90% van de deelnemers scoorden tevreden tot zeer tevreden voor zowel de inhoud, de spreker als interactie met de groep.

Actie 3.5

Vorming en opleiding op maat

ECD Orion i.s.m. PGN geeft vorming op maat van de voorziening. Voorafgaand is er steeds minimum één overlegmoment met de vormingsverantwoordelijke van de voorziening of organisatie. Een bijzonder vorm van maatwerk, is de begeleide intervisie. Elke intervisie start met een theoretisch kader aangepast aan de beginsituatie van de groep. Daarna volgt de casebespreking.

Overzicht

datum	Onderwerp	Locatie
07/01/2015	intervisie referentiepersonen dementie: belevingsgerichtheid	GZA, Antwerpen
23/02/2015	intervisie: Moeilijk hanteerbaar gedrag	WZC Zonnewende, Kapellen
30/03/2015	intervisie: Existentieel lijden, omgaan met bewoners die niet meer verder willen	WZC Zonnewende, Kapellen
23/04/2015	intervisie referentiepersonen dementie: omgaan met familie	GZA, Antwerpen
25/04/2015	Inleiding boekvoorstelling "Wat Alz"	Boekhandel De Groene Waterman

datum	Onderwerp	Locatie
27/04/2015	interview: Rouwen op de werkvloer	WZC Zonnewende, Kapellen
07/05/2015	Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag	Familiehulp, Antwerpen
07/05/2015	Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag	Familiehulp, Antwerpen
01/06/2015	interview: Groepsdynamica: omgaan met rollen en taken in de zorg	WZC Zonnewende, Kapellen
05/06/2015	interview referentiepersonen dementie: omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag	GZA, Antwerpen
22/06/2015	interview: Feedback geven en ontvangen	WZC Zonnewende, Kapellen
12/10/2015	communiceren met personen met dementie	Familiehulp, Wuustwezel
23/10/2015	interview referentiepersonen dementie: instrumenten om het functioneren van collega's bespreekbaar te maken	GZA, Antwerpen

Actie 3.6

Studiedagen organiseren of meewerken aan studiedagen, congressen, symposia en infobeurzen

ECD Orion i.s.m. PGN werkt op vraag mee aan allerlei studie-, leer en infomomenten over dementie of ontwikkelen zelf studiedagen in de schoot van het DPA:

datum	Onderwerp	Locatie
28/05/2015	Intro "de stem van het geheugen"	WZC Gulden Lelie, Antwerpen
21/09/2015	Intro Ballonnenactie voor de werelddag dementie	WZC Zonnetij, Aartselaar
07/10/2015	"Verlies en rouw bij dementie"	Expo 60+, De Nekker, Mechelen

Ballonnenactie © Jef Wijkmans, GVA

Actie 3.7

Deskundige rol in praatcafés of familiegroep

In samenspraak met de respectievelijke stuurgroepen van de praatcafés dementie wordt één thema door ECD Orion of PGN uitgewerkt en gepresenteerd. Zie 2.1 en 2.2

Strategische doelstelling 4

Sensibilisering

ECD Orion i.s.m. PGN sensibiliseert door het bevorderen van een genuanceerde beeldvorming en informatievertrekking over dementie ten aanzien van verschillende doelgroepen.

ACTIES

Actie 4.1

Themawerking: project armoede & dementie

ECD Orion i.s.m. PGN wilt met de dialoogmethode het thema 'armoede en dementie' uitwerken in 2015 en 2016 in dialoog met ervaringsdeskundigen, professionele deskundigen, academici en beleidsvertegenwoordigers. Concrete resultaten die we beogen zijn:

- dossier met inzichten en beleidsaanbevelingen vanuit verschillende invalshoeken samengebracht,
- studiedag voor medewerkers van de zorgvoorzieningen,
- een vernieuwd vormingspakket waarin de nieuwe inzichten verwerkt zijn,
- een dvd met beeldgetuigenissen

De mantelzorgers en personen met dementie krijgen zo een nieuwe rol in ECD Orion en de antennepost PGN. Ze krijgen erkenning als ervaringsdeskundigen. Zo blijft het ECD zonder directe hulpverleningsrol toch voeling houden met het standpunt van de gebruiker. Om de stem van de gebruiker in beeld te brengen werkt ECD Orion samen met Centrum Kauwenberg, PSC Open Huis en Recht-Op in zorgregio Antwerpen en de antennepost PGN met De Lage Drempel in zorgregio Mechelen. De focus voor 2015 ligt op het verzamelen van ervaringen van mensen in armoede enerzijds en vorming over dementie aanbieden aan deze groep anderzijds. In 2016 wordt de verworven kennis gedeeld en besproken met professionele deskundigen, academici en beleidsvertegenwoordigers met als doel, een verbeterde zorg voor personen met dementie die in armoede leven.

Zie ook 2.9

Actie 4.2

Documagazine

Zie actie 2.10

Actie 4.3

Ondersteuning Dementievriendelijk projecten in verschillende gemeenten

ECD Orion i.s.m. PGN gaat in op lokale vragen om mee te werken aan dementievriendelijke initiatieven. Zo draagt ECD Orion i.s.m. PGN onder meer bij tot:

- Het project dementiekoffer i.s.m. Wendy Van Acker, senioren- en welzijnsconsulent te Borsbeek, wordt in een persconferentie in de bibliotheek van Borsbeek op 17 september bekend gemaakt. Voorafgaand, op 22/4/2015 komt ECD Orion nog een laatste keer samen met de partners om de inhoud van de koffer samen te stellen. ECD Orion levert in dit verband de dementieklappers. Ook in woon- en zorgcentrum Compostela kan je zo'n koffer uitlenen. De koffer bevat, brochures, de dementieklapper, acht boeken, één liedjestekstbundel met cd, een dvd en een gedicht. De koffer richt zich tot alle leden van het gezin en beoogt hiermee dementie beter bespreekbaar te maken.
- De geplande sensibilisering over dementie in de lagere school te Borsbeek is afgelast wegens te weinig inschrijvingen.
- Sensibiliseringsacties i.s.m. stad en OCMW Mortsel, wzc Meerminnehof, wzc Mayerhof, dienstencentra De Populier en Meerminne, Geriatrisch dagziekenhuis Sint Jozef en de geriatrische afdeling van PZ Sint Amadeus: (zie tabel hieronder)
- Inleefmoment dementie i.s.m. Petra Andriessen, seniorenconsulente District Hoboken: Op 19/06/2015 presenteert het district de film "Vergeet me niet". ECD Orion zorgt voor de voor- en nabespreking. Op 25/06/2015 geeft ECD Orion vorming over de ondersteuningsnoden en mogelijkheden aan de mantelzorger.
- Herstart van samenwerking met het District Wilrijk in het kader van dementievriendelijke initiatieven. Dimitri Commers, medewerker seniorenbeleid van District Wilrijk en schepen Linda Verlinden verkennen met ECD Orion de mogelijkheden om meer aandacht te besteden aan dementie. Er is interesse om een praatcafé op te starten maar eerst willen ze peilen naar de interesse door een infocafé te organiseren.
- Pilotproject 'dEMPOWERMENT' van het Sociaal Huis van Mechelen (zie actie 2.7)

- Zorgpad Dementie Bonheiden (zie actie 2.3)

Actie 4.4

Vermisingsprojecten opvolging en opstart

Zie actie 2.5

Actie 4.5

Andere

ECD Orion i.s.m. PGN zal op vraag een bijdrage leveren aan relevante evenementen, beurzen en andere initiatieven. In dit kader werkt ECD Orion op 15 maart 2015 mee aan "de dag van de zorg" van het WZC Sint-Bavo te Wilrijk. De antennepost PGN vertegenwoordigt ook het ECD Orion en ECD Tandem op Expo 60+, de vakbeurs voor de zorgsector van 7 tot 9 oktober 2015 in de Nekkerhal te Mechelen.

Strategische doelstelling 5

Informatieverspreiding- en adviesverlening

Het betreft hier het verzamelen, selecteren, ter beschikking stellen en actueel houden van informatie en de actieve en gerichte informatieverstrekking over alles wat met de zorg voor personen met dementie en hun omgeving te maken heeft.

ACTIES

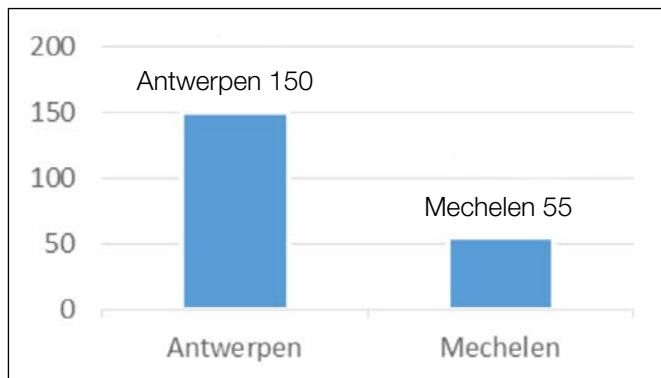
Actie 5.1

Permanentie: consultfunctie

ECD Orion, de antennepost PGN en ECD Tandem zorgen samen voor een maximale telefonische bereikbaarheid. Iedereen (zowel professionelen, vrijwilligers als gebruikers) die aanbelt of langskomt, heeft recht op een verhelderd

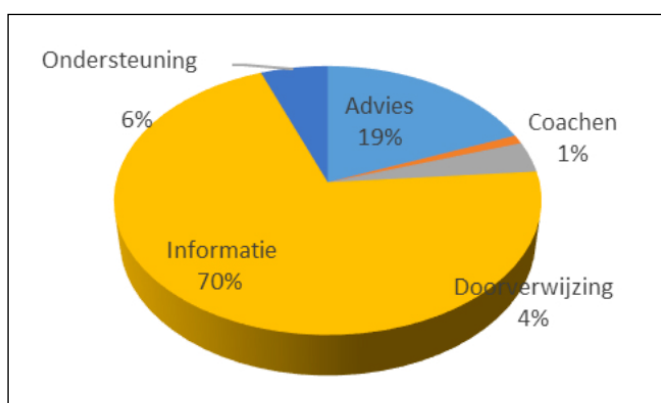
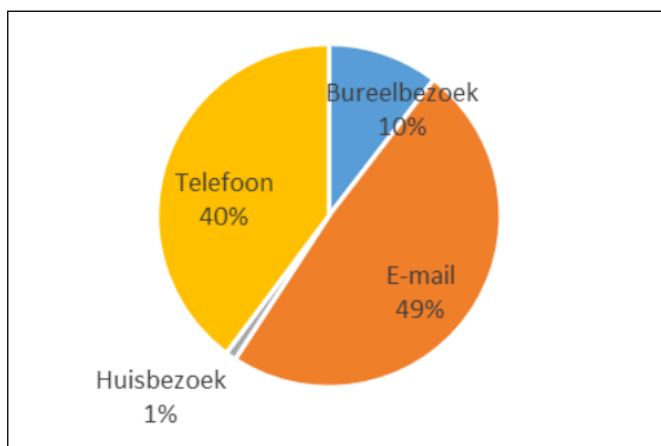
Sensibiliseringsacties in samenwerkingsverbanden

datum	onderwerp	Locatie te Mortsel	rol ECD
26/06/2015	voorbereidend overleg voor traject Mortsel o.l.v. Liesbeth Luts	WZC Meerminnehof	Informeren, adviseren, engageren
21/09/2015	voordracht Nathalie Bleijs, de neuropsycholoog	Ziekenhuis Sint Jozef	Nabespreking
22/10/2015	vorming voor familie over beleevingswereld PMD en rol van familie in WZC	WZC Meerminnehof	Vorming geven
28/10/2015	voorbereidend overleg voor traject Mortsel o.l.v. Liesbeth Luts, ouderenbeleidscoördinator van de stad Mortsel	LDC De Populier	Informeren, adviseren, engageren
14/11/2015	'Vergeet het' van het Vernieuwd Gents Volkstoneel	Schouwburg CC	Voorbespreking
21/11/2015	'Het Lortcher Syndroom' door Dimitri Leue en Warre Borgmans	Schouwburg CC	Voorbespreking
26/11/2015	'Het Lortcher Syndroom' door Dimitri Leue en Warre Borgmans	Schouwburg CC	Voorbespreking

gesprek. ECD Orion en de antennepost PGN zullen de eigen expertise meteen inzetten in het gesprek en indien nodig de hulp- of informatievrager doorverwijzen naar de meest relevante hulp- of dienstverlening.

ECD Orion i.s.m. PGN krijgt 208 hulpvragen in 2015. 73% van de oproepen zijn voor de zorgregio Antwerpen. 3% van de vragen komen van personen met dementie, 43% van mantelzorgers en 40% van hulpverleners. De meeste contacten gebeuren per mail of per telefoon.

Type aanmelder	aantal
Cliënt	7
Docent	2
ECD Vlaanderen	3
huisarts	2

Student	18
Vrijwilliger	1
Mantelzorger	88
Hulpverlener	81
Overheid	2
Andere	4
Eindtotaal	208

Belangrijk om te vermelden is de rol die ECD Orion i.s.m. PGN speelt in de opmaak van een uniform registratie-instrument. Vanuit SharePoint gekoppeld aan Office 365, ontwikkelt ECD Orion in nauw overleg met ECD Vlaanderen en het COO, een applicatie om alle hulpvragen te registreren. Vanaf 2016 zal dit instrument voor alle ECD's beschikbaar zijn.

Actie 5.2

Website en Regionale pagina (overgang)

ECD Orion i.s.m. PGN probeert samen met ECD Tandem via www.dementienetwerkantwerpen.be het eigen aanbod bekend te maken en ook dat van relevante partners zoals de praatcafés dementie. 2015 is een overgangsjaar omdat ECD Vlaanderen elk regionaal ECD een gebruiksvriendelijke website aanbiedt om gelijkvormig het regionale werk in de kijker te zetten. Op 21 september gaat www.dementie.be/orionpgn online.

Actie 5.3

Publicatie aanbod

Jaarlijks maakt ECD Orion i.s.m. PGN een update van het eigen aanbod in vormingen, voordrachten en besprekingen. Nieuwe kennis en verworven expertise zorgt voor een update van dat aanbod. Een overzicht van dit aanbod is zowel online als gedrukt beschikbaar.

Actie 5.4

Informatie en advies via overleg

ECD Orion i.s.m. PGN biedt ook informatie en advies, zowel regelmatig als op vraag, aan overlegorganen die rechtstreeks of onrechtstreeks invloed hebben op de kwaliteit van zorg voor personen met dementie. Meestal gaat het over informatie en vrijblijvende adviesverstrekking maar soms neemt het ook de vorm aan van coaching of intervisie. Zo werken ECD Orion en de antennepost PGN onder meer mee aan:

- Het ouderenteam van het CGG De Pont,
- Intervisie referentiepersonen dementie GZA-WZC,
- Intervisie zorgteam WZC Zonnewende te Kapellen,
- OPD (overlegplatform dementie),
- Vraaggestuurde infosessie aan bv. Zorgnet COCO (regionaal coördinatiecomité).

Actie 5.5

Andere

Aanwezigheden zoals op beurzen, de dag van de zorg e.a.. hebben niet alleen een sensibiliserende waarde maar het zijn ook momenten waarop informatie en advies meegedeeld wordt. De verspreiding van het Documagazine en later het gebruik ervan in contactmomenten draagt hier ook toe bij.

Strategische doelstelling 3

Signaalfunctie

Het Regionaal Expertisecentrum Dementie Orion & PGN vervult een signaalfunctie ten aanzien van de lokale en regionale overheden, besluitvormers en beleidsmakers, het expertisecentrum dementie Vlaanderen en de media om knelpunten te melden in verband met de zorg voor en begeleiding van de persoon met dementie en zijn omgeving.

ACTIES

Actie 6.1

Dementievriendelijke gemeente

zie actie 4.3

Actie 6.2

Enquête OPD

ECD Orion i.s.m. PGN organiseert in 2015 een online enquête gericht aan alle potentiële leden van het OPD in de zorgregio's Antwerpen en Mechelen. De enquête peilt naar het huidige en toekomstig aanbod van de bevroagde voorzieningen en naar de interessegebieden om kennis en ervaring te delen. Zie actie 2.4

Actie 6.3

Via vertegenwoordiging DPA in provinciale expertgroep

Omdat de regionale ECD's maar door 1 persoon vertegenwoordigd mogen zijn in de Provinciale werkgroep dementie, wordt deze taak opgenomen door een medewerker van ECD Tandem. De inbreng van ECD Orion en de antennepost PGN wordt verzekerd door het regelmatig overleg van DPA en de directe terugkoppeling van ECD Tandem. In 2015 kiest de werkgroep voor het thema 'dementie en palliatieve zorg'.

Actie 6.4

Via ECD Vlaanderen d.m.v. overleg

zie overlegkalender ECD Vlaanderen

Actie 6.5

Themawerking: project armoede & dementie

zie actie 2.9

Paradox

expertisecentrum dementie provincie Oost-Vlaanderen

zorgregio Gent

Molenaarsstraat 34, 9000 Gent | t 09 233 14 38 | f 09 233 95 65 | paradox@dementie.be

Directie

Dirk Dhondt, algemeen directeur

Medewerkers

Christian Verelst: coördinator en dementie-expert, ergotherapeut/maatschappelijk assistent, halftijds

Sabine Boerjan: projectverantwoordelijke, logopediste, 34u.

Ann Kestens: administratief medewerkster, grafisch vormgeefster, halftijds

Veerle De Bou: verantwoordelijke informatie en documentatie, verpleegkundige, 16u.

Nelle Frederix: vormingsverantwoordelijke en dementie-expert, ergotherapeut en seksuologe, halftijds

Intern overleg:

Stuurgroep ECD Paradox

Dirk Dhondt, algemeen directeur

Dr. Thierry Goetghebuer: huisarts en CRA WZC Sint-Jozef vzw

Christian Verelst, coördinator ECD Paradox

Bijeenkomsten: 6

Studiedag palliatieve zorg en pijnbehandeling voor mensen met dementie (p.99)

Strategische doelstelling 1

Informatie en adviesverspreiding

Actie 1.1:

Het documentatiecentrum dementie van ECD Paradox wordt up-to-date gehouden, nieuwe aanwinsten worden bekend gemaakt bij het ruimere publiek.

Realisaties:

- Ook in 2015 kocht ECD Paradox verschillende nieuwe werken aan. Deze werden bekend gemaakt via de nieuwsbrief van het expertisecentrum. Nieuwe aanwinsten werden in het documentatiecentrum ook op display gezet om in de kijker te staan.

Actie 1.2:

Er worden minimum twee nieuwsbrieven verstuurd, aangevuld met periodieke nieuwsflashes die aansluiten bij actualiteit. De nieuwsbrieven en – flashes zijn regionaal getint en in afstemming met de nieuwsbrieven van ECD Vlaanderen.

Realisaties:

- In 2015 werden twee nieuwsbrieven verstuurd: een editie in het voorjaar en een in het najaar. De focus van de nieuwsbrieven lag op initiatieven die te maken hebben met de werking van het expertisecentrum dementie Paradox. In februari werd er een extra nieuwsflash verstuurd met actualiteiten.

Actie 1.3:

ECD Paradox maakt actief gebruik van sociale media (Pinterest) in het kader van informatieverbreiding.

Realisaties:

- De Pinterest-pagina werd bijgehouden door relevante informatie onder te brengen in 46 'borden'. Informatie werd steeds vooraf geselecteerd op accuraatheid en actualiteit. Overbodige/verouderde pins werden verwijderd. Eind 2015 waren er bijna 100 volgers. Zelf volgde ECD Paradox 45 andere pinners. De meerwaarde van het medium dient nog verder te groeien en bekend gemaakt te worden in de professionele zorgsector.

Actie 1.4:

ECD Paradox maakt zijn aanbod bekend aan een breed publiek, dit op zowel digitale als niet-digitale wijze door aanwezigheid op allerlei initiatieven uit de regio. Paradox wordt voorgesteld bij organisaties die de werking nog niet kennen.

Realisaties:

- De website ECD-Paradox werd op regelmatige basis geüpdatet. In het najaar werd de eigen website verlaten en doorgelinkt naar de vernieuwde overkoepelende website dementie.be
- Niet-digitaal werd het aanbod o.a. bekend gemaakt:
 - Sint-Theresia Deinze 26/1
 - Ten Doorn Eeklo 20/1
 - Beleidsmakers OCMW Gent, 16/2
 - Instituut Voor Verpleegkunde 27/3
 - Welzijnsraad Merelbeke, 18/6
 - Alle vormingsinitiatieven bij organisaties waar we de eerste samenwerking mee hadden

Actie 1.5:

De projectmedewerker volgt de verschillende stuurgroepen van de Praatcafés Dementie in de regio op en zorgt voor passend advies en ondersteuning. Waar nodig treden medewerkers van ECD Paradox ook op als spreker in de Praatcafés (max. 1x/jaar/Praatcafé)

Realisaties:

- De verschillende stuurgroepen Praatcafés Dementie werden op regelmatige basis actief bijgewoond.
- Medewerkers van ECD Paradox traden 5 keer op als sprekers in een Praatcafé Dementie

Actie 1.6:

Het documentatiecentrum van ECD Paradox wordt uitgebouwd in afstemming met de andere documentatiecentra binnen het ECD-netwerk. Hiervoor woont de verantwoordelijke medewerker actief het overkoepelend overleg bij.

Realisaties:

- Het overkoepelend overleg vond twee keer plaats in 2015. Een medewerker van ECD Paradox was telkens aanwezig.

Actie 1.7:

Samen met Alzheimer Liga Vlaanderen, regio Gent wordt een ontmoetingsgroep voor familieleden van jonge personen met dementie georganiseerd. ECD Paradox vervult in de samenwerking en organisatie een ondersteunende en adviserende rol in zowel voorbereiding als uitvoering.

Realisaties:

- De ontmoetingsgroep ging 3 maal door in 2015. Er was een gemiddelde opkomst van 8 personen.

Strategische doelstelling 2 Deskundigheidsbevordering

Actie 2.1:

Er wordt een 'opleiding jongdementie' georganiseerd in samenwerking met Arteveldehogeschool. Deze opleiding duurt 6 avonden en is gestoeld op de opleiding die in 2014 doorging bij de collega's van ECD Sophia. Doelpubliek zijn zowel mantelzorgers als professionele hulpverleners.

Realisaties:

- De opleiding is doorgegaan in het voorjaar. We konden rekenen op 26 deelnemers die de opleiding volbrachten. De evaluatie van de opleiding was bijzonder positief, een vervolg wordt niet uitgesloten.

Actie 2.2:

Een diepgaande vierdaagse rond dementie wordt opnieuw georganiseerd, naar analogie met de opleiding van 2014. ECD Paradox wil hiermee tegemoet treden aan de behoefte van mensen om zich diepgaand bij te scholen, maar daarbij niet te intentie hebben om referentiepersoon dementie te worden.

Realisaties:

- De diepgaande vierdaagse opleiding werd uitgesteld naar het najaar omwille van te weinig belangstelling. Nadien bleek dat er door mailproblemen toch meer dan voldoende belangstelling was om de opleiding te laten doorgaan. In het najaar ging de opleiding door in aanwezigheid van 18 aanwezigen, die de opleiding als zeer waardevol beoordeelden.

Actie 2.3:

Er wordt een specifiek symposium georganiseerd voor artsen in samenwerking met ECD Meander. Het thema

sluit aan bij noden en behoeften, specifiek voor deze doelgroep. Medewerking van de provincie Oost-Vlaanderen wordt aangevraagd.

Realisaties:

- Het jaarlijkse symposium voor artsen ging door op zaterdag 26 september 2015. Centraal thema van de dag was 'Vroegtijdige zorgplanning en palliatieve zorg'. Sprekers van dienst waren dr. Jo Lisaerde, prof. dr. Nele Van Den Noortgate en dr. Jeroen van den Brandt. Accreditering was voorzien voor de aanwezige artsen (28).

Symposium Dementie voor huisartsen en geneesheer-specialisten 2015

Vroegtijdige zorgplanning en palliatieve zorg bij personen met dementie

26 september 2015

**Banketzaal van het Provinciehuis
Gouvernmentstraat 1, Gent**
[parking Gent Zuid (P3)]

08u30	Onthaal
09u00	Vroegtijdige zorgplanning. Door Dr. Jeroen van den Brandt.
10u00	Het kantelmoment naar palliatieve zorg voor personen met dementie. Door Dr. Jo Lisaerde.
11u00	Pijnbestrijding en palliatieve sedatie. Door Prof. dr. Nele Van Den Noortgate.
12u00	Netwerkreceptie met broodjes.

Moderator: Dr. Goetghebuer

Accreditering wordt aangevraagd onder het luik 'Ethiek en economie'.
Gratis deelname, inschrijven is verplicht via paradox@dementie.be.

Actie 2.4:

In samenwerking met Palliatief netwerk in de regio wordt een studiemoment georganiseerd om referentiepersonen dementie en palliatief referenten dichter bij elkaar te brengen.

Realisaties:

- Op 5 maart organiseerde ECD Paradox een studienamiddag voor zowel referentiepersonen dementie en palliatief referenten. De inhoud van de studienamiddag was tweeledig: enerzijds het bepalen van het kantelmoment van de persoon met dementie naar palliatieve fase (verzorgd door dr. Jo Lisaerde), anderzijds het zeer operationeel aan de slag gaan met observatieschalen

(verzorgd door medewerkers van Netwerk Levenseinde en ECD Paradox) om zo de verschillende referentiepersonen met hun expertise dichterbij elkaar te brengen. We mochten die dag 50 mensen ontvangen in het AZ Sint-Elisabeth in Zottegem. De studiedag was een samenwerking tussen ECD Paradox en Netwerk Levenseinde.

- Eenzelfde initiatief als de studiedag van 5 maart in Zottegem werd herhaald in Gent op 15 oktober. De inhoud bleef hetzelfde, de samenwerking verliep deze keer met het Palliatief Netwerk Gent-Eeklo. Op de studienamiddag in vormingscentrum Guislain mochten we 106 mensen verwelkomen.

Actie 2.5:

Goedlopende initiatieven worden verder gezet en bestendigd:

- Dialogen rond dementie
- Vormingen op maat

Realisaties:

- De dialogen rond dementie gingen 4 maal door, met een gemiddelde opkomst van 25 personen. Thema's in 2015 waren: leefgroepwerking, familie en vrijwilligers, lerend vermogen, beweging.
- Allerlei vormingen werden voor verschillende doelgroepen en omtrent diverse thema's georganiseerd. In 2015 verzorgde ECD Paradox 115 vormingssessies voor 2673 personen. Daarvan waren 17 sessies gericht naar uitsluitend niet-professionelen. Deze cijfers liggen in dezelfde lijn dan 2014 (met 118 sessies).

Actie 2.6:

Woonzorgcentra worden ondersteund in hun begeleiding van ouderen met een psychische achtergrond. Hiervoor participeert ECD Paradox actief in een project vanuit het Netwerk Ouderen in de Geestelijke Gezondheid regio Groot Gent (NOGGGG). De begeleiders die dit opnemen worden ondersteund door middel van intervisiemomenten die mee worden voorbereid en begeleid door ECD Paradox.

Realisaties:

- Het project kende een sterke start met 14 begeleidingen. Een eerste evaluatie werd gedaan bij de deelnemende WZC's. Algemeen werd de begeleiding als positief beschouwd. De begeleiders kwamen 3 keer samen. Samen met andere partners zorgde ECD Paradox voor de begeleiding van deze samenkomsten.
- Het project zal een vervolg kennen in 2016, waar ook

ECD Paradox een actieve ondersteunende rol zal in vervullen.

Aanvullende acties bij doelstelling 2:

- ECD Paradox organiseerde op donderdag 4 december een studienamiddag voor psychologen rond het thema 'Rol van de psycholoog bij de ondersteuning van jonge mensen met dementie en hun familie'. Het programma zag er als volgt uit:
 - Jonge mensen met dementie, een kwetsbare doelgroep – Veerle De Bou
 - Begeleiding van jonge mensen met dementie en hun familie in het ziekenhuis – dr. Marijke Miatton
 - Ervaringen uit de praktijk, tips en tricks voor begeleiding van mensen met jongdementie en hun familie – Wouter Lambrecht

We mochten voor deze studienamiddag 20 aanwezigen verwelkomen.

Strategische doelstelling 3

Sensibilisering

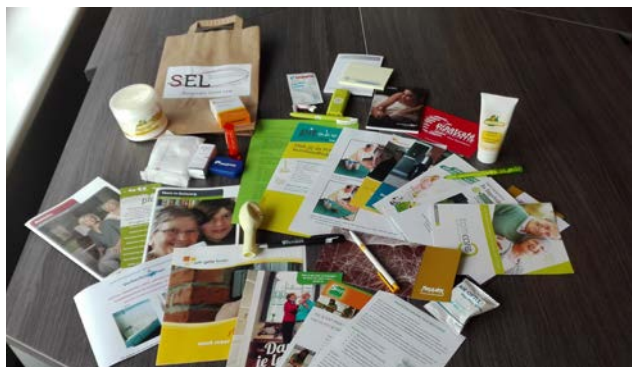
Actie 3.1:

In samenwerking met andere partners (kleinstedelijk niveau) wordt er minimum 1 initiatief georganiseerd om dementie zichtbaar te maken in het brede maatschappelijk vlak.

Realisaties:

- Op dinsdag 8 september participeerde ECD Paradox aan een 'zorgstraat' te Wetteren. De organisatie lag in handen van een subwerkgroep van deelsel Wetteren-Laarne-Wichelen, waar ECD Paradox deel van uitmaakt. ECD Paradox zorgde voor een sensibiliserende actie rond dementie. Hierbij werd een acteur ingeschakeld die bezoekers aan de jaarmarkt te Wetteren aansprak vanuit de beleving van een persoon met dementie. Na het intermezzo vingen medewerkers van ECD Paradox de verdwaasde bezoekers op met een woordje uitleg over de problematiek. Informatie over dementie

en het expertisecentrum Paradox werd meegegeven. De reacties van de voorbijgangers waren unaniem lovend, maar eveneens aangrijpend door de verhalen die het losmaakte.

Actie 3.2:

In samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen, regio Gent, wordt een studieavond georganiseerd voor zowel professionals als mantelzorgers rond het thema jongdementie.

Realisaties:

- De studieavond vond plaats op 11 februari in de gebouwen van de Oude Abdij te Drongen. Er waren 80 aanwezigen die het volgende programma volgden:

Infomoment 'dementie op jonge leeftijd'

11 februari 2015

PROGRAMMA

19u00: Onthaal.
19u30: Getuigenis van een familielid van een jonge persoon met dementie.
19u40: Het belang van een goede ondersteuning van de persoon met jongdementie en zijn mantelzorgers, Annetie Janssens (mede-auteur van het boek 'dementie op jonge leeftijd').
20u00: Dementie op jonge leeftijd, Dr. Anne Sieben, Neuroloog UZ Gent, AZ Jan Palfijn.
21u30: Voorstelling initiatieven in de regio, Veerle De Bou, ECD Paradox.
21u45: Einde.

LOCATIE: Oude abdij, Drongenplein 27, Drongen. Parking op domein.

DEELNAMEPRIJS: gratis voor familieleden en mantelzorgers, 10 euro voor professionals (inclusief vormingsattest).
Inschrijven via paradox@dementie.be of 09 233 14 38.

INLICHTINGEN
www.ecd-paradox.be of via Veerle De Bou:
veerle.debou@ecd-paradox.be - 09 233 14 38.

Dit infomoment is een initiatief van de ontmoetingsgroep 'familieleden van jonge personen met dementie'

- Getuigenis van een familielid van een persoon met jongdementie
- Dementie op jonge leeftijd - dr. Anne Sieben
- Het belang van goede ondersteuning van de persoon met dementie en zijn mantelzorgers + voorstelling initiatieven uit de regio – Veerle De Bou

Actie 3.3:

ECD Paradox participeert aan initiatieven rond 'dementievriendelijke gemeente'.

Projecten die reeds lopende zijn:

- Assenede
- Eeklo

Projecten die in een verkennende fase zitten:

- Zottegem
- Merelbeke

Realisaties:

- De projecten in Assenede en Eeklo liepen door in 2015. ECD Paradox was aanwezig op de voorbereidende vergaderingen.
- In Zottegem participeerde ECD Paradox actief in de stuurgroep. Officieel werd Zottegem Dementievriendelijke Stad in gang getrappt met de voorstelling van theaterstuk 'Het Lorchersyndroom' op woensdag 21 oktober. Andere initiatieven in het kader van het project zullen verder zichtbaar worden in 2016.
- In Merelbeke ging men eveneens effectief van start. ECD Paradox verzorgde in dit kader een informatieavond rond dementie op 18 juni i.s.m. de welzijnsraad Merelbeke. In 2016 zal ECD Paradox dit initiatief verder inhoudelijk ondersteunen.

Aanvullende acties bij doelstelling 3:

- OCMW en Stad Gent namen het engagement op om een dementievriendelijke stad te worden. Eerste voorbereidende vergaderingen verliepen in nauwe samenwerking met ECD Paradox. Concrete uitwerking en initiatieven worden in 2016 vooropgesteld. ECD Paradox zal hierbij optreden als inhoudelijke partner.
- Er werd een opleiding ontwikkeld en voorzien voor de gidsen van museum 'Huis van Alijn'. Bedoeling is dat er in het museum ook gidsbeurten worden aangeboden voor personen met dementie en hun mantelzorgers.

Strategische doelstelling 4

Afstemming met ECD Vlaanderen en regionale expertisecentra

Actie 4.1:

Medewerkers nemen actief deel aan overlegmomenten voor de expertisecentra in Vlaanderen:

- Coördinatieoverleg (5x/jaar, coördinator)
- VTO-Overleg (5x/jaar VTO-verantwoordelijke)
- Dementie-expertenoverleg (dementie-experten, 3x/jaar)

Realisaties:

- De respectievelijke verantwoordelijken van ECD Paradox (vorming, coördinator, dementie-expert) waren actief aanwezig tijdens de specifieke overlegmomenten met andere expertisecentra.

Actie 4.2:

De coördinator en administratief verantwoordelijke nemen delen aan het overleg voor de ontwikkeling van de nieuwe website www.dementie.be.

Realisaties:

- De coördinator nam deel aan de werkgroep. Hiervoor stemde hij voorafgaand aan de vergaderingen intern af met de administratief verantwoordelijke.

Actie 4.3:

Drie maal per jaar is er een provinciaal overleg met de collega's van ECD Meander in het kader van afstemming, maar ook in het kader van het organiseren van gezamenlijk provinciale initiatieven.

Realisaties:

- Het provinciaal overleg vond in 2015 tweemaal plaats (9/4 en 23/10).

Thema's die aan bod kwamen, waren o.a. opleiding referentiepersoon dementie, werking OPD, uitwerking van gezamenlijke initiatieven, Praatcafé Dementie in de provincie.

Actie 4.4:

Regionale ontwikkelingen binnen de netwerkvorming worden gesignaleerd naar ECD Vlaanderen.

Realisaties:

- Ontwikkelingen werden besproken via agendapunten op het coördinatie-overleg.

Strategische doelstelling 5

Interne werking is duidelijk georganiseerd

Actie 5.1:

Voor elke medewerker van ECD Paradox wordt er een competentieprofiel uitgewerkt. Hiermee komt ECD Paradox tegemoet aan de opmerkingen vanuit het inspectieverslag.

Realisaties:

- Elke medewerker van ECD Paradox is in het bezit van een functieprofiel met daaraan de gekoppelde competenties. Het profiel werd uitgebreid besproken met elke medewerker tijdens een individueel gesprek.

Actie 5.2:

Elke medewerker volgt minimum 30 uur relevante vorming (excl. administratief verantwoordelijke). Vormingen behelzen momenten met als doel zowel specifieke vakinhoudelijke kennis als attitudevorming en algemene vormingen.

Realisaties:

- Alle medewerkers volgden meer dan het beoogde aantal vormingsuren. Vormingen waren zowel vakinhoudelijk als overschrijdend.
- Teamoverschrijdend volgden alle medewerkers een tweedaagse opleiding 'Ervaar het Mimakkus-effect'.

Strategische doelstelling 6

Uitbouw netwerking

Actie 6.1:

De opgezette samenwerking met de palliatieve netwerken in de regio worden verder geconcretiseerd onder de vorm van studiedagen.

Realisaties:

- Er vonden twee studiedagen plaats in samenwerking met de respectievelijke netwerken palliatieve zorg die in de regio van ECD Paradox actief zijn. De inhoud was gelijklopend voor de twee momenten, waarbij de basis gevormd werd door eerdere initiatieven van ECD Meander. We mochten in totaal zo'n 156 mensen ontvangen (palliatief referenten en referentiepersonen dementie).

Actie 6.2:

In samenwerking met SEL wordt het OPD in de regio uitgewerkt tot een operationeel en concreet geheel met zichtbare initiatieven. Thema's die worden uitgewerkt zijn:

- Voegtijdige zorgplanning
- Ondersteuning mantelzorg
- Zorgpad dementie

ECD Paradox fungeert in de verschillende deelgroepen als moderator en inhoudelijk ondersteuner.

Realisaties:

- Een algemeen overkoepelend OPD vond tweemaal plaats in 2015 (13/3, 18/9).
- Er wordt binnen de organisatie van het OPD gewerkt met kleinere themagebonden werkgroepen. Thema's die in deze groepen worden behandeld, worden teruggekoppeld binnen het algemeen overkoepelend OPD.

- Het thema 'voegtijdige zorgplanning' werd stopgezet, aangezien er een grote overlap bestond met een project door palliatief netwerk. Zij koppelen hun project terug op het overkoepelend OPD waardoor er toch thematische uitwisseling kan plaatsvinden.
- Het thema 'zorgpad dementie' werd nog verder opgedeeld naar een stedelijk niveau, aangezien dit werkbaarder is dan voor de grote SEL regio Gent. Partners aan het project werden opgeroepen om intern met elkaar verder te communiceren hierover, maar zeker ook terug te koppelen binnen het algemeen OPD.
- De werkgroep rond 'ondersteuning mantelzorg' loopt verder. Initiatieven worden in 2016 verwacht.
- De themawerkgroepen die niet verder werden gezet, werden vervangen door andere themawerkgroepen die hun verder uitwerking krijgen. Teugkoppeling wordt steeds voorzien binnen het algemeen OPD.
- ECD Paradox treedt in het algemeen OPD op als voorzitter/moderator, in nauwe samenwerking met SEL. Binnen de deelgroepen treedt ECD Paradox op als inhoudelijk ondersteuner.

Actie 6.3:

Bestaande samenwerkingen worden onderhouden

- Artevelde Hogeschool
- Organisatie wintermeeting 2015, luik ergotherapie
- NOGGG (Netwerk Ouderen in de Geestelijke Gezondheid regio Groot Gent)
- Transmuraal overleg regio Wetteren, Laarne, Wichelen
- Provinciebestuur Oost-Vlaanderen
- Stuurgroepen Praatcafé Dementie
- Werkgroep logopedie en dementie

Realisaties:

- De verschillende bestaande samenwerkingen werden onderhouden door o.a. periodieke overlegmomenten actief bij te wonen en te organiseren.

Aanvullende acties bij doelstelling 6:

- ECD Paradox participeerde aan een denkdag 'innovatie', georganiseerd door de koepel 'zorgzaam vzw'. Experts vanuit verschillende disciplines brainstormden over uitdagingen binnen de ouderenzorg. De resultaten werden meegenomen naar beleidsniveau van zorgzaam vzw.
- ECD Paradox organiseerde samen met ECD Meander een provinciaal overleg voor de afgevaardigden van de verschillende regionale Praatcafés Dementie. Hierbij konden ervaringen, knelpunten, mogelijkheden uitgewisseld worden.
- Op 29/5 vond een overleg plaats met Alzheimer Liga Vlaanderen en een aantal van hun regionale partners om

familiegroepen en Praatcafés Dementie nauwer op elkaar af te stemmen op Vlaams niveau. Het overleg vond plaats in Antwerpen. Paradox was actief aanwezig.

- ECD Paradox participeerde aan een focusgroep rond voorafgaande zorgplanning en het definiëren van zorg-noden o.l.v. Dr. Jo Lisaerde

noden en behoeften in de provincie besproken, alsook de gezamenlijke organisatie van een symposium voor artsen. In de tweede bijeenkomst, in het bijzijn van de gedeputeerde, werd er vooral naar de toekomstige afstemming en bevoegdheden gekeken van de provinciale overheden.

Strategische doelstelling 7

Signaalfunctie

Actie 7.1:

Tijdens een jaarlijks overlegmoment met de Provincie Oost-Vlaanderen en ECD Meander worden actualiteiten in de provincie in kaart gebracht. Vanuit het overleg kunnen gezamenlijke acties ontstaan afhankelijk van de noden.

Realisaties:

- Er vonden twee overlegmomenten plaats met de provincie Oost-Vlaanderen, telkens in aanwezigheid van de twee ECD's in de provincie – Meander en Paradox (18/5 en 12/11). Tijdens de eerste bijeenkomst werden

Strategische doelstelling 8

Ontwikkelen/uitwerken functie dementie-expert

Actie 8.1:

De dementie-experten nemen deel aan het dementie-expertenoverleg om gezamenlijke thema's uit te werken, af te stemmen en expertise uit te wisselen en te ontwikkelen.

- Ontwikkeling functieprofiel
- Ontwikkeling registratiedocument

Realisaties:

- Het registratiedocument voor dementie-experten werd ontwikkeld in samenwerking met de andere expertise-

centra dementie. Dit hing nauw samen met de implementatie van een nieuw communicatieforum binnen de verschillende centra op basis van office365. In 2016 wordt hiermee operationeel van start gegaan.

- Het functieprofiel voor de dementie-expert werd uitgewerkt op basis van het bestaande document vanuit de overheid en toegepast op de werking van ECD Paradox.

Actie 8.2:

De dementie-experten worden kenbaar gemaakt in de regio.

Realisaties:

- De dementie-expert functie werd kenbaar gemaakt op verschillende manieren in de regio: forum referentiepersoon dementie, opleiding tot referentiepersoon demen-

tie, OPD, allerlei overlegstructuren waar er uitleg werd gegeven over het transitieplan van minister Vandeuren,...

Actie 8.3:

Referentiepersonen dementie worden ondersteund door het organiseren van 2x/jaar een specifiek forum met relevante thema's.

Realisaties:

- Het forum voor referentiepersonen dementie werd opgesplitst, rekening houdend met de specificiteit van de doelgroep: een voor referentiepersonen in de thuiszorg (12/6) en een voor referentiepersonen in de residentiële setting (17/11). Het forum werd gezamenlijk georganiseerd door ECD Meander en ECD Paradox.

Sophia

expertisecentrum dementie provincie West-Vlaanderen
zorgregio's Roeselare en Kortrijk

Budastraat 20 – 8500 Kortrijk | t 056 32 10 75 | sophia@dementie.be

Interne organisatie ECD Sophia

Algemeen directeur

Dhr. Wino Baeckelandt

Opdrachten:

- Regionaal expertisecentrum dementie Sophia (ECD)
 - Coaching van de medewerkers ECD Sophia
 - Coördinator interne en externe contacten
- Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw (EDV)
 - Voorzitter Raad van Bestuur (voor meer informatie, zie hoger)

Medewerkers ECD Sophia

- Mevr. Charlotte Cool
 - Master in de klinische psychologie, 80% jobtime
 - Dementie-expert, projectwerking en informatie
- Mevr. Ilse Masselis
 - Gegradueerde in de psychologie, 80% jobtime
 - Dementie-expert, projectwerking en informatie
- Mevr. Stefanie Meeuws
 - Bachelor in de ergotherapie, 100% jobtime
 - Dementie-expert, VTO
 - In ziekteverlof sedert 10/08/15, uit dienst sedert 10/12/15

Intern overleg directie – medewerkers

Er vindt regelmatig een overleg plaats tussen medewerkers en directie. Daarin worden ondernomen acties en geplande activiteiten besproken.

Werkingsgebied ECD Sophia

Zorgregio Kortrijk

Zorgregio Roeselare

Strategische doelstelling 1

Implementatie en uitvoering van het transitieplan

Actie 1.1

Specialistische informatie en adviesverstrekking aan referentiepersonen dementie en dementiekundige basiszorgverleners m.b.t. de zorg aan personen met dementie en hun omgeving

- Dementiekundige basiszorgverleners en referentiepersonen dementie kunnen in het ECD terecht voor informatie en advies rond cliëntsituaties. Dit kan door een gesprek met één van de dementie-experten of de dementie-expert kan deelnemen aan een teamoverleg in de organisatie.
- De gegevens hiervan worden kwalitatief bijgehouden. Het kwantitatief registreren van deze contacten zullen we vanaf begin 2016 doen a.d.h.v. een registratiedocument binnen Office 365.
- Om te voldoen aan deze informatie- en adviesverstrekking is er alle werkdagen van 8u30 tot 12u en van 13u tot 17u een telefonische permanentie voorzien. Op uitzonderlijke momenten wordt gebruik gemaakt van een antwoordapparaat. Verder wordt er ook in digitale permanentie voorzien.

Actie 1.2

Coaching van en overleg met referentiepersonen dementie en/of dementiekundige basiszorgverleners

- Via de vaste rubriek 'vormingsaanbod' van de elektronische nieuwsbrief van Sophia wordt het vormingsaanbod van EDV bekendgemaakt bij alle woonzorgactoren van het werkingsgebied. Vormingsaanbod is tevens een vast agendapunt op de overlegplatforms dementie (OPD).
- ECD Sophia was vaste begeleider van de opleiding tot referentiepersoon dementie 2015. Ook werd de planning (data, sprekers en inhoud) bepaald voor de opleiding van 2016, en dit in samenspraak met Foton. De opleiding 2016 zal immers door hen begeleid worden.
- In 2015 organiseerde Sophia voor de eerste keer 'terugkomdagen voor referentiepersonen dementie'. De data en het programma werden opgemaakt in afstemming met Foton, die ook voor de eerste keer de reeks aanbod. Het concept bestaat uit 4 dagen, waarbij er in de voormiddag telkens vorming wordt aangeboden rond een bepaald thema. In de namiddag vindt er intervisie plaats rond casussen die door de deelnemers worden ingebracht. 17 referentiepersonen dementie volgden deze terugkomdagen.
- Samen met Foton werden de terugkomdagen voor 2016 uitgetekend. In 2016 zullen er 2 reeksen plaatsvinden: een reeks voor beginners en een reeks voor gevorderden.

Actie 1.3

Faciliteren van en bijdragen tot een multidisciplinaire samenwerking ten behoeve van de cliënt en zijn omgeving met betrekking tot gebruik van de sociale kaart

Wegwijs in de thuiszorg

ECD Sophia beschikt (voor alle regio's van het werkingsgebied) over 'wegwijs in de thuiszorg'. Dit is een brochure, opgemaakt door het SEL, waarin alle hulpverlening van een bepaalde regio opgelijst staat. ECD Sophia stelt deze brochures ter beschikking van professionele hulpverleners en mantelzorgers.

Overlegplatforms dementie zorgregio's Kortrijk en Roeselare i.s.m. SEL

In het werkingsgebied van ECD Sophia zijn er 3 OPD's actief m.n.:

- OPD Zuid-West-Vlaanderen
 - Consulente ECD Sophia: voorzitter
 - Stafmedewerker SEL: versturen agenda, uitnodiging en verslag.
 - 4 keer per jaar overleg tussen ECD en SEL i.f.v. de voorbereiding van de OPD's
- OPD Midden-West-Vlaanderen, R.I.T. en P.I.D.
 - Gedeeld voorzitterschap: consulente ECD Sophia en stafmedewerker Familiehulp West-Vlaanderen
 - Coördinator SEL: versturen agenda, uitnodiging en verslag.
 - 4 keer per jaar overleg (persoonlijk of telefonisch) tussen ECD, voorzitter en SEL i.f.v. voorbereiding van de OPD's

Zie tabellen hiernaast.

Vanuit het OPD Midden-West-Vlaanderen werd opnieuw een vormingsavond georganiseerd voor hulpverleners uit de regio. Deze vormingsavond ging door op 01/12 met als thema: van 'zien' over weten' naar 'handelen', over het omgaan met ouderenmis(be)handeling als professionele hulpverlener. Er waren 80 deelnemers.

Overkoepelend overlegplatform dementie West-Vlaanderen (OOPD)

- Op 30/03 werd vanuit het OOPD een infomoment georganiseerd rond 'juridische bescherming van wilsonbekwame personen, wegwijs in de nieuwe wetgeving' in Boeverbos Brugge. Spreker was Dhr. Billiet, vrederechter van het Vierde Kanton Brugge. Meer dan 100 professionele hulpverleners waren hierop aanwezig.
- Op 28/04 vond, in organisatie van het OOPD, een inspiratiedag plaats voor zorgorganisaties en lokale be-

OPD Zuid-West-Vlaanderen

Datum	Aantal deelnemers	Inhoud OPD
23/03	29	Mantelzorgondersteuning Voorstelling Familiegroep Alzheimer Liga Kotrijk App mantelzorgassistent DdGPS: instrument uit OPD M-W-VI kritisch bekijken Nieuws uit ECD en deelnemers
15/06	33	Voorstelling Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling + groepswerk: noden en hoe hieraan invulling geven in regio Z-W-VI Project vermissing personen met dementie Nieuws uit ECD en deelnemers
28/09	34	Voorstelling Familiezorg W-VI Voorstelling dementievriendelijk Wielsbeke Genomen initiatieven n.a.v. werelddag dementie Nieuws uit ECD en deelnemers
14/12	30	Jongdementie: voorstelling Het Portiek, dienstencentrum Groote Broel en Het Ventiel vzw Voorstelling Zorgcafé Menen Terugkoppeling OOPD en vooruitblik OPD 2016 Nieuws uit ECD en deelnemers

OPD Roeselare – Izegem – Tielt

Datum	Aantal deelnemers	Inhoud OPD
23/01	20	Voorstelling Parki's Kookatelier Voorstelling kennispunt mantelzorg en zorgethiek Terugkoppeling intervisiegroep Caritas VZP: waar kunnen mantelzorgers terecht? Nieuws uit ECD en deelnemers Evaluatie vormingsavond
24/04	23	Voorstelling Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling Voorstelling WZC Ter Linde Gits Nieuws uit ECD en deelnemers Nieuws uit Alzheimer Liga
18/09	25	Voorstelling lokale infopunten Voorstelling DMW mutualiteiten en project Interdement Transitieplan Nieuws uit ECD en deelnemers
27/11	23	Terugkoppeling OOPD en vooruitblik OPD 2016 Signaalfunctie: Te snelle ondertitels voor personen met dementie Diensten voor personen met jongdementie in de regio Te veel medicatie Nieuws vanuit ECD en deelnemers

OPD Poperinge – Ieper – Diksmuide

Datum	Aantal deelnemers	Inhoud OPD
06/03	14	Beeldvorming beveiligde afdeling WZC Voorstelling Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmisbehandeling Voorstelling geheugenkliniek
16/06	10	Groepswerk: kritisch bekijken DdGPS Nieuws uit ECD Dementiewijzer WG vorming: bevraging thema
24/09	11	Voorstelling psycho-educatiepakket Dementie en Nu Medicatiegebruik bij personen met dementie Nieuws uit ECD en deelnemers
20/11	12	Voorstelling Parki's Kookatelier Voorstelling lokaal infopunt dementie Houthulst Medicatiegebruik bij personen met dementie Mantelzorgers aan het woord: vraag rond diensten in de regio voor personen met jongdementie Te snelle ondertitels voor personen met dementie

sturen met als titel 'dementievriendelijke leefomgeving: een gedeelde zorg'. In de voormiddag kregen de deelnemers meer informatie rond leeftijdsvriendelijke en dementievriendelijke omgeving en de dementiemeter. In de namiddag vonden er verschillende inspirerende praktijktafels plaats. In deze praktijktafels werden goede praktijken vanuit West-Vlaanderen voorgesteld. Oa. dementievriendelijke projecten zoals Kuurne, Aalbeke en Wielsbeke kwamen aan bod, evenals de procedure vermissing bij personen met dementie.

- Door een werkgroep binnen het OOPD werd de dementiewijzer vorm gegeven. Dit betreft een product dat vroeger reeds werd uitgewerkt door OPD Brugge en Oostende-Veurne. De dementiewijzer werd inhoudelijk herbekeken en de sociale kaart werd aangepast, zodat het een product werd voor de ganse provincie. De dementiewijzer is een waaier vol antwoorden over dementie en bevat veel tips voor een goede communicatie. Het provinciebestuur liet 30 000 exemplaren van deze dementiewijzer drukken die door de OPD's en hulpverleners kunnen verspreid worden naar mantelzorgers.

Actie 1.4

Eigen deskundigheidsbevordering

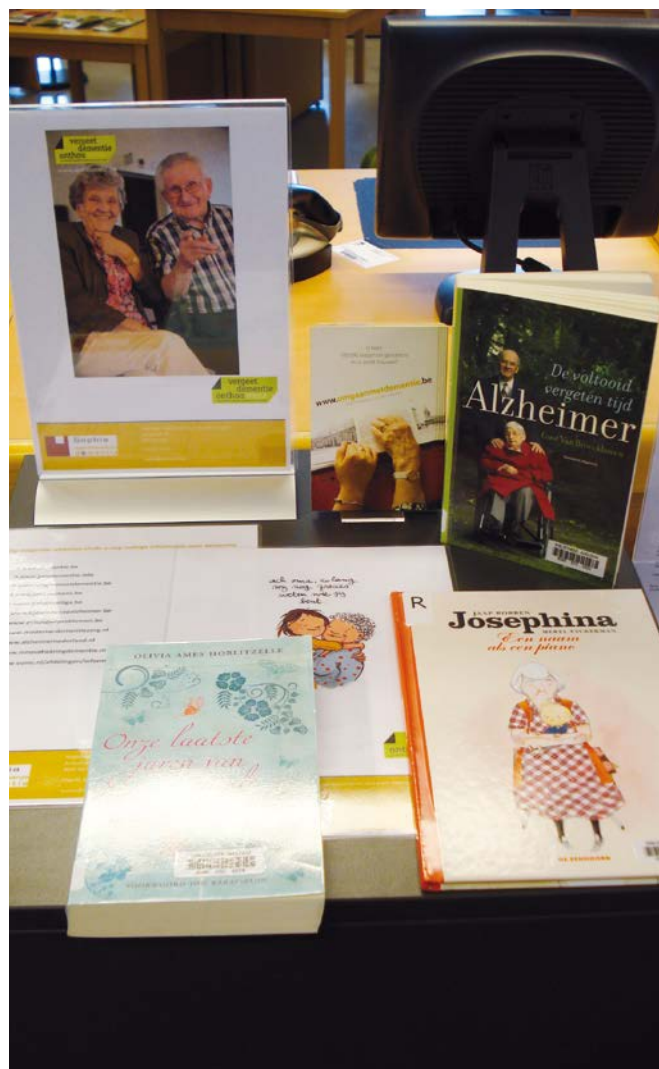
- Er werd voor een totaal aan 104 personeelsuren vorming gevolgd door de consulenten van Sophia en dit rond thema's zoals bewegen in de ouderenzorg, omgaan met agressie thuis, nieuwe wet rond bewindvoering, coachen van verzorgenden in de thuissituatie, niet-medicamenteuze aanpak van moeilijk hanteerbaar gedrag, ouderenmis(be)handeling,...
- Een consulente nam deel aan de intervisiegroep gerontopsychologie van Caritas. Deze groep kwam 4 keer bijeen.
- Een consulente maakte deel uit van de intervisiegroep 'ergo en dementie' van de Artevelde hogeschool. Deze groep kwam 4 keer samen.
- Er werd deelgenomen aan dementie-expertenoverleg vanuit EDV.
- De train-de-trainer dementiekundige basiszorgverlener en dementiekundige basiszorgverlener verbonden aan de mutualiteit werden gevolgd door een consulente.
- Door middel van leesdagen worden literatuur/wetenschappelijke artikels (verkregen oa. vanuit EDV) opgevolgd.
- Werkvloercontacten werden gerealiseerd door mappings i.f.v. DCM en begeleiding van een praatgroep voor mantelzorgers.

Strategische doelstelling 2

Informatieverstrekking en adviesverlening

Documentatiecentrum ECD Sophia

- ECD Sophia beschikt over een basisbibliotheek met boeken, dvd's, brochures,... Voor meer gerichte literatuurvragen wordt doorverwezen naar het documentatiecentrum op www.dementie.be.
- In functie van sensibilisering werd een schrijven gericht aan alle bibliotheken van Zuid- en Midden-West-Vlaanderen. Daarin werd gevraagd aan de bibliotheken om hun steentje bij te dragen i.f.v. genuanceerde beeldvorming. Er werd gevraagd om uitnodigende stands op te zetten rond dementie. Materiaal om deze stand aan te kleden, kon uitgeleend worden bij het ECD. 5 bibliotheken (Kuurne, Wielsbeke, Menen, Avelgem en Kortrijk) zijn hierop ingegaan.

Bib Avelgem

Praatcafé dementie Ieper – Kortrijk

ECD Sophia is op deze praatcafés aanwezig met een boekenstand en om, indien nodig, mantelzorgers te begeleiden en te informeren of adviseren.

ECD Sophia maakt deel uit van de stuurgroep, die 2 keer per jaar bijeenkomt. Daarin wordt het voorbije jaar, zowel inhoudelijk als financieel, geëvalueerd en wordt de planning bekeken voor het komende jaar.

Vanuit deze stuurgroep werd op 28/09 voor de eerste maal een netwerkdruk gehouden. Alle participerende organisaties aan het praatcafé werden daarop uitgenodigd. Tijdens het eerste gedeelte van de avond kregen de 53 deelnemers meer info omtrent de organisatie, planning, financiële luik, van het praatcafé. In het tweede gedeelte werd het transitieplan dementiekundige basiszorg in het natuurlijk thuismilieu verduidelijkt door ECD Sophia.

Praatcafé dementie Kortrijk

Datum	Thema + spreker	Aantal deelnemers
09/03	Zinnvolle dagbesteding – Stefanie Meeuws	34
01/06	Medische aspecten – Dr. Vanhee	45
21/09	Toneel: Mannen van 85	118
23/11	Nieuwe wet bewindvoering – Dhr. Van Den Berghe	46

Praatcafé dementie Ieper

Datum	Thema + spreker	Aantal deelnemers
03/03	Opnameprocedure in WZC en alternatieven	26
02/06	Als eten een zorg wordt – leden werkgroep PC	31
22/09	Toneel: Mannen van 85	61
24/11	Betaalbaarheid WZC – DMW CM	42

Website en nieuwsbrief ECD Sophia

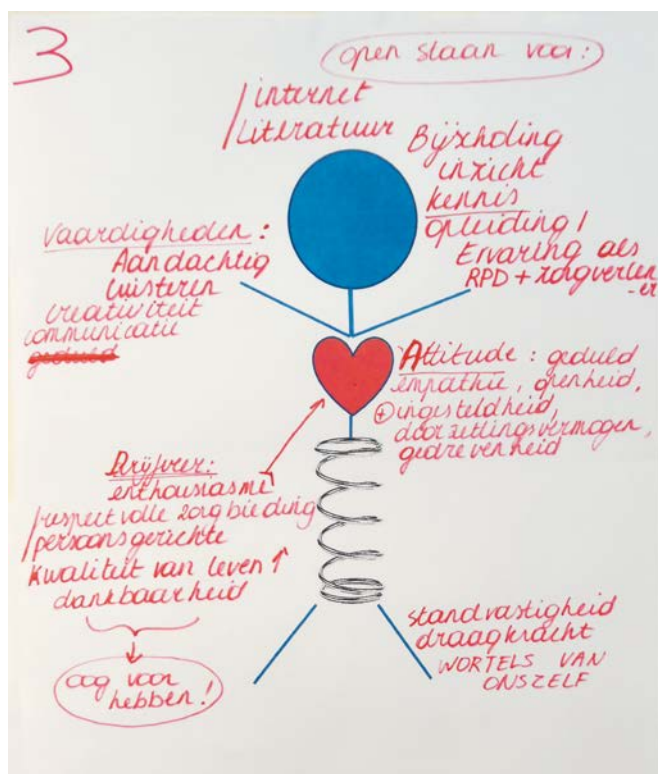
- In 2015 werd www.dementie.be in een nieuw jasje gestoken volgens de nieuwe huisstijl. ECD Sophia beschikt nu over regionale pagina's waarop het aanbod, vormingen, projecten, ed. kunnen gezet worden. Daarnaast is er ook de mogelijkheid voor organisaties om hun initiatieven/vormingen rond dementie op de regionale kalender aan te vullen. Deze mogelijkheid werd aan de organisaties kenbaar gemaakt via de nieuwsbrief, OPD en tijdens overlegmomenten.
- De regionale nieuwsbrief werd 3 keer verspreid in 2015. Het aantal abonnees groeide tot 706.

Strategische doelstelling 3

Deskundigheidsbevordering

Opleiding referentiepersoon dementie 2015

ECD Sophia organiseerde en begeleidde de opleiding referentiepersoon dementie 2015 voor 27 deelnemers. ECD Sophia stond ook in voor het inhoudelijk luik van dag 1 (kennismaking en duiding opleiding), dag 5 (moeilijk hanteerbaar gedrag), dag 6 (functie referentiepersoon dementie) en dag 11 (theoretisch examen en afsluiting). Iedere deelnemer verkreeg zijn attest op het einde van de opleiding.

Terugkomdagen voor referentiepersonen dementie

In 2015 ging de eerste reeks terugkomdagen door voor 17 referentiepersonen dementie uit de residentiële sector. Het betrof een programma van 4 volledige dagen, met telkens in de voormiddag een inhoudelijk stuk en in de namiddag

interview. Deze reeks wordt herhaald in 2016 en er wordt een nieuwe reeks gemaakt voor gevorderden, die de eerste reeks reeds volgden. Het programma hiervoor werd afgestemd en opgemaakt met ECD Foton.

Basisvormingen 2015

ECD Sophia organiseerde 7 basisvormingen voor een totale duur van 17 uur. Met deze basisvormingen bereikten we 100 professionelen en 262 niet-professionelen.

Vormingen op maat 2015

ECD Sophia organiseerde 19 vormingen op maat voor een totale duur van 121 uur. Hiermee bereikten we 60 niet-professionelen en 427 professionelen. Een aantal onder deze vormingen op maat betrof een reeks van meerdere namiddagen/dagen voor eenzelfde groep. Thema's die hierin aan bod kwamen: vroegtijdige zorgplanning, lerend vermogen, moeilijk hanteerbaar gedrag, dementievriendelijke woonomgeving, zinvolle dagbesteding,...

Vrije vormingsmedewerker

ECD Sophia werkt samen met een vrije vormingsmedewerker. Dit is iemand die over de nodige praktijkervaring beschikt en die in opdracht van het ECD vormingen geeft. De vrije vormingsmedewerker gaf 3 vormingen voor een totaal van 34,5 uur. Zij bereikte hiermee 27 niet-professionelen en 51 professionelen.

Symposium 'Is dementie vastroesten?!'

Op 28/05 organiseerde ECD Sophia voor de eerste keer een eigen symposium, en dit n.a.v. het 15-jarig bestaan. 150 professionele hulpverleners namen deel aan het internationaal symposium met als titel 'Is dementie vastroesten?!'. Zij werden tijdens de uiteenzetting van Prof. Scherder (Nederland) gewezen op de invloed van bewegen op personen met dementie. Mevr. Guisset Martinez (Frankrijk) bracht een overzicht van verschillende beleevingsgerichte tuinen voor personen met dementie. Verder werd er een uiteenzetting gebracht over de invloed van dieren op personen met dementie en dit door Mevr. De Pelsmaeker.

Ook ECD Sophia voorzag in 2 uiteenzettingen, nl. over het lerend vermogen bij personen met dementie en over actieve hulpmiddelen.

Het symposium werd afgesloten met een netwerkdrink.

Posthogeschoolvorming jongdementie i.s.m. Vives

Ook in 2015 werd deze opleidingsreeks aangeboden, dit keer voor 20 deelnemers. Er vond een uitbreiding van het programma plaats naar 6 avonden. Deze vormingscyclus werkte inspirerend voor andere provincies. Deze opleiding kende in 2015 een uitrol in Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg.

Vormingen voor politieschool

N.a.v. het project 'vermissing bij personen met dementie' werd een gesprek aangegaan met de directie van de politieschool West-Vlaanderen inzake vorming voor agenten. Samen met ECD Foton werd een vorming (3,5 uur) uitgewerkt voor agenten in basisopleiding. Deze vorming zal jaarlijks herhaald worden. Tevens werd een diepgaandere vorming (6 uur) uitgewerkt i.f.v. voortgezette opleiding voor agenten. Deze vorming werd in 2015 reeds 2 keer gegeven.

Na evaluatie van deze vormingen wordt ook bekeken of er een vorming kan voorzien worden voor wijkagenten.

Strategische doelstelling 4

Projecten en innovatie

Dementievriendelijke gemeenten

- ECD Sophia faciliteert en ondersteunt projecten in kader van dementievriendelijke gemeenten.
- ECD Sophia maakte deel uit van de stuurgroep dementievriendelijk Kuurne. Daarin werden acties ondernomen naar de handelaars, tentoonstellingen opgezet en voorleesnamiddagen voor scholen georganiseerd in de bibliotheek,... Daarnaast werd door middel van slogans, aangebracht op de openbare weg, meegewerkt aan een genuanceerde beeldvorming rond dementie.

Symposium 'Is dementie vastroesten?!'

Dementievriendelijk Kuurne: slogans, aangebracht op de openbare weg.

- Er werden in 2015 verkennende gesprekken gevoerd met stadsbestuur Kortrijk inzake dementievriendelijk beleid. Deze gesprekken hebben geleid tot het oprichten van een stuurgroep waarin het stadsbestuur, OCMW, Logo Leieland en ECD vertegenwoordigd zijn. In 2016 zullen acties ondernomen worden waarbij de focus vooral ligt op bewegen en dementie.

Procedure vermissing bij personen met dementie

- In 2014 werden gesprekken aangegaan met het Communicatie- en InformatieCentrum (CIC) van de politie. Dit resulteerde in 2015 in een uniforme procedure voor alle politiezones van West-Vlaanderen. Dit betekent dat iedere vermissing van een persoon met dementie (zowel uit een thuissituatie als uit een residentiële voorziening) vanaf nu gemeld wordt via het nummer 101 en dat het CIC in de nodige dispatch voorziet.
- 2015 stond ook in het teken van de communicatie van de procedure naar de verschillende thuiszorgdiensten. De informatie werd doorgegeven via OPD's, lokale overlegstructuren,...
- Er vond op 22/09 een overlegmoment plaats met de contactpersonen van alle politiezones van West-Vlaanderen rond de procedure en de samenwerking met de zorgsector. Daarin kwamen heel veel vragen naar voor zoals o.a. de structuur en de organisatie van de zorgsector, het beroepsgeheim,... Daarop zal verder gewerkt worden tijdens infomomenten die zullen doorgaan in 2016. Bedoeling dan is het bevorderen van de netwerking tussen politiediensten en zorgsector.

- Er vond in 2015 een brainstorm plaats met EDV en uitgeverij Politeia i.f.v. een mogelijke publicatie voor politiediensten. Dit wordt in 2016 verder uitgewerkt.

Vroegtijdige zorgplanning

- WZC De Ruyschaert (Marke) wil met het project 'Voor ik het vergeet...' bewoners met dementie betrekken bij hun vroegtijdige zorgplanning. In 2015 vonden 2 overlegmomenten plaats waarin feedback gegeven werd door ECD op de inhoud. In maart vond een expertenoverleg plaats om te bekijken hoe dit project kan uitgerold worden in Vlaanderen.

'Bewegen, vergeet het niet' - OCMW Harelbeke

- OCMW Harelbeke diende een projectaanvraag in binnen 'Liever Actiever' rond een bewegingsprogramma voor thuiswonende personen met beginnende dementie. Dit bewegingsprogramma bevat 2 sporen: enerzijds bewegingsactiviteiten in groep, anderzijds individuele activiteiten a.d.h.v. een buddysysteem tussen vrijwilliger en persoon met dementie. Er werd tevens een bewegingskalender ontwikkeld met eenvoudige oefeningen die dagelijks kunnen gedaan worden in een thuissituatie.
- ECD Sophia maakte deel uit van de stuurgroep rond dit project en had daarin een ondersteunende en adviseerende functie.

Project AHA

- Met het project 'AHA' wil Mentor vzw een toolkit (belevingskoffer) ontwikkelen die je laat ervaren hoe het voelt om ouder te worden en wat het betekent te moeten

leven met dementie. Dit project is een samenwerking tussen verschillende partners o.a. hogeschool, WZC, RTC West-Vlaanderen, designbedrijf, ECD Sophia,...

- De doelgroepen van dit project zijn het onderwijs (secundair en hoger) en de zorgsector (thuiszorg, residentiële zorg, ziekenhuis, zorg voor personen met een beperking,)
- Engagement van ECD Sophia in 2015: deelname stuurgroep, deelname klankbordgroep, advies m.b.t. het toeleiden van mantelzorgers, bekendmaking van de toolkit,...

PWO – Interdement

- Titel van dit onderzoeksproject is 'De proactieve aanpak van cliënten met dementie en hun mantelzorgers: van intermutualistische intervisie naar gedeelde methodiek'.
- Partners binnen dit project zijn de diensten maatschappelijk werk van alle ziekenfondsen van West-Vlaanderen, provincie West-Vlaanderen en Arteveldehogeschool.
- Doelen zijn een uniforme aanpak en gedeelde methodiek, deze methodiek verspreiden bij alle maatschappelijk werkers en hen zo ondersteuning bieden in hun zorgbegeleiding van personen met dementie en hun mantelzorgers, opmaak en verspreiden praktijkboek, organiseren van een symposium.
- ECD Sophia maakt deel uit van de adviescommissie. Deze is in 2015 al 1 keer bijeengekomen met als agenda de bespreking van knelpunten en bevindingen uit de intervisies en brainstorm rond het praktijkboek.

Erfgoedcel

- Op 21/09 organiseerde erfgoedcel Roeselare de studiedag 'Oud maar niet out: erfgoed en ouderenzorg'. Bedoeling van deze studiedag was dat beide sectoren elkaar beter leerden kennen en geënthousiasmeerd werden om samen te werken. ECD Sophia gaf op deze studiedag een basisvorming over dementie. Tevens maakte ECD deel uit van een inspirerend panelgesprek, met als uitgangspunt dat door samenwerking met verschillende sectoren meer kan bereikt worden.
- Erfgoedcel CO7 startte in 2015 met een werkgroep reminiscentie. De werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers uit WZC en thuiszorg en ECD Sophia, is een klankbordgroep. In het eerste overleg was het vooral de bedoeling om input te geven rond de mogelijkheden/knelpunten van reminiscentie. De erfgoedcel ging met deze feedback aan de slag. Bedoeling is om in 2016 reminiscentiekofters te ontwikkelen en studiedagen te organiseren.

Boek 'Langer thuis met dementie: de (on)mogelijkheden in beeld'

- ECD Sophia is co-auteur van het boek 'Langer thuis met dementie: de (on)mogelijkheden in beeld'. Dit boek werd geschreven samen met Jan Steyaert, wetenschappelijk medewerker EDV. Het boek werd officieel voorgesteld op het congres van EDV op 01/10. Het eerste exemplaar van het boek werd overhandigd aan Minister Vandeuren.

Strategische doelstelling 4

Signaalfunctie en samenwerking

Samenwerking ECD Vlaanderen

- Aanwezigheid ECD Sophia op VTO-werkgroep, coördinatie-overleg, dementie-expertenoverleg, overleg website en overleg ergo en dementie
- Samenwerking tussen ECD Sophia en EDV omtrent het boek 'Langer thuis met dementie: de (on)mogelijkheden in beeld'
- Samenwerking met communicatiemedewerker EDV inzake o.a. sensibiliseringscampagne bibliotheken, specifieke agendapunten OPD (vb. positieve beeldvorming beveiligde afdeling,...)
- Op regelmatige basis afstemming met directeur EDV rond o.a. uitrol lerend vermogen Vlaanderen, werking OPD's,...

Samenwerking ECD Foton

- Er vond 3 keer overleg plaats met ECD Foton en dit rond volgende agendapunten: opleiding referentiepersonen dementie, werking OPD's, terugkomdagen voor referentiepersonen dementie, psycho-educatiepakket,

procedure vermissing bij personen met dementie,...

Samenwerking provinciebestuur

- Dienst welzijn van het provinciebestuur maakt deel uit van het OOPD. Zij werkten actief mee aan de organisatie van de studiedagen rond bewindvoering (30/03), dementievriendelijke omgeving (28/04) en de ontwikkeling van de dementiewijzer. Door de financiële bijdrage van het provinciebestuur werden 30 000 exemplaren gedrukt van deze dementiewijzers. Deze werden verdeeld onder de verschillende SEL's en ECD's en door hen verspreid naar mantelzorgers en professionele hulpverleners.

Samenwerking SEL

- ECD is lid van de algemene vergadering SEL Zuid-West-Vlaanderen en SEL Midden-West-Vlaanderen.
- Er is een intensieve samenwerking met deze SEL's inzake voorbereiding en organisatie OPD's en procedure vermissing.

Samenwerking Alzheimer Liga Vlaanderen

- I.s.m. Alzheimer Liga Vlaanderen wordt in ECD Sophia een praatgroep van partners en kinderen van personen met jongdementie georganiseerd. Deze groep kwam 5 keer bijeen met gemiddeld 6 deelnemers.
- Op 28/11 vond in Oostende de ontmoetingsdag jongdementie plaats. ECD Sophia maakte deel uit van de werkgroep die deze dag voorbereid heeft. Tevens werd de praatgroep voor partners en kinderen van personen met jongdementie voorgesteld en werd er door het ECD een wandeling met gids begeleid.

Samenwerking lokale initiatieven

- Er is een samenwerkingsovereenkomst tussen ECD Sophia en een aantal lokale infopunten dementie (Ingelmunster, Meulebeke, Houthulst, Harelbeke, Wielsbeke en Ardooie). Op vraag van deze lokale infopunten ging er op 23/06 een gezamenlijk overleg door. Daarin werd bekeken wat de infopunten voor elkaar kunnen betekenen en hoe informatie/advies gedeeld kan worden. Er werd gekozen om een concept uit te werken waarbij

de lokale infopunten 3 keer per jaar samen komen gedurende 3 uur. Eerst is er anderhalf uur overleg, daarna anderhalf uur intervisie. Zowel het overleg als de intervisie worden begeleid door ECD Sophia. Dit ging al 1 keer door in 2015.

Samenwerking Vlaamse werkgroep jongdementie

- ECD Sophia is lid van de informele werkgroep jongdementie. Deze werkgroep kwam 2 keer bijeen in 2015.

Samenwerking moederorganisatie Zorggroep H. Hart

- ECD Sophia maakt deel uit van de stuurgroep dementie van H. Hart. Deze stuurgroep kwam 3 keer bijeen. ECD Sophia heeft hierin een adviserende en ondersteunende rol.
- Er werd verder gewerkt aan de implementatie van DCM binnen het WZC. Er werd verder gegaan met het pilootproject. Eind 2015 werd de evaluatie hiervan opgemaakt. In 2016 wordt dit besproken met directie en bekeken of dit verder uitgebreid wordt over de andere afdelingen.
- ECD Sophia werkte mee aan de opstart van de CADO, specifiek voor personen met jongdementie. ECD Sophia biedt vooral ondersteuning aan de medewerkers en dit onder de vorm van supervisie en individuele contacten.

Samenwerking AZ Groeninge

Vanuit AZ Groeninge werd de nieuwe functie 'mantelzorgbegeleider' gecreëerd. Deze functie kadert binnen het project 'de brug', die een samenwerking is tussen het ziekenhuis en externe partners met als doel de mantelzorger te ondersteunen. Deze ondersteuning kan via vorming en informeren over het zorglandschap, met als uiteindelijk doel de patiënt zo lang mogelijk thuis te laten wonen. De mantelzorgbegeleider richtte zich in eerste instantie op de ondersteuning van mantelzorgers van personen met dementie. Om deze ondersteuning waar te maken werden informatiesessies (5 thema's in 2 sessies per jaar) georganiseerd i.s.m. ECD Sophia. ECD Sophia had een adviserende rol in het vorm geven van de inhoud en methodiek. Verder stond ECD Sophia ook in voor de coaching van de mantelzorgbegeleider.

Samenwerking Het Ventiel vzw, buddywerking voor personen met jongdementie

- In 2015 werd de vzw Het Ventiel opgericht. ECD Sophia maakt deel uit van het dagelijks bestuur van deze vzw. Bedoeling is mee helpen denken aan de uitbouw van deze buddywerking en de bekendmaking ervan.

Tandem

expertisecentrum dementie provincie Antwerpen

zorgregio Turnhout

Prins Boudewijnlaan 9/1, 2300 Turnhout | t 014 47 83 71 | tandem@dementie.be

Het regionaal expertisecentrum dementie Tandem (ECD Tandem) is een vzw, opgericht in 2003 en heeft een raad van bestuur en een algemene vergadering.

Binnen de (beleids)organen van Tandem vzw zijn velerlei zorgactoren actief, zowel woonzorgcentra, thuiszorgdiensten, ziekenhuizen als mutualiteiten, huisartsen, welzijnszorg Kempen, ...

Interne organisatie

Coördinatieteam

Naast de Raad van Bestuur en Algemene Vergadering wordt de dagelijkse werking opgevolgd door een coördinatieteam.

Stefaan Voet – voorzitter

Bob van de Putte – secretaris

Gil Peeters – penningmeester

Liesbeth Van Eynde - coördinator

Medewerkers

Het team van tandem bestaat uit vier medewerkers, waarvan drie dementie-experts en een administratief medewerker.

Liesbeth Van Eynde, coördinator en dementie-expert, 80% FTE

Ria Caers, dementie-expert, consulente, 50% FTE

Karolien Verschueren, dementie-expert, 70% FTE

May Cools, administratief medewerkster, 33% FTE

Werkingsgebied

Het werkingsgebied van ECD Tandem is het arrondissement Turnhout binnen de provincie Antwerpen. Dit valt samen met de regio van SEL Kempen, waarmee ECD Tandem samenwerkt. Binnen de provincie Antwerpen, werkt ECD Tandem ook nauw samen met ECD Orion (arrondissement Antwerpen) en het Psychogeriatrisch Netwerk Dementie PGN (arrondissement Mechelen).

Nieuwe locatie

Verhuis

Eind februari 2015 nam Tandem haar intrek in de 'witte villa' op de Prins Boudewijnlaan 9/1. Deze woning is eigendom van HIVSET en onderging een totale renovatie. Deze werkplek wordt gedeeld met Vormingplus Kempen en Centrum Deeltijds Onderwijs Noorderkempen.

Inleiding

2015 was voor Tandem een goed maar zeer gevuld werkjaar met veel variatie. Zo werd ons aanbod vorming ook dit werkjaar aangepast aan de noden en behoeften van zowel professionals als niet-professionelen.

Centraal stonden in 2015 de vele verschillende projecten waar Tandem aan (mee)werkte. Vooral de slotconferentie van het 4 jarig interregionaal project rond Dementievriendelijke gemeenten was een intensief project en oogstte veel succes en voldoening. Ook de talrijke vormingsaanvragen konden volbracht worden en werden erg gewaardeerd door het werkveld.

1. informatieverstrekking

Bereikbaarheid voor informatie of gerichte doorverwijzing

Via een telefonische permanentie op maandag, dinsdag en donderdagvoormiddag zijn we bereikbaar voor zowel professionals alsook mantelzorgers, omgeving en studenten. Buiten deze permanentie-momenten is er een antwoordapparaat of kan er via e-mail contact gehouden worden. Men kan ECD Tandem contacteren voor informatie over dementie of specifieke hulp- of adviesvragen waarbij we dan gericht kunnen doorverwijzen.

Website

ECD Tandem, ECD Orion i.s.m. PGN integreerden de website www.dementienetwerkantwerpen.be in de vernieuwde website www.dementie.be. De provinciale website werd sinds eind 2015 niet langer gebruikt en alle diverse initiatieven worden voortaan in de kijker gezet via www.dementie.be. Dit zorgt voor uniformiteit met ECD Vlaanderen en de andere regionale expertisecentra. Hiermee wordt het centraliseren van de gemeenschappelijke informatie interessanter voor de gebruiker.

Informatiesessies voor het brede publiek en mantelzorgers

Jaar na jaar stellen we vast dat er een blijvende nood is aan laagdrempelige basisinformatie rond dementie. ECD Tandem maakt haar aanbod bekend aan een breed publiek, dit op zowel digitale als niet-digitale wijze door aanwezigheid op allerlei initiatieven uit de regio.

In 2015 bood ECD Tandem heel wat informatiesessies aan aan senioren en mantelzorgers omtrent verschillende thema's rond dementie. Deze vonden plaats zowel in lokale en regionale dienstencentra, als bij mutualiteiten, woon- en zorgcentra, thuiszorgdiensten, OCMW's, verenigingen, ...

Het aanbod van ECD Tandem werd hiermee op verschillende plaatsen kenbaar gemaakt, vb. door het voorstellen van de werking van het expertisecentrum dementie aan de hand van een voordracht, inleiding op een toneelvoorstelling, aanwezigheid met informatiestand of het visualiseren met banners op evenementen en symposia, ...

Praatcafé dementie

De meeste praatcafés dementie worden ondersteund door een stuurgroep waarin verschillende organisaties uit de betreffende regio participeren, waaronder ook ECD Tandem. Ook in 2015 nam ECD Tandem deel aan vergaderingen in de aanloop van de opstart van 2 nieuwe praatcafés en boden ondersteuning aan bij de programmatie, de jaarplanning, de keuze van de sprekers, de inhoud en de methodiek.

Op verschillende praatcafés zijn we regelmatig aanwezig als ondersteuning en aanspreekpunt.

In september 2015 organiseerde ECD Tandem het jaarlijkse overleg Praatcafés Dementie waarop we de coördinatoren van de stuurgroepen van de verschillende praatcafés uitnodigden. Tijdens dit overleg is er kans om op een constructieve manier ideeën uit te wisselen rond inhoud, sprekers, methodieken, organisatorische vraagstukken, ...

In 2015 werden er **twee nieuwe praatcafés** opgestart: Mol en Grobbendonk.

Daarnaast zijn er nog praatcafés in Turnhout, Westerlo, Geel, Lille en Herentals.

Er vonden **26 praatcafés plaats in onze zorgregio** met telkens tussen de 12 en 60 aanwezigen. ECD Tandem belichtte dit jaar het thema 'De beleving van dementie' op 6 verschillende locaties.

Huisartsennieuwsbrief

Sinds begin 2015 wordt er tweemaandelijks, 5 maal per jaar een digitale nieuwsbrief aan huisartsen verstuurd. Huisartsen willen geïnformeerd worden over lokale gezondheidsinitiatieven en acties, maar om geen extra overleg te moeten inplannen of hen niet te overladen met informatie- toestroom, nam Logo Kempen het initiatief om tezamen met regionale partners informatie te verspreiden. De nieuwsbrief bundelt informatie van 7 regionale gezondheidsactoren met focus op gezondheid en preventie. Naast ECD Tandem zijn er nog 6 andere netwerkorganisaties die hieraan meewerken: *HVRT, Logo Kempen, SEL Kempen, LMNZ, PNAT en Netwerk GGZ Kempen*.

2. Adviesverstrekking

Adviesfunctie op de 2^e lijn

Ook in 2015 gaf ECD Tandem advies in heel wat complexe hulp- en adviesvragen, meestal na doorverwijzing via sociale diensten of zorginstanties. Vaak is het eerste contact telefonisch of via e-mail en kunnen we via die weg reeds een antwoord geven op de gestelde vragen. Occasioneel vond ook een gesprek plaats met de mantelzorgers of namen we deel aan een zorgoverleg georganiseerd door andere organisaties. We merken dat deze vraag naar ondersteuning en advies in complexe zorgsituaties, vnl. in de thuiszorg, almaar toeneemt. In de loop der jaren heeft ECD Tandem een uitgebreid netwerk uitgebouwd. De (bestuurs)organen zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van de residentiële, ziekenhuis- en thuiszorgsector. Op

deze manier creëert ECD Tandem een platform tot communicatie en interactie met alle relevante actoren binnen de zorg aan personen met dementie.

Gezien onze tweedelijnsfunctie, worden we ook regelmatig gecontacteerd door maatschappelijk werkers van de verschillende sociale diensten. Zij vragen ons concreet advies bij complexe situaties waarbij dementie vermoed wordt of gediagnosticeerd is. Hun kennis als maatschappelijk werker, gecombineerd met onze specifieke kennis inzake dementie, leidt vaak tot een beter inzicht in de situatie en mogelijke aanpak.

Jongdementie

jongdementiehuis
kyma

Sedert september 2014 neemt ECD Tandem een adviserende rol op in het zorgprotocol 3 project 'Kyma'.

Het is een geïntegreerd zorgcircuit voor jonge mensen met dementie om hen zo lang mogelijk kwalitatief te laten verblijven en te participeren in de maatschappij, in hun buurt, dorp of stad. Het Kyma-project loopt tot september 2018 en is een samenwerking met verschillende partners: Landelijke thuiszorg, CM, HVRT, VHKZ, Wit-gele kruis, ECD Tandem, Sel Kempen, Alfons Smet Residenties, ONS zorgnetwerk.

Kyma omvat grote 3 pijlers: Een jongdementiehuis in Dessel waar jonge mensen met dementie in dagopvang komen en zinvol de dag invullen onder begeleiding van zorgkundigen. Daarnaast is er trajectbegeleiding mogelijk van een maatschappelijk werker die de exacte hulpvraag tracht te screenen met het oog om snel en adequaat de gepaste zorgmodule uit te zetten. Als derde pijler is er de familiegroep Jongdementie die mantelzorgontmoetingen organiseren.

4 keer per jaar: stuurgroep Kyma-project
12 keer per jaar: coaching trajectbegeleider

Vanuit ECD Tandem participeren we aan de stuurgroep van het Kyma-project. Verder nemen we intervisie van zowel de zorgkundigen in het Jongdementiehuis op alsook de coaching van de trajectbegeleider.

Mensen met dementie zo lang en zo goed mogelijk thuis laten wonen

OPMAAT

ECD Tandem is samen met verschillende zorgactoren uit de regio, lid van de multidisciplinaire- en dienstover-

schrijdende stuurgroep van het project OPMAAT, waarvoor vier keer per jaar een overleg wordt ingepland. OPMAAT is een zorgprotocol 3 project van huis Perrekes waarin een trajectbegeleider ondersteuning biedt om mensen met dementie zo lang en zo goed mogelijk thuis te laten wonen.

Om hierin zoveel als mogelijk tegemoet te komen wordt in nauw overleg met alle partners binnen en buiten de zorg voor de persoon met dementie met aandacht voor mogelijkheden en vertrouwen in de toekomst zorg op mekaar afgestemd.

Opmaat biedt een zorgteam aan huis op maat van de persoon met dementie, ongeacht de leeftijd. Een onderling afgestemd team werkt samen met alle partners binnen en buiten de zorg van diagnose tot levenseinde.

Samenwerking met SEL, provinciale en lokale overheden

Als netwerkorganisatie is ECD Tandem voortdurend in interactie en in samenwerking met andere organisaties en kunnen we een ruim netwerk uitbouwen en waar nodig gevraagd advies verstrekken. Zo zijn we o.a. betrokken bij bovengenoemde zorgprotocol-3-projecten in onze regio. Tevens is ECD Tandem lid van de stuurgroep Nachtzorg Kempen, van VONK3, van Welzijnszorg Kempen, het Overlegplatform Ouderenzorg, In de expertengroep dementie provincie Antwerpen gaven we advies over het vervoer van mensen met dementie. Vanuit het werkveld en van de families kregen we regelmatig de signalen dat het vervoer van personen met dementie naar dagopvangmogelijkheden problematisch is.

Sinds de oprichting van SEL Kempen maken we ook deel uit van de Algemene Vergadering van deze SEL. Reeds verschillende keren werkten we met hen samen. Via SEL Kempen kunnen wij bovendien op de hoogte blijven van de actuele sociale kaart in de regio en kunnen we desgevallend gericht doorverwijzen. Verder krijgen we via mailinglijsten enerzijds zelf heel wat informatie toegestuurd en kunnen we anderzijds ook zelf een ruim aantal contacten in onze regio bereiken via SEL Kempen.

Met SEL Kempen werd in 2014 een denktank opgericht om samen na te denken omtrent een overlegplatform dementie (OPD) in arrondissement Turnhout en tevens in 2015 vonden reeds 2 OPD's plaats.

3. Sensibilisering

Dementie en alzheimer

Op 9 februari 2015 vond er een lezing en informatiebeurs 'Dementie en Alzheimer' plaats in het CC 't Getouw te Mol, georganiseerd vanuit het lokaal dementienetwerk i.s.m. het Huis van de Mens. ECD Tandem was één van de partners op de beurs.

De avond legde de focus op de realisaties en uitdagingen voor een dementievriendelijk Mol. Eveneens was professor Christine Van Broeckhoven gastspreker van de avond. Er was een massale belangstelling van ongeveer 350 deelnemers.

Dementie, Vriend of vijand?

Sedert 2012 zet ECD Tandem samen met Vormingplus Kempen een boeiend geïllustreerde vorming op rond dementie, verstaanbaar voor iedereen, of je wel of niet met dementie te maken hebt. De vorming 'Dementie, vriend of vijand?' is er gekomen op basis van het onderzoek 'Framing en reframing: Anders communiceren over dementie' en tevens ontwikkeld om aan te bieden voor het brede publiek.

Aantallen 2015

Op 8 locaties werd ECD Tandem gevraagd voor de lezing 'Dementie, vriend of vijand'. We bereikten ongeveer 380 mensen.

Doel van deze vorming is het publiek de uitdaging laten aangaan om genuanceerd naar dementie te laten kijken, om te kijken naar de mens met dementie als een persoon met wensen, gevoelens, voorkeuren en een blijvende behoefte aan contact.

Dit vormingsaanbod werd ook in 2015 in het 'last-minute' –aanbod opgenomen van Vormingsplus. Acht organisaties gingen in op dit aanbod. Tijdens deze vormingen bereikten we ongeveer 380 mensen.

Natuurbeleving voor personen met dementie

Op zondag 31 mei organiseerden Natuurpunt Netebronnen in samenwerking met Natuurvereniging Den Bunt, Natuurpunt Educatie, Alfons Smet Residenties, de

Alzheimer Liga en ECD Tandem met steun van Vormingsplus Kempen een natuurbelevingsactiviteit voor personen met dementie.

Ter voorbereiding op de belevingsactiviteit verzorgde ECD Tandem op 24 mei een informatieavond rond dementie, waarop gidsen van Natuurpunt aansloten en wegwijs gemaakt werden in de communicatie met personen met dementie. We bereikten hiermee 20 deelnemers.

Dementievriendelijke gemeenten

Interregionale samenwerking

en werkconferenties Vlaanderen-Nederland

Sinds 2012 werkten een 4-tal Kempische en een 5-tal Nederlandse koplopergemeenten aan een dementievriende-

lijke samenleving.

De lokale dementiewerkgroepen maakten in februari 2015 een grondige evaluatie van het project. Er werd stilgestaan bij de succes- en faalfactoren, de samenstelling van de werkgroep, de uitgevoerde en toekomstige actieplannen, de interregionale conferenties. Tevens werd elke groep uitgedaagd om stil te staan bij de borging van het project.

Algemeen werd het project positief geëvalueerd omwille van onderstaande aspecten:

Dementie werd op de agenda geplaatst van beleidsmensen:

- Inventarisatie en analyse van het lokaal dementiebeleid
- Detecteren van plaatselijke noden en opmaak lokaal actieplan dementie
- Opbouw lokaal dementienetwerk
- Kennismaking en samenwerking tussen openbare – welzijns – en mantelzorgorganisaties is bevorderd d.m.v. een concreet project.
- Kennis en ervaring omtrent dementie is toegenomen bij professionelen, mantelzorgers en inwoners van de koplopergemeenten. Twee nieuwe praatcafés en het infopunt dementie Herentals werden opgestart. Extra informatie- avonden vonden plaats. Initiatieven van koplopergemeenten 'Dementievriendelijke gemeenten' worden overgenomen door andere gemeenten in de regio, b.v. opstart praatcafé Grobbendonk. Op dit ogenblik zijn er 8 EHBD-koffers (eerste- hulp- bij dementie) beschikbaar in regionale bibliotheken.
- Interregionale werkconferenties ondersteunden kennis en ervaringsuitwisseling. Telkens werd een thema centraal gesteld en kregen de pilootgemeenten de kans om ervaringen en kennis uit te wisselen. Nieuwe ideeën inspireerden de conferentiegangers.
- Taboedoorbreking
- Een mobilisatie van de ganse gemeente. Elektronische informatieborden, stedelijke infobladen publiceerden artikels i.v.m. dementie. Verenigingen werden opgeroepen om mensen met dementie een plaats te geven in hun organisatie. Seniorenadviesraden werden geïnformeerd over het project en ondersteunden concreet het pilootproject (Mol, Herentals, Geel).
- Naar betere contacten tussen generaties: projecten met mensen met dementie en kinderen werden opgezet.
- Dementie en veiligheid: Het vermissingsprotocol werd ingevoerd in de politiezones Mol, Turnhout, Herentals.
- Integratie van mensen met dementie in de samenleving werd bevorderd.
- Goede ondersteuning en begeleiding van de lokale dementienetwerken door ECD Tandem (BE) en de Programmaraad Zorgvernieuwing Psychogeriatric (NL).
- Ervaring werd opgedaan dat je SAMEN meer kunt dan alleen.

- Het continueren van de interregionale samenwerking dient verdergezet te worden. Expertise en ervaringsuitwisseling over de landsgrenzen heen is een opportuniteit.

In het kader van deze laatste bevinding vonden de eerste besprekingen plaats met de Dementia Friendly County Devon (UK) en University Plymouth(UK).

Er werden 2 interregionale conferenties georganiseerd: Steenberg, 3 juni en Herentals, 24 september 2015.

'Het bijwonen van de conferenties gaf steeds weer een enorme 'energieboost'. We kregen veel voorbeelden zodat er telkens iets tussen zat waar we dan zelf mee aan de slag konden. Ook was het vaak goed om te merken dat we als werkgroep goed bezig waren'

Evaluatie interregionale conferenties: Wendy Plessers, coördinator project Mol.

Op de slotconferentie in Herentals werden de resultaten van het koplopertraject dementievriendelijke gemeente' voorgesteld aan het ruime publiek. Er waren 220 aanwezigen, waaronder de gedeputeerden van de provincies Noord-Brabant (NL) en Antwerpen.

Guus Van Heck en Ria Caers, dagvoorzitters slotconferentie, Herentals

In het magazine 'Dementievriendelijk: de toekomst!' werden de ervaringen van het koploperproject gepubliceerd.

Het interregionaal 'Koplopersproject' stimuleert gemeenten tot het creëren van een dementievriendelijke omgeving

Is of wordt jouw gemeente dementievriendelijk?

Een van de grote maatschappelijke uitdagingen waar onze samenleving de komende jaren mee te maken krijgt, is de toename van mensen met dementie. In Vlaanderen leven ongeveer 100.000 mensen met deze aandoening en experts voorspellen een toename met 30% tegen 2020. Willen we de kwaliteit van leven van deze mensen en hun familie waarborgen dan zullen we op diverse terreinen inspanningen moeten leveren. Een dementievriendelijke omgeving kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Een uitdaging dus voor elke gemeente.

Dementie ontstaat door een combinatie van diverse factoren en is daardoor een niet makkelijk te vatten aandoening. De ziekte zorgt voor een langzame aftakeling van de hersenen. Dit proces kan over verschillende jaren lopen en is niet te stoppen. Daardoor gaat de levenskwaliteit van betrokkene steeds achteruit wat dan ook weer een weerlag heeft op zijn of haar omgeving. De familie en de mantelzorgers worden steeds zwaarder belast.

Koplopersproject

Dementie is niet te genezen. Met behulp van medicatie kan de aftakeling wel afgeremd worden. Deze medicatie is belangrijk maar daarnaast is begeleiding cruciaal. Dementerende personen dienen zoveel mogelijk gestimuleerd te worden om hun beperkte vaardigheden te blijven gebruiken. De familie en mantelzorgers spelen hierin uiteraard een belangrijke rol. Maar ook de leefomgeving. Om die leefomgeving dementievriendelijk te maken staken enkele organisaties uit onze regio en het Nederlandse Noord-Brabant de koppen bij mekaar. "Hoe kunnen we onze steden, gemeenten dementievriendelijker maken?" was de uitgangsvraag. Dit resulteerde in het Koplopersproject waar naast de Nederlandse gemeenten Bladel, Steenberg, Oisterwijk en Waalwijk ook de Kempense gemeenten Geel, Herentals, Mol en Turnhout aan deelnamen.

Samenwerking

"Je gemeente dementievriendelijk maken doe je niet in één, twee, drie", stelt Ria Caers, consulente vzw Tandem, het regionaal expertisecentrum dementie. "Elke leefgemeenschap is anders, legt andere accenten, is anders uitgebouwd. Maar betrokkenheid, samenwerking en de wil om er iets aan te doen leiden wel tot resultaat. Wij ontdekten dit duidelijk binnen dat project Koplopers. Door het bijeen brengen van mensen met dementie, mantelzorgers, beleidsverantwoordelijken, professionals, vrijwilligers... merkten we dat er begrip ontstond voor ieders problemen en moeilijkheden en verhoogde de wil tot samenwerking. Door samen te werken aan concrete dementievriendelijke initiatieven raken mensen met elkaar verbonden. Dementie wordt daardoor bespreekbaar en krijgt de noodzakelijke aandacht."

Dementievriendelijk, hoe doe je dat concreet?

Een eenvoudige methode om de gemeente dementievriendelijk te maken bestaat niet. De samenwerking binnen het Koplopersproject heeft heel wat ideeën naar voor gebracht die op meerdere plaatsen inzetbaar zijn. Het samenbrengen van organisaties, instellingen, adviseurs, gemeentelijke verantwoordelijken om te komen tot uitwisseling van ervaringen en plannen, is een belangrijke stap. Maar evenzeer zijn kleine initiatieven speciaal gericht op mensen met dementie en hun omgeving zeer waardevol. De gemeente Mol organiseerde een dementievriendelijke wandeling waarbij kinderen en ouderen samen door het Boulevardpark trokken en tussendoor oude vertrouwde liederen zongen. In Herentals trok men met een aantal jonge fotografen op pad. Zij maakten niet alleen portretten van mensen met dementie maar brachten die foto's samen met vroegere beelden van de betrokkenen. Dit project resulteerde in een reizende expositie maar bracht vooral mensen dichterbij mekaar.

In Geel werkte men, i.s.m. de stedelijke bibliotheek, een EHBD-rugzakje uit. Deze 'Eerste Hulp Bij Dementie-rugzakje' bevat diverse materialen i.v.m. de aandoening. Zodoende kunnen mensen die met de ziekte geconfronteerd en een boel vragen hebben, ondersteund worden met goede en juiste informatie.

Turnhout hield een grote affiche campagne 'Dementie samen draagbaar maken' uit. De politie werkte samen met thuiszorgdiensten een vermissingsfiche uit. Een systeem om dementerende met dwaalgedrag op te sporen.

Conferentie

Deze realisaties zijn maar enkele van mogelijke initiatieven die in een gemeente kunnen ontwikkeld worden. Daarom organiseert Koplopers een interregionale conferentie op 24 september in Herentals. Onder de titel 'Dementievriendelijk, de toekomst' krijgen alle geïnteresseerden diverse ideeën aangereikt om dementie en mensen met dementie een plaats te geven in onze samenleving. Iedereen is welkom

Dementievriendelijk, de toekomst

donderdag 24 september
Cultuurcentrum 't Schaliken
Grote Markt 35 Herentals

Programma met ondermeer:

- inspirerende praktijkvoorbeelden
- de documentaire Feel my love
- interviews met spilfiguren uit de koplopersgemeenten
- infostanden van de koplopersgemeenten
- ...

Het volledige programma vind je o.m.:
<http://www.dementienetwerkantwerpen.be/>

Duur: 9 uur - 16.15 uur
Deelnamekost: € 10

Meer informatie: 014 47 83 71

4. Vorming en deskundigheidsbevordering

Organisatie algemeen informierend en sensibiliserend vormingsaanbod

Vormingen 2015				+familie-hulp
	deelnemers		uren	
Professionelen	1370	63%	394u	+ 81u
Niet-professionelen	805	37%	35u	
totaal	2175		429u	510 u

In 2015 werden er in totaal 410 uren formingen gegeven aan zo'n 2175 mensen. Hiervan was grotendeels aan professionals in de zorg en een 35 uren aan mantelzorgers.

Vormingen aan familiehelp

Naast bovenstaande aantallen van formingen hadden we eveneens een grote vraag van familiehelp waarvoor ECD Tandem gedurende het jaar ruim 80 uren vorming

gaf. Dit was een uitzonderlijk gegeven waarvan de cijfers hieronder apart staan toegelicht.

Thema's vormingen	aantal	uren	deelnemers
Dementie, vriend of vijand (jaarvergadering)	5	3 u	2500
Omgaan met dementie	7	7,5 u	142
Communiceren met mensen met dementie	1	7,5 u	24
Dementiekundige basiszorg (meerdaagse opleiding)	2 x 3d	6 u	22
Totaal		81 u	2688

Opleiding "Wegwijs in dementie op jonge leeftijd"

Naar het voorbeeld van ECD Sophia, organiseerden ECD Tandem en Vormingscentrum HIVSET de opleiding "Wegwijs in dementie op jonge leeftijd" in Turnhout. Het resultaat is een reeks van 6 intensieve vormingsnamiddagen die verschillende facetten van jongdementie belichten: Diagnose, transmurale zorg, juridische en ethische aspecten, voorzieningen en beleid. De eerste twee vormingsmomenten van de opleiding vonden plaats in 2014 en de 4 daaropvolgende namiddagen gingen door in 2015. We kozen er bewust voor om niet enkel een theoretisch kader te schetsen, maar ook mantelzorgers van mensen met dementie op jonge leeftijd zelf het woord te geven. Deze getuigenissen zijn een enorme meerwaarde voor de opleiding. De ganse opleiding werd gevolgd door 63 personen.

Opleiding referentiepersonen Dementie

ECD Vlaanderen biedt de 11 daagse opleiding aan die voorbereidt op de uitoefening van de functie referentiepersoon dementie. In 2015 omkaderde ECD Tandem de opleiding voor de provincie Antwerpen. Deze opleiding startte in januari en ging door te Malle. Inhoudelijk werden enkele dagen gegeven door ECD Tandem zelf.

Terugkomdagen referentiepersonen dementie

ECD Tandem organiseerde met ECD Orion i.s.m. PGN 4 terugkomdagen voor referentiepersonen dementie van de provincie Antwerpen.

We vinden het belangrijk om hen blijvend te informeren, te motiveren en te inspireren.

De terugkomdagen konden los van elkaar gevolgd worden in tegenstelling tot de voorgaande jaren waar enkel het ganse traject kon gevolgd worden. Dit geeft de ruimte om enkel te participeren op de thema's die voor de referentiepersoon het meest interessant zijn. Tijdens de terugkomdag is er in de voormiddag telkens een inhoudelijk thema dat toegelicht wordt. In de namiddag wordt gewerkt aan casuïstiek.

Programma	Thema's	Aantal deelnemers
19 maart 2015	Van begrijpen en begeleiden naar proactief optreden	19 deelnemers
9 juni 2015	Dementie en psychiatrie	24 deelnemers
15 september 2015	Ontspoorde zorg	29 deelnemers
24 november 2015	De mantelzorger als partner in de zorg	38 deelnemers

Opleidingen in samenwerking met Fe.BI vzw

(Vereniging Federale en Bicommunautaire Sociale Fondsen van de Non-Profit Sector vzw)

In samenwerking met ECD Vlaanderen en FE.BI boden wij 2 opleidingsformules aan:

- Basisdag 'Onderdompeling in de wereld van dementie' waar medewerkers basisinzichten verwerven in demen-

tie. Hoofddoelstelling is het gedrag van de persoon met dementie beter te begrijpen.

- Training 'Omgaan met personen met dementie' van 3,5 dagen is gericht op het ontwikkelen van een adequate omgang met de persoon met dementie in de verschillende fasen van het dementeringsproces.

Het doelpubliek van deze opleidingen zijn kortgeschoolde medewerkers uit woonzorgcentra die in contact komen met bewoners met dementie.

In 2015 werden deze vormingen door ECD Tandem gegeven in volgende woonzorgcentra:

- WZC De Witte Meren Mol
- WZC O.L.V. Geel
- WZC Zusterhof Geel

Telkens konden 16 professionals hieraan deelnemen.

5. Concept- en methodiekontwikkeling en studie

Samenwerking ECD Vlaanderen en de andere regionale expertisecentra

Zowel tijdens het medewerkersoverleg, de VTO werking als de raad van bestuur, heeft ECD Tandem een inbreng om via ECD Vlaanderen de nodige beleidssignalen te kunnen doorgeven aan hogere beleidsniveaus.

Binnen het kader van de provinciale werking, houdt het Dementienetwerk Provincie Antwerpen 3 keer per jaar een beleidsvergadering (met de beleidsverantwoordelijken en de coördinatoren van elke partner van het DPA en een vertegenwoordiger van de provincie). In deze vergadering wordt het beleid van de 3 partners binnen de provincie Antwerpen op mekaar afgestemd en kunnen de nodige beleidsaanbevelingen geformuleerd worden.

Vormingsmethodieken

ECD Tandem ontwikkelde i.s.m. een ECD medewerker van Memo nieuwe vormingsmethodieken aan de hand van een reuze "ganzenbordspel" en "Mens erger je niet".

Reuze Ganzenbord

Het ganzenbordspel heeft als doel mantelzorgers van personen met dementie te helpen om dementie bespreekbaar te maken, alsook hun beleving van de rolomkering in de relatie met de persoon met dementie, de hulpmiddelen te benoemen die ze vonden om hun draagkracht te versterken, enzovoort. Een bijhorende handleiding biedt ondersteuning aan de spel- of gespreksleider.

Het spel kan ontleend worden. Eveneens kan een mede-

werker van ECD Tandem gevraagd worden om op te treden als spel- of gespreksleider.

Mens erger je niet

Deze methodiek is gebaseerd op het gekende mens-erger-je-nietbordspel. Ook dit spelpakket bestaat uit een uitvergroot spelbord en de nodige spelmaterialen.

Het is een fijne methodiek om in groep met zowel lotgenoten, personen met (jong)dementie alsook professionals in de zorg te spelen, en zodoende te praten over hoe de verschillende gedragingen, die kenmerkend zijn bij personen met (jong)dementie, te herkennen. Het onderling uitwisselen over verbale en non-verbale communicatietips in moeilijker situaties geeft bruikbare inzichten in hoe het gedrag ontstaat of zelfs kan voorkomen worden. Een spelhandleiding biedt ondersteuning aan de spel- of gespreksleider. Het spel kan ontleend worden of een medewerker van ECD Tandem kan gevraagd worden om op te treden als spel- of gespreksleider.

Dementie, omgaan met verlies

Deze éénmalige docu-magazine rond verlies en rouw bij dementie werd met ECD Orion ism PGN en ECD Tandem ontworpen.

© SUR
**In mij leeft een
onzekerheid.**
Brief van Piet
blz. 2

© GZA Ziekenhuizen
**Wilt je de
diagnose weten?**
Dr. Hiltrud Mulken
blz. 5

© SUR
**Het belangrijkste
antwoord Prof.
dr. Manu Heise**
blz. 9

© SUR
**Een erg bewogen
periode voor ons.**
Els en Liesbeth
blz. 17

DEMENTIE. OMGAAN MET VERLIES is een eenmalig magazine van het DPA (Dementienetwerk Provincie Antwerpen) – september 2015

Het magazine opent met een brief van iemand met dementie die vertelt hoe hij zijn verlies aan mogelijkheden beleeft. Vier sterke verhalen van mantelzorgers, indringende getuigenissen van verschillende verlies- en rouwmomenten, vormen de leidraad van het blad. Enkele deskundigen (een geriater, psycholoog, gerontoloog en palliatief deskundige) komen aan het woord met antwoorden op veel gestelde vragen. In overzichtelijke kaders vind je allerlei nuttige tips die een hulp aanreiken om de draagkracht bij verliesverwerking te vergroten. Bovendien is er een rubriek gewijd aan de mogelijke reacties bij het ervaren van verlies en hoe hiermee om te gaan. Specifieke aandacht gaat naar weetjes omtrent het verlies bij eten en het maaltijdgebeuren. Het magazine richt zich in eerste instantie naar mantelzorgers van personen met dementie.

Daarnaast kan de professional met dit magazine aan de slag voor psycho-educatieve momenten voor familieleden van personen met dementie. In 2016 zal een vorming "Omgaan met verlies" gepland worden op een terugkomdag voor de referentiepersonen.

6. Signaalfunctie

Samenwerking ECD Vlaanderen en de andere regionale expertisecentra

Zowel tijdens het medewerkersoverleg, de VTO-werking als de raad van bestuur, heeft ECD Tandem een inbreng om via ECD Vlaanderen de nodige beleidssignalen te kunnen doorgeven. Zo werd er een gezamenlijk advies verleend in het dementieplan.

Binnen het kader van de provinciale werking, houdt het Dementienetwerk provincie Antwerpen (DPA) 3 keer per jaar een beleidsvergadering (met de beleids-verantwoordelijken en de coördinatoren van elke partner van het DPA). Door middel van deze vergadering wordt het beleid van de 3 partners binnen de provincie Antwerpen op mekaar afgestemd en kunnen de nodige beleidsaanbevelingen geformuleerd worden.

Participatie aan het lerend netwerk

"dementievriendelijke gemeenten" – VVSG.

De opgedane ervaringen in het pilootproject dementievriendelijke gemeenten werden doorgegeven aan het lerend netwerk dat 3 keer bij elkaar kwam in de provincie Antwerpen. Vanuit ECD Tandem konden we eveneens advies verlenen over de inrichting van openbare ruimten.

7. Loyaliteit en samenwerking

Samenwerking met SEL, provinciale en lokale overheden

Als netwerkorganisatie is ECD Tandem voortdurend in interactie en in samenwerking met andere organisaties en kunnen we op die manier ook een ruim netwerk uitbouwen met o.a.:

- ECD Vlaanderen en de andere regionale ECD's
- Dementienetwerk Provincie Antwerpen
- SEL Kempen en aanverwante organisaties
- Woonzorgactoren van het arrondissement Turnhout
- Bestuursleden en organisaties die in onze besturen vertegenwoordigd zijn, waaronder KMSI, HIVSET en Welzijnszorg Kempen
- Dementievriendelijke gemeenten

Samenwerking met zorgpartners

Overlegplatform dementie (OPD)

Een OPD is een open en pluralistisch overlegforum voor verschillende zorgaanbieders, organisaties en intra- en extramurale voorzieningen die werken met en voor personen met dementie en hun omgeving.

De meerwaarde van een OPD bestaat o.a. uit een vlottere samenwerking en informatiedoorstroming, ondersteuning en uitwisseling tussen de leden van het platform, een signaalfunctie naar de overheid. Ook het delen van expertise maakt hiervan deel uit.

Het OPD in de zorgregio Turnhout is een samenwerkingsinitiatief van SEL Kempen en ECD Tandem.

Het voorzitterschap wordt opgenomen door ECD Tandem. In 2015 vonden er in 2 OPD's plaats.

Tijdens het eerste OPD in maart waren 41 professionals aanwezig. Er werd gebrainstormd en uitgewisseld over de sterktes, de noden, opportuniteiten en valkuilen vanuit de verschillende (werk)settings: mantelzorgers, thuiszorgorganisaties, ziekenhuizen – geheugen-klinieken, overheid, transmurale zorg en WZC.

Enkele krachtlijnen en noden die we uit deze analyse konden halen:

- Er is duidelijk nood aan multidisciplinaire samenwerking en netwerking tussen de verschillende zorgactoren

- Het is bevorderend door buiten de grenzen van de eigen sector te kijken
- Blijvend inzetten op goede informatie-uitwisseling van personen met dementie
- Blijvend delen van expertise en vorming

Het tweede deel van dit overlegplatform werd er door Guy Hannes van het palliatief Netwerk Turnhout een uitgebreide toelichting gegeven over het belang van de palliatieve benadering, na de diagnose dementie.

Op het tweede overlegplatform dementie 29 september 2015 waren 31 deelnemers. Frank Amory, directeur WZC Laarsveld (Geel) gaf er een toelichting over de overgang van de thuiszorg naar het WZC. Vervolgens was er ruimte om met de aanwezigen uit te wisselen over de sterktes, de aandachtspunten en knelpunten vanuit de eigen werkplek.

Aansluitend werd de procedure van het multidisciplinair overleg (MDO) toegelicht.

Tijdens het 2de deel van de namiddag werd er uitgewisseld over "meer en betere activiteiten voor mensen met dementie en mantelzorgers".

Dit 2de overleg vond plaats op de nieuwe locatie van WZC St.Lucia te Turnhout, waar er als afsluiting van de namiddag het dagverzorgingscentrum 'Gasthuis' werd voorgesteld, met mogelijkheid tot een plaatsbezoek.

Tot slot

De werking van Tandem werd in 2015 vooral gekenmerkt door een intensieve samenwerking met verschillende partners aan velerlei projecten. Op die manier konden we goed inspelen op de zeer verscheiden noden en behoeften van zowel professionals als niet-professionals. Bovendien bereikten we andere en meer mantelzorgers en geïnteresseerden via de conferenties van dementievriendelijke gemeenten en eveneens via de vele vormingsactiviteiten.

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Lokkaardstraat 8 | B-2018 Antwerpen
t 03 609 56 14 | f 070 224777 | info@dementie.be
website: www.dementie.be

Reknr. BE13 7350 1899 7739 KREDBEBB